

311-69

ప్రతిదినము ప్రకటింపఁబడును.

Vol. 11
నంపుటము ౧౧

చెన్నపట్టణము 1924 వ సం॥ అక్టోబరు నెల 30-వ తేది గురువారము
శ్రీ రక్తాక్షినామ సంవత్సరము, శా'ర్కమాస శుద్ధ ద్వితీయ ౨.

No. 177

నంచిక ౧౭౭

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు మంచిమందు

ఇప్పు గొప్పవారిచే వేలకు వేలు యోగ్యతాపత్రములు పొందియున్నది. పంచభాష చీటి కూచి కొనిన ఔషధముగలుగదు.

అమృతాంజనమున కలవిద

తలనొప్పుల మాన్పును, బాధాపూరిత కాపును,
చర్మపు నొప్పుల కారణాలును, పోట్లగొట్టును.
బెణుకుల భేదించును వాపుల రూపుమాపును.
జ్వరము తగ్గించును దురదను తొలగించును.

నొప్పులకు నంజీవివంజీటిది

ఈమందును దుద్దగానే చెమట కట్టుటవలన శరీర
మందలి దుష్పదార్థములను తొలగించి ఉపశమన
కారోగ్యముగలిగించును. నొప్పులు తీసివేసును.
విజేతములలో కూడ వాడుచున్నారు.

చక్కనిదబ్బితో నహా పీసా 1-కి ర్పు 0-10-0; డజన్ 1-కి ర్పు 0-4-0. ప్రతియింట నుండదగినది!

అమృతాంజనం డిపో, 6, 7 తంబుళెట్టి వీధి మద్రాసు లేక, బొంబాయి.

91 ఓవర్లాండు మోటారుబండి మితవ్యయమును

నుఖమునుగలది

ఇదివరలో 91 ఓవర్లాండు మోటారుబండిని కొనిన వారి సిఫార్సులవలన మాకు అనేకమైన అర్థర్థ వచ్చియున్నవి.

నిలుకడమీద దానియొక్క సుఖమును, చపుకయును, దృఢముగ తెలిసికొనబడినది.

చిన్న చిన్న యిబ్బందులు లేకపోవుటయును, ఓవర్లాండు క్లచ్చియొక్క మృదుత్వమును, బ్రేక్కు స్పింగింగును,
చక్రములయొక్క వేగమును, తదితరములగు మితవ్యయములును, పందలకొలది కంపెనీల స్నేహములను కలుగ జేయుచున్నవి.

ఈ మోటారును పోల్చిచూడడు.

ఈ రకములో చేసిన మరేదైన బండితో దీనిని పరీక్షించి తృప్తిపొందుదు.

5 పెద్దకార్డులైర్లు, బాళ్ళి మాగ్నెటో, టూల్సు, హారన్ మొదలగువస్తువులతో నహా

దరఖాస్తుపైన ధర తగ్గింపబడును.

అడిసన్ అండ్ కో లిమిటెడ్,

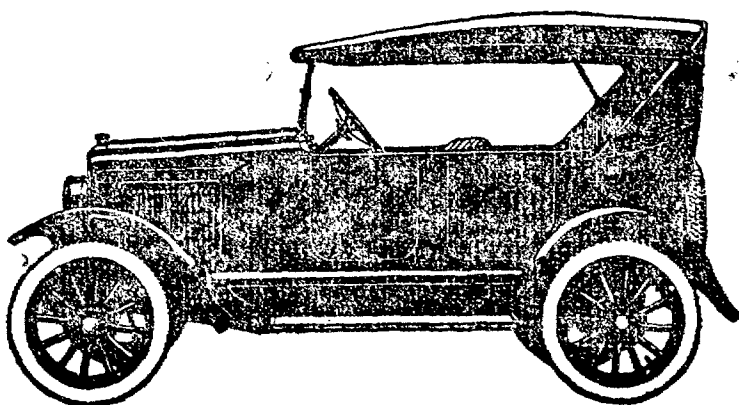
మద్రాసు, అండ్, బెంగుళూరు

బ్రాంచీలు

కార్పొరేషన్ అండ్ కో, తిరుచునాపల్లి

టి. ప్లేన్స్ & కో., లిమిటెడ్, కోయంబుత్తూరు

జ్యో ఓక్సు, ఉదకమండలము.

Now Ready for Sale: 1924-25 Edition.
Published for the mutual Benefit of the
Foreign and Indian Business Houses
THE BUSINESS DIRECTORY
of India, Burma, and Ceylon.

A Comprehensive Directory of the various Businessmen, Exporters, & Importers, Firms, Factorie, Merchants, Manufacturers, Mills, and Industries of the principal Cities, Ports and Towns of India, Burma and Ceylon.

Price Rs. 10 per copy.

V. P. charge Re. 1 extra.

AS FEW TESTIMONIAL.

The British Export Gazette, London:—We would draw the attention of all interested in Far Eastern markets to the excellent "Business Directory of India, Burma and Ceylon," published by the Business Directory Co., Kanara Press Buildings, Madras. The work covers the principal towns of the countries concerned, business names being arranged under trade headings, while there are additional sections particularising firms in certain foreign centres who are engaged in trade with India. Not the least helpful part of the volume is that devoted to the Indian import and export Customs traffic.

The British Printer, London.

The Business Directory offers a bulky volume in stout covers, suitably arranged for reference. The Kanara Press has certainly shown very strong enterprise in the production of the Directory. The lists must be of the greatest use to business people in the enormous districts covered, as also to export houses in this country. The volume is well supported by advertisers.

Ceylon Daily News, Colombo.

A useful addition to the libraries of business houses in India, Burma and Ceylon. It affords a useful reference book, and the manner in which the index of products is compiled makes it simple to place a finger on the right place for the goods. The printing is clear and distinct, and the volume serviceably bound.

The Hindu, Madras.

The Business Directory is a handsome book of reference useful for businessmen of every description, including traders and merchants. It is a directory of Banks, Firms, Associations and Business houses in all important towns and cities of India, Burma and Ceylon, arranged in the alphabetical order. The description of these cities is brief and interesting. The names of Foreign Bank and Firms interested in trade with India are also given.

The Servant, Calcutta.

On the whole we congratulate the publishers on this very useful publication. Every business firm will encourage this first Indian enterprise of the kind will do so with profit.

Madras Mail, Madras.

It is a well-got-up publication and gives a comprehensive list of the different trades, not only in the principal cities of the Indian Empire but also in various mofussil centres. The publication should prove of great use to merchants and tradesmen on the look-out for improving their business.

Indian Daily News, Calcutta.

This is a very handy volume containing a mine of information. It not only gives a detailed list of business firms in order of subjects of almost all the important towns of India, Burma and Ceylon, but it has also a Foreign Section stuffed with similar information. Every business man and public institution should possess a copy.

The Bombay Chronicle, Bombay.

The Business Directory has an attractive get-up and it offers a good medium of advertisement. It contains valuable information for businessmen. Some prominent features are exchange values and money equivalents, ready reckoner tables, Indian Customs duties and tariff valuations, together with brief descriptive notices on important business centres. Occasional photographs of special attractions of cities give some relieving interest. Some tips to salesmen are also given. The volume is a welcome addition to the number already in the field.

Ceylon Observer, Colombo.

It is clearly printed and is a comprehensive work dealing with the businesses of about 200 principal places. In the foreign section is given a list of firms in the United States of America interested in trade with India and the Far East. On the whole this Directory should prove a useful work of reference to businessmen.

The Statesman, Calcutta.

The Business Directory of India, Burma and Ceylon for 1923 issued from the Kanara Press, Madras, is a useful work of reference. It has an Indian as well as a foreign section and the information given is of a kind that will be appreciated not only by businessmen in this country, but also by manufacturers, merchants and exporters in foreign countries.

The Modern Review, Calcutta.

This is a very useful book of reference for businessmen and a very good medium of advertisement. Chief towns of India have been treated under different sections, sometimes with short introductory notices about their origin and objects of interest. The book deserves a good circulation among the public taking an interest in commerce, industry and trade of the country.

The Industry, Calcutta.

This handy volume contains addresses not only of the Business houses of this country but also of some representative firms of Shanghai, (China); Kobe (Japan), Singapore (F. M. S.) etc. This is a new diversion for which the directory should be liked by merchants wishing to extend their trades in oriental seas. It is neatly printed, decently bound and cheaply priced.

PUBLISHERS:

THE BUSINESS DIRECTORY Co.,

2/13, VANIER STREET, KANARA PRESS BUILDINGS, MADRAS.

సమగ్రమగు క్రొత్తమాదిరి నగలుదొరకు స్తానము

ది ఆంధ్రా జ్యాయలరి మానిఫాక్చరింగు కంపెనీ.

హెడ్డాఫీసు, బెజవాడ. బ్రాంచి 51, చైనాబజారురోడ్డు, మదరాసు.

మానద అనేకరకములు క్రొత్తమాదిరి గాజులు, మెడగొలుసులు, కానుకలు అడ్డగ మోలు మొదలగు బంగారు నగలున్న సవరత్నములు వేసిన అనేకమాదిరి అడ్డగలు, జడవిశ్వ లు, నాగరములు, ఉంగరములు, చంపరములు, పతకములు, మొదలగువి పెండి రైలు కూజాలు, బంబర్లు, పేలాగిన్నెలు, కాపిసెట్లు మొదలగు పాత్రసామానులన్న అనేకరకములు కాభగొలుసులు, మొదలగు అన్నివస్తువులు యెప్పుడుసద్ధముగా యుండును. కాను బంగారు మునకున్న చాదివేండికిన్ని రత్నములు మొదలగువాటికి గారంటి యివ్వబడును.

నచ్చనివి వాపసు తీసుకొనబడును.

(ప్రాచీనము):—కాకుమాను లక్ష్మయ్యచౌదరి,

1597

కనగపాటి కోటయ్య అందు బ్రదరు,

నూలుపడుకు సభ్యత్వము

మహాత్ముని యుద్ధము

(నవజీవను పత్రికనుండి)

మానవజాతియంతట శ్రేయస్సుకలుగజేయ ప్రయత్నించెదరా లేక హిందూసంఘ మొక్కటే బాగుపడవలె నను యుద్ధజేతయతో పాటుబడుచున్నారాయని ఒక శ్లేషికు డడిగిన ప్రశ్నకు మహాత్ము డిట్లు బదులు జెప్పెను:—“హిందువులలో వికమత్వము పెంపొందించుటకు ప్రయత్నించినయెడల మానవజాతి యంతటగూడ మేలొనగూడును. నేను నాస్వదేశములందే వికమత్వము గలిగింప లేకున్నచో యితరుల మేలు కొరకు ఎట్లు పాటుపడగలగుదును. ఈ ప్రశ్న నానామధ్యమను మించిన యంతములను గోరుచున్నది. కావుననే నేను, ఇండియాలోనున్న వివిధచతురుల మధ్య వికమత్వము పెంపొందింప ప్రయత్నించుచున్నాను. ఈపని పూర్తియైనచో మానవ జాతియంతటినో నొక భాగమునందు సఖ్యత కలిగిన దనవచ్చును.”

మహాత్ముడు ఆంగ్లానుగారి కిట్లు నుడిచెను:—“నూలుపడుకు సభ్యత్వపు హక్కుగానుండుటగుర్చి నేను నిన్నును ‘యంగుఇండియా’లో వ్రాసినది మీకు నచ్చియుండకపోవచ్చును. ఆవ్యాసమునందు చివరను వ్రాసిన వాక్యము-దేశోపయోగార్థమిది ఆత్మసవర మని తలచువారు ఈ 2000 గజముల నూలు బంపుచుండవలెను. ఆనంద మిహు మరచియుండురు. తనకెట్లమున్నచో నడకపంపెడనని చెలువును ఒకరు సభ్యునిగా చేరగోరెదరు. అట్టివారు నూలుపడుకు నిబంధన కంగీకరింపవలెను. అట్టివాడు నూలుపడుకు మరతును నిరాకరింప గూడదు. అంగీకరించుటకు నిరాకరించుటకు మధ్య రక మగు తలపభావమునను యుండగూడదు. వైశిక శిక్షణము ప్రాముఖ్యముగ గణించుదేశము - ప్రాంతమువంటిది - స్టేటు కాన్సిలు లో ని ప్రవేశించుటకు ముందు వైశిక శిక్షణము బొందువలెనని విధించును. కావున, నూలుపడుకు నేర్చుట ఉపయోగకర మనియు దేశాభివృద్ధి దామకమనియు ప్రజలు గురించినచో నది సభ్యత్వమున కగ్గతగా నాచూపవలసినదే.”

“పూర్తిగా న్యాయసమర్థమున దానితప్ప అన్యవిషయముల దేనిని నేను బలుకును. ఒక సంస్థయందు సభ్యులందరు తమ విద్యుత్ కర్మము లన్నిటిని ఆచరింతురని భావించుట తప్పా? అవిద్యుత్ కర్మముల నిర్వహణ మతికష్టసాధ్యముగా నుండవచ్చును. కాని మన మార్గమధ్యమందు వచ్చు ఆవాంతరము లన్నిటికి సంస్థకార్యనిర్వాహకులు జబాబుదారీ యగుదురా?”

కాంగ్రెసునుగూర్చి యిప్పటికి యెవరికిని సరియగు శబ్ద ప్రాయములేదు. ఈసంస్థనుగూర్చి యిదమిట్లుగాని లేలు పజాలము. దీనిని నిజమగు జాతీయసంస్థగా జేయవలెను. ఇది నిజముగా నేవాత్మరతగల సంఘముగా నుండవలెను. ఇందలి సంఖ్యయే ప్రాధాన్యముగ గణింపరాదు.

నేను 4 అజాలు చందా రుసుముగా కోరినపుడు యీ సంస్థ యన్న సంస్థలన్న పెద్దదిగా నుండవలెననియే భావించితిని. ఈయుద్ధజేతము సెలవేర్చ సమర్థతగల ప్రచారకులు తగినవారు లేకుండిరి. ప్రస్తుతము మనదేశమునందు సోమరితనము పెరిగిపోయినది. దేశరీతియునందు మునిగి నిరంతరము బానిసత్వముచే నలిగిపోవుచున్న నోరులేని ఆమాయక ప్రజాబాహుళ్యము గూర్చి నేను విచారించును. ఈవిశేషము లన్నియు వారికంటె, విద్యార్థికులమని జెప్పి ఉపన్యాసవేదికలపై ప్రగల్భములు బలుకువారికి యొక్కవగా జెందును. వారిని నిర్వాణయుక్తముగ దేశసేవ క్రిందకుదింపవలెనన్న వైసచెలిసిన విధముగాక మరే విధముగలదు? ప్రత్యక్షముగా విదితముగు కార్యముల నాచరించు సంస్థగా కాంగ్రెసును మార్చవలెనన్న వేరేమి సాధనముగలదు? నామభ్యోదేశ చేసున 2,000 గజములనూలు నడకపంపవలెనను తీర్మానము అంగీకరింపబడి ఆచరణకు రావలెననియే.

కర్దరు ధరింపనివారిని నిరసింపవలెనని నేను చెలుపను. అట్టివారిని మనము కాగలింపుకొని వారిసాంగత్యముజేయవలెను. వారియెడల ప్రేమజూపి వారిని మనప్రకృత మరల్చు ప్రయత్నింపవలెను. నిందించుటగాని, పరిహసించుటగాని యెన్నడు జేయరాదు. కర్దరు ధరింపనివారిని తిట్టరాదు, తూలనాడరాదు. కర్దరువస్త్రధారు లట్టిచర్యలకు గడంగినచో నేను ఆత్మశిక్ష విధించికొనవలసి యుండును. మనము యెవరితో సహాయనిర్వకరణము నవలంబింప నెంచెదమో అట్టివారొసంగు సౌకర్యములను నిరాకరించుటయే ఆసహాయ్యము యొక్క ముఖ్యపద్ధతి, త్రాగుబోతులపట్లగూడ నిట్టి సహాయనిరాకరణమే యవలంబించవలెను. కాని ఖద్దరు నుపయోగించనివారిపట్ల అట్లానర్పరాదు.

కావలెను

నర్సిపట్నం తాలూకాలో యిలాకా ఆసుపత్రులలో పనిచేయుటకు యిద్దరు మంత్రీసానులు కావలయును ఇందుకు అర్హులైనవారు సదరు తాలూకాలో ఆఫీసు వెంటనే ధర ఖాస్తులు పంపుకోవలెను. జీతం రూ 85 లు, రెండురూపాయలు ఇంటి అద్దెయు యివ్వబడును.

యమ్. సుబ్బారావు

నర్సిపట్నం తాలూకాలో ప్రెసిడెంటు.

ప్రకటన

మయినరు తండ్రి అయిన బొంతు సుబ్బారెడ్డి కొమార్తె బస్వరెడ్డికి మన స్థిమితము లేనందున ఆసావకాళమును తీసికొని కొంతమంది ఆయనవలన మోసముగాను ప్రతిఫలకూన్యము గాను కొన్ని దస్తావేజులు ప్రాసోట్టు వ్రాయించుకొన వలెనని ప్రయత్నించుచున్నట్లు తెలియుచున్నది. అట్టి దస్తావేజులు ప్రాసోట్టు యిదివరకు ఆయనచేత వ్రాయించుకొన్నట్టి గాని యికముందు వ్రాయించుకొనునట్టివి గాని చెల్ల శక్తివిని యింతుమాలముగా ఆందరకు తెలియజేయడమైనది:—

కొలిపర } బొంతు పున్నారెడ్డి మైనరైనందున గార్డీ
ది 25.10.24 } యక మేనమామ కొండా రామరెడ్డి నివాసి.

నోటీసు

ఇందుమాలముగా తెలియజేయడ మేమన కృష్ణాజిల్లాగడ్డ వల్లేరు లాకువద్దనున్న క్రీవద్వాలయా రైసుమిల్లును నిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్యగారున్న మేమున్న కలసి సదరు మిల్లును కంట్లాట్టని గోపాలకృష్ణయ్యగారు అందుసన్ను పేరుతో దస్తరులు పెట్టి 27-1-24 నుంచి 30-9-24 వరకు వ్యాపారము జరిపి మున్నాము. సదరు గోపాలకృష్ణయ్య అందుసన్నువారు మిల్లు వ్యాపారములో వారికి వుండున్న భాగమును, యావత్తులా భనప్తముతో వారికినిమి తంలేకుండా మేము అనుభవించేలాగున వారికి అందున్న హక్కులతోను మేమే భరించునట్లున్న వారివల్ల 30-9-24 లేదీన అగ్రిమెంటు పొందియున్నాము. కాబట్టి సదరు మిల్లుకు యియ్యనలసిన బాకీదార్లు యన్నుందిన్ని సొమ్ముచూపద్ద నే చెల్లించి రసీదువుచ్చుకోవలెను. కానినిమ్మగడ్డ గోపాలకృష్ణయ్య అందున్నవారికియ్య నక్కరలేదు అట్టిచ్చినను మాకు ఏమి నిమిత్తంలేదు. క్రమమైన చర్యజరిపి వుచ్చుకుందుము. కాబట్టి తెలియపర్చడమైనది.

సత్యనారాయణ.

గుణములేనియెడల పైకము వాపసు

మా యొక్క బాప్టికాగరి రింగువరము లోపను యుపయోగించుటబట్టి, చర్యవ్యాధులు, మేహకారక పాడలు, యింకను అనేక చర్యవ్యాధులు నివర్తయగును 5 నిమిషములలో గుణముయిచ్చును ధర బు 1-కి 0-10-0.

అమరావతి ఏతెన్సి, 5, భద్రప్రకాశ్ గార్డనుబీధి, పార్కుటౌను, మద్రాసు.

రెడ్డిరాణి సచిత్రమాసపత్రిక

- మత, సాంఘిక, వ్యవసాయక విద్యా విషయములు చర్చింపబడును.
- వారకాంత (నాటకము) విలులయు, విజకతైలయు అద్భుతచర్యలు, బీచివర్ణన చదివితీరవలయును. వెల ఆ 12
- మిథునానురాగము (పేరుగన్నవల) వెల ఆ 12
- గర్వభంగము (గరుడ, బలరామ, అంజనేయ, సత్య భామ గర్వభంగకథలు గలనాటకము) వెల ఆ 10
- వాసంతిక (చెంచునాటకము. చక్కనివర్ణనలు) ఆ 1
- ఆంధ్రనామసంగ్రహము (సటిక) వెల ఆ 4
- రెడ్డిబ్రదర్సు రాయవరము, గోదావరిజిల్లా.

కృష్ణా కేశనాశనిసబ్బు

దీనినివాడుటచే యేలాటిబాధ మంటలేకనే దేహమునం శుభాగము వందైనను యుండునెట్లుకలను తక్షణమేతీసివేసును. 3 బిళ్లంగల పేట్టు 1 కి ధర రూ 1.4-0.

సుందరం అండ్, కో. 5 భద్రప్రకాశ్ గార్డనుబీధి మద్రాసు.

త మా పా లు

(అంధ్రసత్రికకు ప్రత్యేకము.)

మేరు

యజమాని:—నీ పేరేమి?
యాచకుడు:—నా పేరు కనకరాజు.
యజమాని:—కనకరాజువయితే, ముప్పి నీత్తడము ఎందుకయ్యా?
యాచకుడు:—ఇకనుంచి దామోదరుడని పేరు మార్చుకొంటానులెండి.

బాగుండేది

భర్త చనిపోయెను. భార్యకు లైక్ ఇన్సూరెన్సు లా లాకు డబ్బు రావలసియుండెను. ఇన్సూరెన్సు కంపెనీవారు ఏదో సందేహములబెట్టి, డబ్బు ఎంతకాలమునకు ఇయ్యకుం డిరి. తుదకు ప్రాణం విసురుబట్టి “నేనీ డబ్బుకోసం పడేతిప్పులు దేవునికేమిరుక. నాభర్త చనిపోవన్నా బాగుండేదని ఇప్పుడు తోస్తున్న”దని, ఆమెయరచెను.

భామాకాశిన్యం

హిందీభాషాపుస్తకాన్ని చదువుతూ, విం రు సమయ మున రామయ్య సభ్యులను హాజరగొట్టుతుండెను. అసలు హిందీ భాష ప్రకారం, ఉచ్చారణజేయుచుండెను. కొంతసేపటికి కొత్తమాట నొకదానిని, అతిథు అతికష్టముతో నుచ్చరించెను.
“మీరు అంతకష్టంతో పలికిన కబ్బం హిందీయేనాండి” అని విందుకు వచ్చిన వారిలో నొకరడిగిరి.
“కాదండి, పోకచెక్క అడ్డం పడ్డదండి” అని రామయ్య బదులు చెప్పెను.

తండ్రికోర్కె

నటుడు—మానాన్న చనిపోయ్యేటప్పుడు, నాజుకంజా వేమం వెయ్యవద్దని చెప్పి ఆరువేలరూపాయి లిచ్చిపోయెను. న్నే హితుడు—అయితే, అడబ్బంతా ఏమయి పోయింది?

ఎట్లా వచ్చింది?

మేడమెట్టు శండు అడుగుల వెడల్పు యీ నా లేవు. బాటసారి అతికష్టమిదా మేడమెట్టును, వెకిసాయ్యేటప్పటికి, ఆవుజుకటి మేస్తుండెను.
బాటసారి (యజమానితో):—నేనే పైకిఎక్కలేక పోయినానే, ఈఆవు ఎట్లా ఎక్కివచ్చింది?
యజమాని:—దాన్ని చిన్నదాడగా ఉన్నప్పుడు ఇక్కడకు తీసుకువచ్చాం.

పెద్దమనిషి

గుమాస్తా:—నావిషయమై తమరు తపాసీలుదాటుగారితో కొంచెము సిఫార్సుచెయ్యండి.
భిమానరావు:—అయినను నీవే స్వయంగా అడగరాదా? నేనడుగు లేమాత్రం ఎక్కువ లాభముంటుందా?
గుమాస్తా:—నాకు వారితో మాట్లాడమంటే భయమండి. మీతో మాట్లాడుతుంటే చనువుగా ఉంటుంది. పెద్దమనిషి కుండే వైఖరి తమవద్ద లేకపోవడమే ఇందుకుకారణము.

విషం

వైద్యుడు:—మీరు కాఫీతాగుతారా?
వృద్ధుడు:—తాగుతాను.
వైద్యుడు:—కాఫీ విషమునుమండి. నెమ్మది నెమ్మదిగా మనిషిని చంపివేస్తుంది.
వృద్ధుడు:—అట్లాగా! నాకు డెబ్బయియ్యేళ్లు. అరవై యేళ్లబట్టి తాగుతున్నాను. అతి నెమ్మదిగా చంపుతుంది కాబోలు!

కవి

ఒకడు:—ఋబ్బయ్య కవిత్వంచెప్పి ప్రసిద్ధికెక్కుచున్నాడు కాబోలు.
రెండవవాడు:—అతనికంటే తక్కువవాడు లేడని అందరూ అనుకుంటారు.

ఉపన్యాసధోరణి

ఉపన్యాసకుడు:—ఎవరి యిష్టంవచ్చినట్లుగా, వారు సంచరించేకాలం ఎస్తున్నది.
సభికుడు:—అట్లా సంచరించకపోతే?
ఉపన్యాసకుడు:—బలవంతమయినాచేసి, ఆపని చేయించాలి. (హర్షధ్వనులు)

అబద్ధాలు

శుజమాని (నొకరుతో):—నిన్ను గురించి చాలా సంగతులు విన్నాను. నీవు చాలా అక్రమాలు చేస్తున్నట్లు తెలుస్తుంది.
నొకరు:—అయ్యా, వాటిని మీరునమ్ముకోకండి. మీరు విన్న అబద్ధపుకబుర్లలో సగమయినా నిజంకావు.

నమ్మకం

ఎల్లయ్య:—నాకు నూరురూపాయలు అప్పుగావాలె. మీకు నామీద నమ్మకం ఉన్నదిగదా.
పుల్లయ్య:—నమ్మకం కావలసినంత ఉన్నది. కాని నూరు రూపాయలుకాత్రం నాకద్ద లేవు.

ఖయిదీ

ప్రేక్షకుడు:—నీస్థితిమాత్రే చాలా జాలి వేస్తుంది. నేను నీకు ఏమిసహాయం చెయ్యగలను?
ఖయిదీ:—వేలేమిసహాయం వద్దు. యింటకు బాయ్యే మార్గం చూపండి.

కులాసా

కృష్ణారావు:—నాకు మోటారుపైకిలు కావలెను.
అంగడివాడు:—ఇదిగోనండి. కులాసాగా పి కా రు చెయ్యడానికి ఇంతకంటే మంచిది యింకొకటి లేదు.
కృష్ణారావు:—అయితే నాకది పనికిరాదు. నాకు కులాసాకొరకు ఆక్కరలేదు. నాభార్యను ఎక్కించుకుని పోవటానికి పనికివచ్చే బండి ఉండేమా చూడండి.

సోదరులు

ఒకడు:—నీకు సోదరు లెందరు?
పిల్లవాడు:—ఒక్కడే.
ఒకడు:—మీచెల్లెలు యిద్దరిని చెప్పండి!

సంతోషపెట్టడం

భర్త:—నీకు ఈచీర ఎంతోబాగుంది. కాని నాకు డబ్బుమాత్రం చాలా ఖర్చయింది.
భార్య:—మమ్ముకు సంతోషపెట్టడానికి, నేను డబ్బుకు వెనకాముందూచూడను.

కారణం

బాటసారి:—ఇక్కడ ఎవరివద్దయినా బ్రాం డీవున్నదా? అడమనిషి మూర్ఖుడోయింది.
అంతట, బ్రాండ్లీసాను ఒకరు అందిచ్చిరి. బాటసారి దానిని తానేతాగివేసెను. అదేమని, ప్రక్కవాడు ఆశ్చర్యంతో డిగను.
బాటసారి:—ఇతరులు మూర్ఖుడోలే నేను చూడలేను. భయంచేత పళ్లుతెరియదు. అందుకోసం తాగివేశాను.

మందు

కోగి:—నాకు నిద్రపట్టదండి. పిల్లి ఆరచినా మెళుకువ వస్తుంది.
వైద్యుడు:—ఈసాదుము ఉపయోగించండి.
కోగి:—ఎప్పుడు వేసుకోమన్నార?
వైద్యుడు:—మీరు వేసుకోవద్దు. పిల్లికి నీళ్లలోకలిపి సావ్యుండి. అది నిద్రపోతే, మీకు నిద్రపడుతుంది.

వెలింగులన్ సినిమా

మాంటు రోడ్డు 1565
25.10.24 లేది శనివారమునుండి 31-10-24 శుక్రవారమువరకు సాయంత్రము 6-15 ప్రదర్శనము 2 అంటు రాత్రి 9-30 గం. శని ఆదివారములందు మధ్యాహ్నము 3-15 గం|| కూడగలదు.
యూనివర్సల్స్ మైటియస్టు సీరియల్
ది స్టీల్ ట్రైయల్ కడపటిభాగము.
విల్లియం డన్కన్, ఎడిత్ జాన్సన్తో సహా

గాంధీపూజానిధివసూలు

వీరభట్టాము (పాలకొండతాలూకా)

భోగి చినకొండ	1-0-0
జిల్లా లక్ష్యసాధి	1-0-0
,, సుంకసాధి	1-0-0
,, జనార్దనసాధి	1-0-0
వైశ్యరాజు కన్నమ్మ	0-2-0
జిల్లా శాంతమ్మ	0-12-0
పట్నాన వైదమ్మ	0-2-0
భోగి గంగయ్య	1-0-0
కింగువ సన్యాసి	1-0-0
సుంకర రామమూర్తి	0-8-0
అంధవరపు వెంకటప్పడు	0-8-0
అరసాడ కూర్మజగన్నాథులు	0-8-0
జిల్లా అచ్యుతరామయ్య	0-9-0
,, రామమూర్తి	0-4-0
శేష విశ్వనాథం	0-4-0
జిల్లా సత్యలింగం	0-8-0
భోగి సుబ్బారాయుడు	0-8-0
మద్ది శ్రీరామలు	0-8-0
ఒడ్డి కామన్న	0-8-0
ఒడ్డి నరసింహము	0-8-0
భోగి కృష్ణయ్య	1-0-0
ఒక అభిమాని	1-0-0
శ్రీజగన్నాథసాధివారు	1-0-0

పార్వతీపురం

రామాయణం వెంకటరావు	2-0-0
ఒక నిరుపేద	0-2-0

నాగూరు (పార్వతీపురం తాలూకా)

యమ్. కె. వరదరాజులనాయకరుగారు	5-0-0
నడిమింటి భగవత్పతంజలిశాస్త్రిలు	1-0-0
,, అప్పన్న శాస్త్రిలు	2-0-0
,, రామలింగస్వామి	1-0-0
టి. ఇ. గోపాలనాయకరు	0-8-0
నడిమింటి చింతామణిగణపతిశాస్త్రిలు	0-8-0
కాతా వెంకటేశం	0-8-0
నడిమింటి వెంకటనారాయణస్వామి	1-0-0
శ్రీ చంద్రశేఖరస్వామి	1-0-0
చెల్లూరి హనుమయ్యగారిభార్య సీతారామమ్మ	0-4-0
సుపాదర కామేశ్వరరావు	0-4-0
అక్కెన అప్పలనాయకుగారు	0-4-0
పాడుగు ఆదినారాయణగారు	0-2-0
,, అమృత్ గారు	0-2-0
శ్రీ చంద్రశేఖరస్వామివారు	0-2-0
కేడిరెడ్డి చినకూర్మనాయకుగారు	0-8-0
శిరాపు రామనాయకుగారు	0-4-0
అల్లూరి స్వామినాయకుగారు	0-4-0
శ్రీ సత్యనారాయణస్వామిగారు	0-2-0
ఓపిలాపు సుబ్బయ్యగారు	0-4-0
వడియాల జోశేలేలింగంగారు	0-4-0
లక్ష్మోజి రామన్నగారు	0-4-0
మంగ రేగయ్యగారు	0-2-0
యర్రపల్లి జోగయ్యగారు	0-1-0
కప్ప గవరయ్యగారు	0-1-0
కామాపంతుల సూర్యనారాయణరావుగారు	0-8-0
పార్వతీపురం	0-8-0
పుంజా సివాజీ బాబుగారు	6-0-0

మొత్తము 39.7-0

విశాఖపట్నముజిల్లా సాలూరుతాలూకా ప్రచారకుడు, పురిపంచా అప్పలస్వామి, మకాం పార్వతీపురం.

విద్యాశాఖమంత్రిగారి అనారోగ్యము

లాహోరు, అక్టోబరు 28:— పంజాబు విద్యాశాఖ మంత్రిగారగు మియాన్ ఘట్నీ హుస్సేనుగారు అనారోగ్యముగ నుండుటచే స్వస్థతనొందుటకు షేక్ పురము మారిరి. (ఆ.ప్రె.)

మహమ్మదుజన్మదినోత్సవము

(స్వ కీయ వి రే ఖ రి)

డా॥ బిసెంటుగారి ఉపన్యాసము.

బెంగళూరు, అక్టో 28:—డా॥ బిసెంటుగారు నిన్న ఉదయము ఈనగరమునకువచ్చిరి. ఇచ్చటిభియసాఫీకర్ సంఘసభ్యులతోసంభాషణలపలికిరి. సెంట్రల్ జైలు పరీక్షించిరి. సెంట్రల్ పంచమ ఇన్స్టిట్యూటు సరసిరి.

నిన్న సాయంకాలము యునైటెడ్ సోషలిస్ట్ పార్టీవారి మాన్యుక్రీంద వి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారి ఆధిక్యతక్రీంద నోకబహిరంగసభలో నామె యుపన్యసించెను. వి. ఎస్. శ్రీనివాసశాస్త్రిగారు ముందు రెండు ముక్కల చెప్పి. మహమ్మద్ జన్మదిన సందర్భమున తన్ను ఆధ్యక్షునిగా నియమించినందులకు కృతజ్ఞత చూపును మాట లాడిరి. బెంగాలునందలి విప్లవకారులు గవర్నమెంటువారి ప్రకటనలు వాటిని గూర్చి మాటలాడుచు గవర్నమెంటువత్తల సమర్థించిరి. తరువాత బెసెంటుగారు రుపన్యసించిరి. సుమారు గంటకాలము పట్టెను. మహమ్మదుయొక్క ప్రవర్తన గుణములను గూర్చి చెప్పుచు ఇస్లామియొక్క వివిధశీలన స్పష్టి కరించి చెప్పెను. ఇస్లామత శ్రీలభ్యములను గూర్చి మాట లాడెను. తరువాత ఇస్లామతమును మహమ్మద్ పరిశీలించు బహులు చెప్పెనో వర్ణించెను ఇస్లాం శాస్త్రముల, గణితమునకు, శిల్పమునకు, చిత్రకళలకు వివిధమునసాయమునర్చెనో నిరూపించి విగ్రహములను మహమ్మద్గారు నాశనముచేయు మనలే దని రుజువు పరచెను. మహమ్మదు ఆతనిఆనుచరులు పడినకష్టములను గూర్చి చెప్పి, భగవంతుని యందు సంపూర్ణ విశ్వాసము కలిగియుండుటచేతనే వారు సైగగలిగిన తెచ్చెను. ఇండియాలో నన్ని మతములను అభివృద్ధి నంది యుంచుటయందు ఒక మతముతో నొకమతము పోటీపడవచ్చునని తెల్పుచు మతములైక మత్యముగా నుండవలెనని యుద్వేగించిరి. సభ జయప్రదముగా ముగిసెను. ఈరాత్రి బెసెంటుగారు మైసూరు వెళ్లెదరు.

బొంబాయి పురపాలక సంఘము.

క లీనరకులను గురించిన బిల్లు

బొంబాయి, అక్టోబరు 29:—సరకులను కల్తీశేసి మంచి సరకులను అమ్ము దురాచారమును ఆపుట అవసరమని బొంబాయి పురపాలక సంఘమువారు గ్రహించుటచే ఇంగ్లీషునటు ఆఫ్ ఫుడ్స్ అండుడ్రస్స్ ఆక్టు ననుసరించి బొంబాయి శాసన సభలో ఒకబిల్లు ప్రవేశపెట్టబడెను. ఈబిల్లు మొట్టమొదట బొంబాయి నగరములను పిమ్మట రాజధానియందంతటను వర్తించునట్లు నుద్దేశింపబడినది. కల్తీదానికి నేయి ఆశుమాట నుపయోగించుటంద జేయుకాజు తప్ప చిత్తుగా వ్రాయబడిన బిల్లులయు పురపాలక సంఘమువారిచే ఆమోదింపబడినది. సరకులను కల్తీజేయుటలో రంగును గాని ఆరోగ్యమున కపాయ కరమగు నేదైన పొడినిగాని కలిపినట్లయిన నశుద్ధి యీబిల్లు ప్రకారముగా నెంచబడును. అటువంటి పదార్థములను ప్రత్యేకముగాతయారు జేయుటయు అమ్ముటయుగూడ నేరములుగా నెంచబడును. అట్టి పదార్థములు నిరాపాయములని చెప్పట గూడ నేరముగా నెంచబడును. కల్తీచేయబడిన వస్తువునిర పాయమైనదై, అది కల్తీచేయబడినదని యెవ్వరును చెప్పక పోయినయెడల అది నేరముగా నెంచబడదు. అనుమానము తగిలినయెడల మామూలు మనుష్యులదగ్గర నుండు పదార్థముల వన్ని టిని విభజించి నేరమును కనుగొనుటకు యేర్పాట్లు చేయబడినవి. (ఆ.ప్రె.)

మంచితరుణము! మించిపోవును!

వరల్డ్ యిమిటేటర్

మ్యూజిక్ వరల్డ్ యిమిటేటర్ గారివలన లోకాభిరామా యణహాస్యనటనము అత్యద్భుతముగా ప్రదర్శింపబడును.

బెబివాడ మైలవరంహాలులో 2-11-24

గుంటూరు సెకండు కంపెనీహాలులో 5-11-24

తెనాలి ఫస్టుకంపెనీహాలులో 7-11-24

ముందు మార్పులదెల్పు థంకా

సి. ఎఫ్. ఆంధ్రూసు

ఆమెరికానుండియు నీమనుండియు, మేమెరుగని మిత్రులనుండి బాబు లనేకములు తరచు వచ్చుచున్నవి. ఆ బాబులందు హిందూదేశమునం దుద్భవించిన అత్యుత్తమముగ నూతన వికాసవృద్ధి గోచరించుచున్నది. ఆ బాబులం దొకటి యత్యంత హృద్యముగ మనోహరముగ నున్నది. ఆ మనోహరతయందు పాశుణ్యగూడ పాల్గొందురని యా విశేషిర వ్రాసిన ఓక్రింద శ్రమించుచున్నాను.

పశ్చిమమునందున్న శైలికాధ్యాత్మిక హెన్రీము నా కేవలంపు కలిగించుచున్నది. నిరాదంబరమైనట్టియు విశ్వాస పాత్రమైనట్టియు, జీవితము నేను వాంఛించుచున్నాను. అందువలననే భారతదేశమునకు రాగోరుచున్నాను. అంతమాత్రముచే హిందూదేశమున చెడుగులులేనని నేను చెప్పటలేదు. హిందూదేశమునకు 1914 లో నేనొకసారి వచ్చియుంటిని. అప్పటినుండియు నటు జరుగు వృత్తాంతముల సరయుచుంటిని. అందుచే నా జీవిత ముచు బాగుగా గడువగలనని విశ్వసించితిని. అచటి భావములు నా కనుకూలముగ నున్నవి. అట్టివోట నేను ఊఖముగా నుపయోగ కరముగా నుండగలనని నేను నమ్ముచున్నాను. మహాత్మా గాంధీ, రవీంద్రుడు, వ్రాసిన వ్యాసములు మాంచెట్లగు గార్డియన్ పత్రికయందు ప్రకటింపబడగా చదివితని. ఆమెరికాలో నున్నప్పుడు పారిశ్రామిక సమస్యలను యజమానిదృష్టిలోను, పనివాండ్రు దృష్టిలోనుగూడ సరయుట నా ప్రత్యేకవిధియై యుండెనుకాని నా ఆలోచన లభివృద్ధియై నన్న వ్యవసాయ మునకు జింపినవి. ప్రస్తుతము అనుభవము సంపాదించుట కర్షకు డనుగా పని చేయుచున్నాను. నా తల్లికడనుండి నేగడించిన వారసత్వము సంగీతవిద్యయందును కళలందును గాడాభిమానము. తరువాత గాంధీగారి పారమార్థికదృష్టి, కీర్తిస్తుల్య ప్రవర్తనము, లోభనము, జీవితము నన్ను తీవ్రయొని తేసినవి. అందుచే, హిందూదేశమునం దతనిచే యుద్ధరీతిపబడిన మానవసంస్కార ప్రవాహమున నేను లీనము కాగోరుచున్నాను

ఇట్టి బాబులు విదేశములనుండి వచ్చుచున్నవి. ఆ బాబులందు రెండు పెద్దమాత్ర ముండును; గాంధీ, రవీంద్రుడు ఈ విశేషిర యిరువురి నుంచియు వ్యాఖ్యాన్యములగు విషయముల గ్రహింప నెంచుచున్నాడు. విశేషిర అను మొదట కలత, తరువాత నాశ్వర్యము, తరుపరి ఆకర్షణము, పిమ్మట లాంగుతాటు, క్రమముగా కలుగుచున్నవి. పాశ్చాత్యసహజోత్సాహముతో వారు కృషి సల్పుచున్నారు. చాలమంది సమర్థులికి గాని శాంతినికేత నమునకుగాని రాదలచుచున్నారు.

మనమింకను జైరను, పేల్లీలలకమునందే యున్నాము. మానవవ్యభావములం దొక క్రొత్త తిరుగుబాటిపుడు ప్రారంభమైనది. ఇట్టిదే ఒకశతాబ్దముక్రింద పశ్చిమమున జరిగినది. ఈ సారి యితిరుగుబాటు యిండియాలో శారంభించుచున్నది. కొంతకాలమునుండియు జరుగుచున్న మార్పులన నాకు పెల్లీ వ్రాసిన పద్య మొకటి జ్ఞాపకమునకు వచ్చుచున్నది. ఆపద్యము యొక్క తుదిభాగమునందు బోలిక యిప్పటికితితో పూర్ణ తృప్తి మందినది. అందలిభావ మిది.

సంస్కార హీన ములకు నా ప్రాయశ్చిప్రాయములను బయటపొందోటము. నూతనభావోదయము కలుగ జేయుము. పండాకులు రాల్పిపోవగనే మరల చిగుర్చునట్లు నాభావపరివర్తనమున వికాసము కలుగజేయుము. జ్వలించు మంటనుండి ఎగిరిపోవు అగ్నికణములవలె నామాటలకు ప్రపంచమునం దంతటను ఎగురనిమ్ము.

నిద్రావస్థలోనున్న ప్రపంచమునకు భావిపరివర్తమును తెల్పు భేరివై.

నాపలుకుల ప్రాగింపుము. చరికాలమును ఎండకాలమును వెంటాడుకుండునా? ప్రాతభావములను క్రొత్తభావములనుసరింపవా? (యంగ్లిండియాపత్రిక)

నోటీసు

గుంటూరు సెంట్రల్ స్టోర్సు, (లీమిటెడ్) సదరు కంపెనీకి రావలసిన బాకీలను 9-11-1924 తేదీన వ్రాడేపేటలోని రిజిస్టర్డు ఆఫీసులో సాయంత్రము 5 గంటలకు వేలము వేయడమగునని యిందుమూలముగా తెలియజేయడమైనది. కావలసినవారు వచ్చి పాటపెట్టుకోవచ్చును. పాటమొత్తమును వెంటనే చెల్లించవలయును. వ. వెం. హనుమంత రావు, లిక్విడేటరు, 25-10-24.

వంగరాష్ట్రమున క్రొత్త నిర్బంధచట్టములు

మహాత్మనివ్యాసము

పత్రికాభిప్రాయములు

ఎంగు యిండియాపత్రికకు వ్రాయబడినవ్యాసము
"రీడింగుప్రభువు అవలంబించిన కఠినవిధానము
నకు తగినవర్జితులు కలవని వారు. ఋజువు చేసి
యుండలేదు. ఒకనేరమును చేసినవారిని, చేయుటకు
ప్రయత్నించినవారిని, శిక్షించుటకును కేవలము
అనుమానము మీదనే వారంటులేకుండా అరెస్టు
చేయుటకు అధికార మిచ్చుటకును చాల భేద
మున్నది. దొరతనమువారు కలవరపడి కఠినశాసన
ములను అమలులో పెట్టినపుడెల్ల దోషులకంటె
నిర్దోషులే అధికముగా నష్టకష్టములకు పాలగుచుం
డిరిని అనుభవమువలన తెలిసియేయున్నది. సుభాష
చంద్రబోసుగారివంటివారిని గూడ ప్రత్యేకాధికారము
క్రింద ఆకస్మికముగా అరెస్టుచేయుట వల
ననే యిష్టభుత్వవిధానము హానికరమని రూఢిగా
తెలియవచ్చుచున్నది. దేశీయులు కష్టనష్టముల
ననుభవించిననే గాని భారతదేశమునకు స్వాతంత్ర్యము
లభింపదు గాన నిర్దోషులగువారిని అరెస్టు
చేసినపుడు దానిని సరియగురీతిని వారు గ్రహించి
నచో వారికిని దేశమునకునుగూడ దానివలన చాల
లాభము కలుగకమానదు. దౌర్జన్యమును అరాజక
మును స్వరాజ్యసంపాదనకు తగినసాధనములని
నమ్మువారికి గల దేశభక్తి అంధప్రాయమైనది.
దౌర్జన్యమునందు వారికి గట్టినమ్మక మున్నచో
స్వప్రముగా తమ నమ్మకమును వెల్లడించి అవసర
మైనచో ప్రాణములను గోల్పోవుటకుగూడ వారు
సిద్ధముగా నిలచుట న్యాయముగాని చాటుమాటున
దుర్మతముల నలిపి నిరపరాధులగు ప్రజలకు హాని
కలిగించుట మహాపరాధమని వారికి నేను తెలియ
జేయుచున్నాను. "అపకారికి నుపకారము నేప
మెన్నక చేయువాడు నేర్పరి" అనునట్లు అపకారి
ఉపకారము చేసినను చేయకున్నను ప్రతీకారము
చేయకుండు శాంతముగను, నిష్కపటముగను దేశీ
యులు కష్టముల ననుభవించుటవలననే స్వరా
జ్యమువచ్చును." మో. క. గాంధీ.

కలకత్తాకార్యరేషను సభ

బోసుగారిపై విశ్వాసతీర్మాన మామోదించబడెను
నిన్న 29వ తేదీ సాయంత్రము కలకత్తా కార్యరేషను
సభ జరిగింది. "ప్రధాన కార్యనిర్వాహకాధ్యక్షులు సుభా
ష చంద్రబోసుగారి సామర్థ్యమునందును, దేశభక్తియందును
నిర్మలవ్రతమునందును యీగభవారికి గట్టినమ్మకము కలదు.
నిష్కారముగా బోసుగారిని దొరతనమువారు చైరసాలలో
నుంచుట అక్రమము. ఈనిరంకుశచర్య నాక్షేపించుటకు ననంబడు
నెల ఒకటవ తేదీ తనివారమునాడు కార్యరేషను కార్యాలయ
ముల నన్నిటిని మూసివేయవలెను" అను తీర్మానమును గోస్వా
మిగారు ప్రతిపాదించిరి. "నిరంకుశాధికార మంతరించు సమయ
మున నిట్టి అరెస్టులు జరుగక మానవు" అని గోస్వామిగారు
నడిపిరి.
"ఈతీర్మానమును వంగరాష్ట్రశాసనసభలో నుపపాదించ
వలెను గాని యీగభలో నుపపాదించగూడదు" అని విల్సన్
గారు నడిపిరి.

దేశబంధు దాసుగారు

దాసుగా రాసభలో దీర్ఘగంధీరోషవ్యాసము నొసంగిరి.
"నేనెటుల విప్లవకారుడను గానో బోసుగారుగూడ నటులే
విప్లవకారుడు కాదు. ఆయనను అరెస్టుచేసినపుడు నమ్మకాత్ర
మేల అరెస్టుచేయలేదు? దేశభక్తిని కలిగియుండుటయే నేరమై
నచో నేనుగూడ దోషినే యగుదును. బోసుగారు దోషియైన
చో కార్యరేషను మేయరు నైన నేనుగూడ తప్పక దోషినే
యగుదును. వంగరాష్ట్రమున విప్లవసంఘములు ఒకటియో పె
ళ్ళొకలవని నేను తెలిసినమాట నిజము. కఠిననిర్బంధశాసన
ములవలన విప్లవసంఘములను రూపుమాప జాలరనికూడ నేను
తెలిసియుంటిని. వెనుక నిర్బంధశాసనములు నిరుపయోగమైన
వి. ముందుగూడ నటులే నిష్ఫలమును. బోసుగారిని 1818
మాడవ రిగ్యులేషనుక్రింద అరెస్టు చేయుట వలన
కార్యరేషనుకు గొప్పముప్పు వాటిల్లినది. ఇప్పుడు కార్యరే
షనువారు పట్టించినచో యిటులనే ఒక్కొక్కరినిగా వారు
అరెస్టు చేసి స్వరాజ్యపక్షమువారి అధికారము కార్యరేషను
లో సాగకుండజేసెదరు. క్రమముగా హెచ్చుమంది నభ్యుల అధి
కారముగూడ సాగకుండజేసెదరు." అని దాసుగారు నడిపిరి.
పిమ్మట ఓట్లుపుచ్చుకొనగా 38 మంది అనుకూలురును, 8 మంది
ప్రతిహతులును తేలిరి. గోస్వామిగారు తీర్మాన మామోదించ
బడెను.

లాహోరు దేశభాషాపత్రికలు

ప్రతాప

"వంగరాష్ట్రమున జారుప్రభుత్వపద్ధతి నవలంబించుటవ
లన రీడింగుప్రభువు స్వస్వరూపము తెల్లమైనది. ఇట్టి కఠినశాస
నములవలన జాతీయభక్తి అంతరింపనని తలచుట గొప్పపాపంబు.
ఇప్పుడైన దేశీయులందఱును కాంగ్రెసుపతాకముక్రిందచేరి
ఏకీభావముతో పనిచేసి కాంగ్రెసుపైనను స్వరాజ్యపక్షముపై
నను నిరంకుశులు ప్రయోగించినశస్త్రమును ప్రతిపాత మొనరిం
చెదరా?"

జమీందారు

"మేము అహింసాదీక్షను బూనితిమి గాన వంగరాష్ట్ర
మున నిజముగా అరాజక సంఘములున్నచో వాటిఘాతుకకా
ర్యములను మేము నిరసించెదము. గాని ఇట్టి కఠినశాసనములను
ప్రయోగించుట అవసరమును అనుచితమునైయున్నది. దౌర్జ
న్యముల నొనరించినవారిని బహిరంగముగ న్యాయస్థానములలో
విచారణచేయుటయే న్యాయము. లేనిచో స్వరాజ్యపక్షము నడ
చితేయుటకే రాజప్రతినిధి యీ ప్రత్యేకాధికారమును విని
యోగించె నని ప్రజలు తలంపకమానరు."

కర్మవీరు

"దొరతనమువారు మరల రౌటుచట్టమును క్రొత్తరూప
మున ప్రదర్శించిరి. ప్రముఖులకు పురుషులను ఆకస్మికముగ పట్టి
బంధించుట పాలితదేశములకు గల దౌర్భాగ్యములలో నొక్కటి
యైయున్నది. కన్నాటుప్రభువు చాలప్రశంసించిన రాజకీయ
సంస్కరణముల నూతనఫల మిదియేనా? దేశీయులు దొరతనము
వారి సహాయులకు జవాబితరనినమ్మెవము. నిర్బంధ చర్యలవలన
వంగరాష్ట్రమువారి దేశభక్తి అంతరించునది గాను. వంగరాష్ట్ర
విభజనసమయమునజరిగిన ఆందోళనమే మరల తలచువలయును."

మిలపు.

"దొరతనమువారి ప్రకటనములందు వివరింపబడిన విష
యములనుబట్టి చూడ నిర్బంధశాసనప్రయోగావసర మేమి
యును కనబడదు. శాంతియుతులగు ప్రజలనుపాదలపాలచేయు
టకు పోలీసువారికి విపరీతాధికారము నిచ్చుట సమంజసము
కాదు. దౌర్జన్యమును ఘాతుకక్రియలను మేము తీవ్రముగా నిర
సించెదము గాని దొరతనమువారి నవలంబించిన కఠినచర్య లవసర
ము అప్రమత్తముగ అనుచితము నిరుపయోగముగూడ నగుటచే
దాని నామోదించజాలము" (ఆ. ప్రె.)

ఎన్. సి. కెల్కరుగారు

వంగరాష్ట్రమున నిర్బంధచట్టములు

"దొరతనమువారు మంచి తరుణమును కనిపెట్టిరే,
వంగరాష్ట్రమున కఠినవిధానము నవలంబించిరి. ఇప్పుడు శాసన
సభలు జరుగుటలేదు. ఆంగ్లదేశమున నన్ని పక్షములవారును
ఎన్నికల గడచిడలలో మునిగియున్నారు. కాని నిది భారత
దేశమునందలి నిరంకుశాధికారులు విజృంభించుటకు నిరుపద్రవ
కరమగు తరుణము. భారత స్వరాజ్యపక్షమువారి కెప్పుడును
స్వతంత్రతనే ఆధారపడియున్నారు గాన పార్లమెంటుసభ
జరుగక పోయినను శాసనసభలు మాడకపోయిననుగూడ వారు
తెచ్చుచేయరు. ఎల్లప్పుడును నిర్బంధవిధానమును తిరస్కరించి
స్వయంకృషిని నిర్బయముగా కొనసాగించుటకే స్వరాజ్య
పక్షమువారు దీక్ష బూనియుండుటచే నిరంకుశచర్యమువారికి
శుముహూర్తముగా కనబడినకాలమే స్వరాజ్యపక్షమునకును
అనుకూలము కాకపోదు. ఇప్పుడు రాజప్రతినిధిగామండిన
రీడింగుప్రభువు ఆంగ్లదేశమున ప్రధాన న్యాయమూర్తిగా నుం
డిన న్యాయశాస్త్ర పారంగతుడును, న్యాయోక్తరుడును నిరా
ధారపు పొగడిక దీనితో పూర్తిగా అంతరించిపోవుటకే నిర్బంధ
విధానము చాల సహాయకరమగునగాన నే నిందులకు సం
సింఘించుచున్నాను. నిర్బంధింపబడిన దేశభక్తులు మహాప
రాధములు చేసినచో ఆ విషయములను బహిరంగ న్యాయ
స్థానములలో దొరతనమువారు స్పష్టముగా వివరింపవలెను.
లేనిచో వారు కేవలము సందని దొరికినపుడు పనిచేయు ధీరు
వులనియునువారికియ్యబడిన ప్రత్యేకాధికారమును ఘోరముగా
దుర్వినియోగము చేసిరినియు ఆసేతు హిమచలము భారత
ప్రజలందఱును ఒకపెట్టున గోలపెట్టక మానరు. మహారాష్ట్ర
స్వరాజ్యపక్షము వారెప్పటివలెనే వంగరాష్ట్ర స్వరాజ్య
పక్షమునకు బాసటయై నిలచెదరనుట నిశ్చయము. దొరతనము
వారు మొదట వంగరాష్ట్రమునందు నిరంకుశ యుగమును ప్ర
యోగించినను దేశము నందంతటను స్వరాజ్యపక్షమును రూపు
మాపుటకే తలపెట్టెరినియును ఈ చర్యలవలన వారి వీరభావము
వెల్లడియునీ గాని మరెట్టిలాభమును వారికి కలుగదనియును
స్పష్టముగా తెలుపుటకు మా పక్షమువారు సిద్ధముగానున్నా
రు." అని కెల్కరుగారు నడిపిరి. (ఆ. ప్రె.)

మైసూరు

వరద సహాయము

బెంగళూరు, ఆక్టోబరు 27:— కాడూరుజిల్లాలో వర
దబాధితులకు అప్పులిచ్చుటకై మైసూరు ప్రభుత్వమువారు అడి
వనలు గారు 10,000 శాంక్షను చేసినట్లును కోల్కూరుజిల్లాలో
గ్రామాభివృద్ధికిని రోడ్డుపనులు మొదలగు వానినిమిత్తమై మరి
10,000 రూపాయలను శాంక్షను చేసినట్లును మైసూరు ప్రభు
త్వమువారు ఆక్టోబరు 24 తేదీతో ముగిసినవారములో ప్రధ
రించిరి.

ప్రభుత్వవిధానము - ఒక యినస్పెక్టరును

నియమించుట

మరియు ఆఫీసువ్యవహారముల ఎక్కువ సమర్థతతో
నిర్వహింపబడునట్లు అభివృద్ధి చేయుటకును, కార్యభారమును
తొందరగా పరిష్కరించుటకును దిప్త్యాబ్తీ కమిషనరు, హో
దాతో సమానమైన ఒకయినస్పెక్టరును ఒక సంవత్సరకాలము
నియమించునట్లు ప్రభుత్వమువారు తీర్మానించిరి. ప్రస్తుతము
మేముకేట ప్రభుత్వకార్యాలయములలో జరుగుచున్న ఆఫీసువి
ధానమును కార్యక్రమమును పరిశీలించి, లోపములను సవరించి
యితర ప్రభుత్వపద్ధతులనుగూడ బాసుగా పరిశోధించి అవసర
మైన అభివృద్ధి మార్గములను నూచించుట యీతని విధియైయు
న్నది. (ఆ. ప్రె.)

ఒక మరణము

నాగపూరు, ఆక్టోబరు 26:— నాగపూరు పోస్టుమా
స్టరు తనరూపాయెక్కు పరసనలు అస్పెంటు మోల్లనుగారి
భార్య నిన్నరాత్రి అశ్వాత్తుగా చనిపోయెను. పోస్టుమా
స్టరు పరిశ్చయగా యీగలనుచంపుటకు తెచ్చి బంగాళాలోనుం
చిన యొకవిషద్రవమును త్రాచి ఆమెయరణించినని తెలిసెను.
ఆమెస్వస్థునివచ్చి యింట కొట్టుకొనుమందగా భిక్షమాచి వెం
టనే వైద్యసహాయమును జరిపించెను; కాని లాభము లేకపో
యెను. ఈమె కంత్వక్రియలు నేటి సాయంత్రమున జరుపు
దురు. (ఆ. ప్రె.)

వంగరాష్ట్రమందలి నిర్బంధములు

మదరాసుపాలకేంద్రాండనము

తెలకు ఘట్టమునందు బహిరంగసభ

నిన్నటి సాయంత్రము తెలకు ఘట్టమునందు "వెంగాలునందు ప్రభుత్వమువారు గావించిన నిర్బంధముల"ను నిరసించుటకు మదరాసు పాలకులు శ్రీమాన్, ఎస్. శ్రీనివాసయ్యగారి ఆధ్వర్యమున ప్రతిపక్ష సమావేశమై.

సభకు, మాటానా యాహూచ్ హుసేను, ఎ. రంగసామి అయ్యంగారు, (భా. కా. స) వి. చక్రవర్తి, యస్. సత్యమూర్తి (చె. కా. స) చల్లా శేషగిరిరావు, టి. వి. కళ్యాణసుందరం, ఆర్ట్స్ హిమిదఖాను, ముఫీవహుద్దీన్, స్వామిధర్మానంద, గడ్డె రంగయ్యనాయుడు, వి. ఎల్. కామ్రేప్రభృతులు విచ్చేసిరి.

భారతమత్య ప్రభుత్వము గావించిన పదవ అధ్యక్షు లిట్లు పన్నుసించిరి.

"మనము మనస్వరాజ్యాంగోళన ప్రయత్నములలో చాల క్లిష్టపరిస్థితులను ప్రస్తుత మెదుర్చుచున్నాము.

భాషాభివృద్ధికిమెల్లనే గాని, కేవలనిర్మాణకార్యక్రమములనగాని ప్రభుత్వమువారు లొంగిరారినది నిస్సందేహము.

ప్రజలకొరకు ప్రభుత్వమువారిలో నిరంతరము ప్రభుభక్తితో, ప్రజామహిమపరిపాలనకొరకు పాటుబడుచున్నామని చెప్పవచ్చున నయనముల విప్పిచూడవలెను.

స్వరాజ్యపక్షమువారు ప్రతిపక్షకార్యక్రమము చేపట్టి కాననసభలకు సెక్షన్సుయంతే క్లిష్టముగనో అలస్యముగనో సంపూర్ణమున కనిపింపజేయుట నెదుర్కొనవలయునందు నని నే దలచియుంటిని. వంగరాష్ట్రమునందు స్వరాజ్యపక్షము బలవత్తరమైయున్నందున అట్టి నిర్బంధవిధాన మాదేశమునకే ప్రభుత్వమునవచ్చుననిపించుచున్నది. ఎచ్చట ఈ స్వరాజ్య పక్షము జిత్తునుగనో అచ్చటెల్ల నీ విధానమే ప్రయోగింపబడును.

స్వయంసహాయ సూత్రము

ప్రభుత్వమువారి చర్యలను విమర్శించుచు మనము మానవలెను. వారెట్లు మెలంగవలయునో ప్రభుత్వమువారికే బాగుగ తెలియును. మనమెల్లరము ప్రజలకర్తవ్యమునుగూర్చి విచారించవలెను. స్వయంసహాయమే ఎల్లప్పుడు ఆచరణము.

ఇకముందు మనమెల్లరమును మన సత్యములను సంరక్షించుకొనుటకు, ప్రజాదృష్టి నాకొనించుటకు, గట్టి ప్రయత్నములు చేయుచు జాగ్రత్తతో మెలంగవలెను. ఇది శేషు ఈ వ్యాసములలో కాలములుచున్నవయము గాదు. నాలుగు సంవత్సరములనుండి స్వరాజ్యసంపాదకకారకు జాత్యంతరమునకు యనిరాకరణమును దేశమందు ఆచరించుచున్నాము. అట్టి యెడ వంగరాష్ట్రమున స్వరాజ్యపక్షప్రముఖులు అరాజకము కుట్రలయందు పాల్గొనివారనుట విశ్వసనీయముగానేరదు. ఎవరైతో కొందరు ప్రజలు కూర్చుని, జాత్యంతరకార్యముల నొనర్చి యుండవచ్చును. కాని అందుల కి ప్రత్యేక కాననములనున్నవి. ముఖ్యస్థితియందు కారణ మేమియు గానరారు. నేరస్థులు విచారణ సభపరిషత్తులను దేశమందీ వ్యాప్తమునందు, వ్యాప్తమునందు లేని వ్యాప్తమునందును, ఇండియన్ పిన్ కోడ్లనుందును ఈ నేరములను విచారించుట కనేక కష్టములుగలవు. అట్టితరీకి ప్రత్యేక కాననమునకవకాశ మెచ్చుటగలదు. ప్రభుత్వమువారిని వేదముల నేమాత్రము మనము విశ్వసించజాలము.

అత్యవసర మగు సమయములం దీకానము చేయబడినదని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించియున్నారు. నైస్రాయగారి విషయములో పోరుడిరి. ఎట్టిపట్టుమైనను సామాన్యులగు అనుబంధములను అసంభవమైనప్పటి ఈకానననిర్మాణానశ్చకతనిర్వహించును.

భారతకాననసభవా నిర్మాణము సంకీర్ణించెదరని చెప్పననునా? నైస్రాయగారు ప్రయోగింపకలసిన అధికారమునకు దీనిక సంబంధము లేదు.

మన జన్మసత్యములను పెరికివేయునట్టి కానన ముని నొక్కచెప్పుచున్నాను. కావున తేనిని నిరసించుచున్నాము నిరసించవలెను.

సంఘీభావము

అన్ని పక్షములవారూ, ఏకీభవించవలెను. వేర్వేరు తెగలుగ, కాకులుగ విభజించి ప్రత్యేక ప్రత్యేకవిధులు పెరవేర్చి విశ్వతే గోరను. ఎల్ల రును ఏకాభిముఖులవారై ఒకే విధానము నవలంబించ వలయును. నిజమగు పురుషులవలె ప్రవర్తించవలెను. బాల్యావస్థను వీడవలెను. కేవల కాననసభలచే గాని నూలువడుతుటమాత్రముచేగానికార్యసాధనముగానేరదు.

చేతమందు కాంతి మైనికదగము లేర్పరుపబడవలెను. సాత్విక ని రోధ ము గావించ బడవలెను. మన పాపమేభవనములు పరిక్షింపబడుటకు అనకాశము గలిగినది. ప్రతి రాష్ట్రమునకును, ప్రతిమనుజునకు త్యాగమునగను బరమ నకసము గలుగనున్నది. కాన ఎల్లరు సంసిద్ధులై యుండవలెను కావున మిరలరు మి అసమ్మతిని తెలుపగోరుచున్నాను. పిదప క్రిందితీర్మానము సర్వజనాంగీకారమునబడవలెను.

పాఠం ప్రాథమికసత్యములకు హానికరమైనట్టియు ప్రస్తుతమెట్టి అగత్యము లేనట్టియు వెంగాలు క్రిమినల్ లానవరణ నియమమును గవర్నరు జనరలుగారు కాసింది ప్రకటించి తీవ్ర నిర్బంధములను గడంగినందులకును అట్టి కాననముద్వారా వెంగాలు ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధవిధులను ప్రయోగించి 1818 సం॥ ఫురి న రిగ్యులేషను క్రింద నేరాకోపణ విచారణకేసు స్వరాజ్యపక్ష నాయకులను తదితరులను ఖియదుచేయుటకును మదరాసు పాలకు ఈసమావేశము తమతీవ్రభిండనను అసమ్మతిని తెలుపుచు దేశమందలి వివిధరాజకీయపక్షములవారు ఏకీభవించి ప్రజలహక్కులను స్వాతంత్ర్యములను గాపాడుటకును స్వరాజ్య సంపాదన పోరాటయందు పాల్గొనుటకును కోరుచున్నది.

మిమ్ము టి. కల్యాణసుందరం ముదలియారు గారు తమ శభావయం దున్నప్పించుచు తీర్మానమునకు తమ సంపూర్ణ అంగీకారమును తెచ్చిరి.

ప్రభుత్వమువారు ప్రభుత్వము నుండియు మనదేశమునకు స్వతంత్రపాలన నొసంగెదమని చెప్పుచు వచ్చినను నేటివరకు మనము అందుల కక్షలు గావించుచున్నారనియు అలాగేయు ప్రభుత్వము వారిదే యనియు మహాత్ముని యుద్దయము స్వరాజ్యము వచ్చుటకుక సరిపడదనియు దేశమందు ఎట్టి ఆందోళన బయల్పడదనియు వంగరాష్ట్రమే ప్రభుత్వమున కష్టముల ననుభవించుననియు అదియే దేశమునకు నేడు మార్గస్వరూప మయినదియు ప్రభుత్వ సంబంధముగల సంస్థల యందు మనకు జోక్యముండువరకు స్వరాజ్యస్థితి గలుగబోదనియు నుడివిరి.

ఎ. రంగసామిఅయ్యంగారును తమిళభాషయందు మాట్లాడుచు తీర్మానమును బలపరచిరి. స్వరాజ్యవాదులు వంగదేశమున గావించినట్లు మన రాష్ట్రమునందును ప్రతిఫుటన సల్పిన ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధాన విచ్ఛిన్నము అవలంబించబడుననియు, స్వరాజ్య పక్షప్రముఖులను శ్రీ మభాషచంద్రశేఖరప్రభృతులు అరాజకమును జేరిరని నమ్మకములను నుడివిరి.

పిదప మాటానా యాహూచ్ హుసేనుగారిట్లుచన్న సించిరి:

ఉపన్యాససంగ్రహము

అధ్యక్షా! సభాసదులారా!

భారత ప్రభుత్వమువారియొక్కయు, వంగరాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారియొక్కయు నివేదికములందు వంగరాష్ట్రమున అరాజకీయమును వివిధ వ్యాపించియున్నట్లు ప్రకటించబడినది. అయ్యది అసత్యమని జెప్పదగినకారణములు లేవు. గాని ఇట్టిపరిస్థితులకు బాధ్యు లేవర?

ప్రభుత్వమువారే ఇందులకు బాధ్యులు (వినుడు, వినుడు)

నెహ్రో లేనా భారతదేశము స్వరాజ్యమును విధిగ గాంచునట్లని ప్రభుత్వమువారు తెలిసికొనవలెను. (వినుడు, వినుడు) ప్రభుత్వమువారు పరిపాలన దేశముల హక్కులను జేసి దేశమును విడిచి పోవలసినవారు.

స్వతంత్రపాలన వచ్చితిరును. శ్రీమముగనైన ఆలస్యముగనైనను స్వతంత్రపాలన ప్రభుత్వమువారిచే నొసంగబడును. లేనిచో ప్రజలచేతనే బలవంతముగ గ్రహించబడును. (వినుడు, వినుడు)

ప్రభుత్వమువారు స్వరాజ్యమును సాధ్యమైనంత కాలువరకు నొసంగకుండుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. తమంతట తాము స్వరాజ్యమునిచ్చుటకు వారి యభిమతముగాదు. అట్టి తీరి ప్రజలే తమ యాశయసాఫల్యముకొరకు పాటుపడవలెను.

నిర్బంధవిధానమువలన ప్రజలను అణచగలమని ప్రభుత్వము తలంచుచున్నది.

నాలుగైదు సంవత్సరముల క్రితము కాంగ్రెసు జాత్యంతరము అసహాయాధ్యమమువలన స్వరాజ్యమును సంపాదించి తీర్మానించినపుడు యూరోపుదేశచరిత్ర నభ్యసించినవారలు సహాయనిరాకరణము జయించినది నుడివిరి. కాని మహాత్మునినాయకత్వముక్రింద మన ఉద్దయము బలపడుట గాంచి వారెల్లరు దీనికీ అనకాశమునంగిభవితముకొరకువేచియుండిరి. అరాజకీయములపై వాదావధిజేసినవారుగూడ వారివారి ప్రయత్నములను అప్పటికి నిలిపియుంచి తమకత్తిని కలముగ మార్చి ఈఉద్దయమునందు పనిజేసిరి. కాని దౌర్జన్యపద్ధతుల నణచు నీప్రభుత్వమే కాంతియుతమగు అసహాయాధ్యమమును గూడ నిర్బంధవిధులచే అణచ వారంభించెను. అనేకవేలప్రజలను నాయకులను నిర్బంధించి ఖైదుచేయుటవలన మనకాంతియుతమును ఉద్దయమును వంచగలమనియు, విప్లవోద్దయముల నదివరకే రూపుమాపితిమనియు తలంచిరి. సహాయనిరాకరణమే విప్లవోద్దయములను నాశమింపజేయుట వారు గ్రహించలేరి. వారియొక్క పాలనావిధానబలమిచ్చెను, వారివివేకముచేతను వారు జయించలేదు. మనయందలి భేదములవలనను, కట్టుబాటులేమిచేతను జయించిరి.

ఈ విప్లవకారకులకు తమ ఉద్దయప్రభుత్వమును కొంతంచలవము గావలసినవచ్చితి. ఆసంఘటనమును ప్రభుత్వమువారే గల్పించినారు. ఈ ప్రత్యేకమాతనకాననము ఆయరాజకీయమవలంబులు సంతోషముతో ఆహ్వానించెదరు. ఇయ్యది ప్రాముఖ్యమునమించి ఒకరాష్ట్రమునుండి మరియొకరాష్ట్రమునకు వ్యాపించును.

విప్లవోద్దయ నిష్కలత

ఇది చాల దురదృష్టము. ఏలయన ఇట్టి అరాజకమున, విప్లవము మనదేశమందు గలుపందజాలవనియు, స్వరాజ్యము వినివలన చేమారజాలదనియు మనమెందుకును. ప్రభుత్వమువారి కిష్టోద్దయములను అణచుట అసంభవము. కాంగ్రెసువారే దీనిని సమయింప సమర్థులు.

కడచిన రెండు సంవత్సరములనుండి మన మెల్లరము నిద్రించుచుంటిమి. ప్రభుత్వముతో పోరాడుటకుమారు మనలో మనమే కలహించుచుంటిమి. సూతనసంచలనముకొర కెదురుచూచుచుంటిమి. అట్టి వాతావరణము దేశమునందు గలుగజేసి నందులకు ప్రభుత్వమువారెంతయు వందనీయులు. కొలదికాలములో తెల్లమునందు మనమెల్లరము మాడనున్నారము.

ఇట్టి సూతన పరిస్థితులు సంభవింపనిచో ఆ సభయందు కేవలము నూలువడుతుట ఆదిగాగల తీర్మానములను చేసియుండెడివారము కాని ఇక కాననోంధునము, పన్నుల నిరాకరణము సత్యాగ్రహము మొదలగువానిని అవలంబించ సమయ చూసన్న మైనది. ప్రజలు సహనమును వీడియున్నారు. జీవనము కేవలము దుర్భరమైనది. (వినుడు, వినుడు) దీనిని త్వరలో పరిష్కరించవలెను. మనకార్యక్రమమును ఎక్కువ బలకరముగను, పౌరుషవంతముగను జేయవలెను. అట్లానర్చిననే ప్రజలను జాత్యన్యమునుండి కాంతిమార్గమునకు ఆకర్షించగలుగుదుము.

ఇదియు మనబాగుకే

వంగరాష్ట్రమునందు ప్రకటింపబడిన ఈ కాననము మారువేసము ధరించియున్న మనకు లాభ మెనుగూర్చుడి ఆతీర్మానముని నేదలంచెదను. దీనిని విశాలదృష్టితో పీక్షించిన తెలియగలదు. కొందరు స్వరాజ్యవాదులు నిర్బంధించబడి ఖైదు చేయబడినంతమాత్రమున ఏమియు అలజడి నొందవలసిన పనిలేదు. స్వరాజ్యపక్షమును అణగద్రొక్కట కి కాననముగా వింపబడినదని నేతలంచను. ఇట్టినిర్బంధములచే స్వరాజ్యపక్షవాదులు అణచిపెట్టబడవలరు. (వినుడు వినుడు)

భారతదేశమునకు ప్రత్యేకవిధాన మేమియు లేదని ప్రభుత్వమువారు చెప్పెడివారు, 1920 సం॥ సెప్టెంబరునందు హిందూదేశమునకు ప్రత్యేకవిధానముగలదు. ఇయ్యది మనకొసంగబడిన వ్యతిరేక ఆకర్షణము. ఈఅవకాశమునుండి మనము వాదమును నేర్చుకొనవలెను. మనము ఏకీభవించి క్రమమైన కటుదిట్టములతో మెలంగవలెను.

సత్యమూర్తిగారు

పీఠపత్రం. యన్. సత్యమూర్తిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు ఆత్మగౌరవము గలిగినట్టియు, దేశభక్తిగల ఏకమనస్కుడైన భారతీయుని కైనను తన అభిప్రాయమును వెల్లెలుచుటకునే ఏర్పరుపబడిన ఈ సమావేశమునందు కొన్ని పక్షవాదములు రాకుండుట కొరవైనందునయు, ప్రజాప్రతినిధులమని ఘోషించెడి బ్రాహ్మణేతరతాదృశ్య ప్రముఖులుగాని, తిలకలు లీలనారుగాని ప్రత్యేకముగ ఆహ్వానింపబడిన రాజపోవుట ఎల్లరును గమనించవలెనని గోరి. కలకత్తానుండి వితవాదులు స్వతంత్రపక్షవాదములు, బహిష్కరణవాదులు ఎల్లపక్షములవారు సమావేశమైనట్టి నిదర్శనముచే మదరాసు సీన్ల జేసినవలెను.

తమనాయకులగు దాసుగారు నడిపినట్లు స్వరాజ్య పక్షప్రముఖులగు సుబాష్ చంద్రబోసు, అనిల్ చంద్రరాయగారు విప్లవకారులగు నేరస్థులగు ఎంచబడిన ప్రతి స్వరాజ్యపక్షవలంబకును అట్టి నేరస్థుడని నిర్ణయింపవలెననియు వంగరాష్ట్రమందలి నేరములు విచారించుటకు ప్రస్తుతమున్న న్యాయశాస్త్రములందు సంప్రదానకాలము గలదనియు, ఇంగ్లండునందలి ఇండియా ఆఫీసువారు వైస్రాయిగారి పర్యను సమర్థించిరి. భారతీయులు కార్మికపక్షమువారి క్రేయమునక నభిలషించరనియు, ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినట్లు సామాన్య లా, అర్థరలు, ప్రస్తుత పోలీసువారు వంగరాష్ట్ర విప్లవముల నణచజాలనిచో అయ్యది పోలీసు పాలనయందలి ముఖ్య లోపమనియు, ఇట్టి ప్రత్యేకకాసనము ఎట్టిసమయములందు ప్రయోగింపవలయునో, దానియొక్క గోప్యముగ విచారణ మొదలగు వానిని వివరించిరి.

ఆలివియర్ ప్రభువుగారు ఈ కాసనము స్వరాజ్యవాదులకార కుద్రేకింపబడినది గాదని పల్కియున్నారు. అతని పౌదయును మిక్కిలముగ అనుమానపూరితమై యుండుటచే ముందుగానే ఇయ్యది స్వరాజ్యపక్షముపై దాడిగాదని తెల్పియున్నారు. 150 సంల రాజ్యపరిపాలనా సంతర విప్రభుత్వము సాధారణపట్టములచే దేశమును పాలింపజాలకుండుట ఎంతయు యోచింపదగు విషయమని తెల్పిరి.

ప్రజలెల్లరను ఆఖిలభారత స్వరాజ్యమందుజేరి చేయూత నొసంగుటకు నేను మనవిజేయుచున్నానని పల్కిరి.

మిక్కిల వి. ఎల్. శాస్త్రిగారు తీర్మానమును బలపరచుచు లిట్లు ప్రభువు గవర్నరుగ వచ్చునపుడు దేశమందు కాంక్షాపితముజేయుబడునంతలంచుడినను లిట్లు అనేక తపిదముల నొనర్చిననియు, వానినెల్ల సి.ఆర్. దాసుగారు బయల్పరచిరనియు, స్వరాజ్యపక్షము నగుటకు లిట్లు సమయముకొరకు చేచియు, అవసరము గలిగిన వంగరాష్ట్రమే గాక హిందుజాతీయతయు దాసుగారికి తపరిత సమయముందు చేయూత నొసంగుననియు, దేశమందెల్లడల జనులవృత్తి వంగరాష్ట్రముపై ఆర్థికపరిమితియంద గాని వి. యన్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు ప్రభుత్వవిధ్యను సమర్థించునట్లు మాట్లాడిరియు, కర్జను ప్రభువు పరిపాలనయందు నిర్బంధవిధానము విజృంభించియుండెననియు, తదుపరి మింటోమాన్ స సంస్కరణములు, దానిపీఠపరీక్షింప ప్రభువు 80 వేల భారతీయులను జైలుకంపి కారాగృహమును నివాసయోగ్యముగ జేసిననియు, అర్ధరాత్రియందు మన జీవితమందలి పవిత్రమును ఘడియలో రీడింగు లిట్లు ప్రభువు తీశాసనమును సృష్టించి ఉదయముననే అమలునందుంచిననియు, హిందూదేశము త్యాగమును గనుపరచి వీని నెదుర్కొనుటకు జనదీయదనియు, దేశబంధు దాసును ఆతని అనుచరులెల్లరును జైలుకు సర్వసంసిద్ధులై యున్నారనియు, ఇట్టి అనకాళమును స్వరాజ్య పక్షమునకు గలగజేసినందుకు భగవంతునికి నమస్కరించ వలెననియు, హిందూదేశము ప్రపంచమునకు తన స్వాతంత్ర్య ఆనంద్యతను తెలుపుననియు, ప్రభుత్వమువారు తమ విధిని గ్రహించుచో ప్రజలక్షమపణగోరి ఈకాసనమును ఉపసంహరించుకొన వలెనని పల్కిరి.

శ్రీ గడ్డ రంగయ్యవారు గుంటూరు మాట్లాడిరి. 'మహా జనలారా! స్వరాజ్యపార్టీ దెబ్బతో తేంగాలు ప్రభుత్వము అడివిపోయినది. లిట్లు, రీడింగు, ఆలివియర్ ప్రభువులు భయకంపితులైనారు. తేంగాలు రాజ్యాంగమును నడుపుట స్వరాజ్యపక్షముచే దుస్తరమైనది. అట్టిచో స్వరాజ్య పక్షమువారిని ఏమియమిదనైన పట్టివేసి కాసన సభలో జమా సంఖ్యాకులు లేక ప్రభుత్వమువారి అటలు సాగుననివారిలుజేసిరి.

ప్రభుత్వమువారు తాము ఇండియాను మదలి పోవలెనని బాగుగ తెలిసినను కడపటివరకు మనలను సాధించి, కష్టపెట్టెదమని ఇట్టి కాసనము తెన్నివచ్చినను భయపడనవసరము లేదు. హింగలపై ఉపయోగించు 1818 సం 8 వ కెన్యూలేషనును దేశభారతకులగు మహానీయులపై ప్రయోగించిన ఈ ప్రభుత్వము యొక్క నీతి తెల్లజియగుచున్నది. ఇట్టి దేశోత్పదన సమయములందు ఒక్క బ్రాహ్మణేతరనాయకును రాకుండుట విచారణీయము. మనయందు విశ్వాసము లేక ఎవరెవరి సోకర్య

మహాత్ముని కోహటు ప్రయాణము

రాజప్రతినిధి అనుమతినియ్యక పోవుట

మహాత్మునకును రాజప్రతినిధికిని జరిగిన కేఫలు

కోహటు ప్రయాణము

మహాత్ముడు రాజప్రతినిధి కార్యదర్శివ్రాసిన లేఖ

"నాకు కొంచెము బలముచేరగానే కొంతమంది హిందువులతోను కొంతమంది మహమ్మదీయులతోను నేను కోహటుకు వెళ్లదలచితిని. అచట హిందువులను మహమ్మదీయులకునుగల కలహములకు ముఖ్యకారణములేవో అచటి ప్రజలమలననే తెలిసికొనుటకును వీలైనచో మిత్తలద్యాకా నచ్చట రెండు మతములవారికిని సఖ్యతను కలిగించుటకు నే నచటికి వెళ్లదలచితిని. మే మటులవెళ్లుటకు రాజప్రతినిధి అనుమతి నిచ్చునదియు లేదనియు త్వరలో తెలుపగోరెదను."

మహాత్ముని తంతివార్త

"నేను మీకు 16 వ తేదీని వ్రాసిన లేఖకు తంతివార్తలముగా ప్రత్యుత్తరమును పంపగోరెదను"

రాజప్రతినిధి కార్యదర్శి 26 వ తేదీని మహాత్మునకు పంపిన తంతివార్త

"మీ రేతేదీని బయలుదేరదలచితిగో ఇంచుమించుగా తంతిమాలమున తెలుపవలెనని రాజప్రతినిధి కోరుచున్నారు" గాంధీమహాత్ముడు 27 వ తేదీని పంపిన తంతివార్త

"మీ తంతివార్త చేసినది. వందనములు. నవంబరు ఒకటవతేదీనిగాని లేక అటుపిమ్మట వీలైనంత త్వరలోగాని బయలుదేరి రావల్సిందే! రెండుమూడు రోజులుండి పిమ్మట కోహటుకువెళ్లి అచట మూడు నాలుగు రోజులుండవలెను"

ములువారు జా మ కొ ని న స్వ రా జ్య స ం పాదనదుర్భము. కావున ఎల్లరమును ఏకగ్రీవముగ రీడింగులిట్లు ప్రభువులచేష్టితములు అకమములనియు, వారిప్రయోగముల కేమాత్రమును జంకమనియు తెలియజేయవలెను. మనము నిరాయుధులమైనను అత్యంత క్షి, సహాయనిరాకరణములను ఉత్పాద్య ఆయుధములుగలవు. ఇట్టికాంతియుతముసాధనములచేప్రజలపీడించుచు దేశీయులసౌఖ్యమునుగాపాడని ఈప్రభుత్వము నెదుర్కొనెదమనియు లాంగ్విపోనుని తెలుపవలెను. కావున ఎల్లరు తీర్మానము సంగీకరించి మనచైర్యస్థైర్యములను ప్రకటించవలెను."

మిక్కిల తిరుపత్యాయ శ్రీష్టసామిగారు తమిళమున తీర్మానమును బలపరచుచు మాట్లాడిరి.

తదనంతరము అధ్యక్షులు సభాకార్యక్రమమును ముగించుచు ప్రభుత్వమువారు నిర్బంధములచే ప్రజలను వశపరచుకొన ప్రయత్నించుచున్నారనియు, ప్రజలు ఊరక నిర్బంధముల నాట్యోనించెదమని పలుకక, నిజముగ అందులకు తయరనిద్యర, అర్హతగలపరచవలెననియు, అచ్చటచ్చట ప్రభుత్వముని ర్బంధవిధానముచే జుడుముగాంచినదనియు, మనమికముందు నిష్క్రమటముగ ఇట్టినిర్బంధముల నెదుర్కొనవలెనని పోషాభిమానములు గలవారమని విశ్వసించిననే దానికి గడంగవలయుననిగాని చెప్పనదొకటి, ఆచరించున దొకటి నుండరాదనియు, ఎల్లరు కాంతి మూత్రములపైననే ఆందోళనజరుపదగుననియు, అన్ని రాజకీయ కక్షలవారును తపితుమభేదముల నంతరించజేసి చైర్యముతో నిజమగుకృపి సలుపవలెననియు, జైలుకు వెళ్లుటకు ఎవ్వరును అసంసిద్ధులగాని, భీతిగాని జూపరాదనియు, ఇయ్యది మహాత్మునిచే పూర్తిగ పోషింబడినదనియు, నుడివిరి.

ప్రజా సేనకు కాంగ్రెసు ముఖ్యస్థానమనియు

ప్రజాసేన యెనర్గువారెల్లరును కాంగ్రెసునందు జీతగోరుచున్నామనియు, ఈ నిర్బంధవిధాన మెటుల పరిణమించునో భవిష్యత్తు తెలపగలదనియు, ఇయ్యది ఎక్కువ ప్రాముఖ్యమైనసమస్య యనియు, అన్ని సాధనములు నిష్క్రమయైన పిదపనే దౌర్భాగ్యరహిత సహాయ నిరాకరణము శత్రువుని ఎంచబడినదనియు, ఎల్లరు మన జన్మసామ్యుల పోషించుటకొరకు మన ప్రాణములను త్యజింపవలసినను పెనుదీయగూడదని పల్కిరి.

మిక్కిల ఆశ్వినితో త్యాహము చెలరేగ సభ ముగింపబడినది.

రాజప్రతినిధి కార్యదర్శి 28 వ తేదీని

పంపిన తంతివార్త

"మీ తంతివార్త చేసినది. వందనములు. సరిహద్దురాష్ట్రములనుండి వచ్చిన వార్తలనుబట్టి మీరు వ్రాసిన రేడియోలో మీరు కోహటుకు వెళ్లుటకు పరిసిత్తు లనుమలముగాలేవుగాన మరెకొంతకాలము పోయినపిమ్మట వెళ్లవచ్చునుగాన ప్రస్తుతము ప్రయాణమును నిలిపివేయుట మంచిదని రాజప్రతినిధి.అభిప్రాయము. అచట హిందువులను మహమ్మదీయులను సఖ్యతనుకలిగించుటకు కొంతకాలమునుండి కృషిజరుగుచున్నది. ఆరాయవారములు చక్కగాకొనసాగినచో యిక్కుమందు స్థిరముగా నెమ్మది కలుగుట కవకాశమున్నదిగాని ప్రస్తుతమింకను ఉండ్రేకము లగ్గలేదుగాన ఎట్టి స్వల్పకారణమున నైన మరల కలెలలు తీవ్రముకాగలవు.

మీరు సదుద్దేశముతోనే వెళ్లుచున్నను. మీరు వెళ్లుట వలన ప్రజలలో నుద్రేకముకలుగుట నిశ్చయము. మీరు రాగానే హిందువులు వేలగలదిగా మీమట్టు చేరకమానదు. వానిని చూచి మహమ్మదీయులను హెచ్చుగా చేరగలరు. ఆ మహమ్మదీయులకు సహాయము చేయుటకు సరిహద్దు సమీప దేశముల మహమ్మదీయులుగూడ రాగలరు. అప్పుడు రెండు తెగలవారిలోను ఉండ్రేకము ప్రబలుటయు కొట్లాటలు జరుగుటయు గూడ సంభవమేగాన ప్రస్తుతము మీరచటికి వెళ్లుట ఎంతమాత్రమును ఉచితముకాదని రాజప్రతినిధి అభిప్రాయము. మీరు సఖ్యతను కలిగించుటకే వెళ్లుచున్నారనుట కెట్టి సంశయమును లేదుగాని సరిహద్దు మండలములలో విజృంభించగల శత్రులనుదురుట అసాధ్యమేయగును. మీరు కోరినప్రకార మిప్పుడు అనుమతి నియ్యజాలక పోయినందులకు రాజప్రతినిధికి చాల విచారముగానే యున్నది. కొంతకాలము పోయినచో నీ ఉండ్రేకము చాలవరకు ఉపశమించగలదు. అప్పుడు మీరు వెళ్లగోరినచో అనుమలముగా అలాచింప వలగును"

28 వ తేదీని మహాత్ముడు పంపిన తంతివార్త

"మీతంతివార్తకు వందనములు. రాజప్రతినిధి ఉత్తరువుకు నేను బదుడనుగాని కోహటు మహమ్మదీయులు సంతోష పూర్వకముగ హిందువులను మరల నాహ్వానించిననే గాని రావల్సిందే! హిందువులు మరల కోహటుకు వెళ్లునట్లు ప్రోత్సాహపరచుట నాఉద్దేశముకాదని మాత్రము విన్నవించుచున్నాను. మహమ్మదీయులకు నాపై చాలచదుగులగు గాన వారి సహాయముతో సఖ్యభావమును కలిగించుటకే నేను వెళ్లదలచితిని. రెండుమతముల వారికిని మనఃపూర్వకముగ సఖ్యతను కలిగించుటకు అధికాయకంపై దేశీయనాయకులే అర్హతములని నేను నమ్ముచున్నాను. ఉద్యోగులుగూడ నాకు సహాయము చేయవచ్చునుగాని ప్రత్యేకముగా వారికి వదలినచో కొట్లాట జరుగవలెనమాత్రము వారు చూడగలరేగాని స్థిరముగ సఖ్యతను వారు కలిగిపజాలరని అనుభవమువలన నేను తెలుపగలను. నేను కోహటుకు వెళ్లదలచితిని దేశీయులందరికిని తెలిసియున్నది గాన చొరవనుచూ రనుమతి నియ్యనిచో యారికార్డునంతను నేను ప్రకటించగోరెదను"

28 వ తేదీని రాజప్రతినిధి కార్యదర్శి పంపిన

తంతివార్త

"మీతంతివార్తకు వందనములు. మీభావములను రాజప్రతినిధి గ్రహించెను. నేను వెనుక వివరించిన కారణములవలన రాజప్రతినిధి తననిర్ణయమును మార్చుకొనజాలడు. ఈరికార్డును మీరు ప్రకటించుట కెట్టి అభ్యంతరమును లేదు."

ఈరీతిగా మహాత్ముని ప్రయాణమునకు రాజప్రతినిధి నిరోధమును కలిగించెను. (అ. బె)

యునైటెడ్ స్టేటు

కనడాముత్రి

వాషింగ్టనుకు కనడా ముత్రిగ నెనుటకు వేల్కూర్చుగానేకాగలట్లు

ఆంధ్ర మహిళాసభ

మహిళాసభకు సంబంధించిన ఆంధ్ర మహిళాసభ కార్యక్రమాలను శ్రీమతి పులుగు రత్న లక్ష్మిగారు వివరించారు.

దేశము రాష్ట్రములయూ, రాష్ట్రము మండలములయూ, మండలము సంఘములయూ, సంఘము సమాజములయూ, సమాజము ప్రత్యేకవ్యక్తులయూ నభివృద్ధిల నాకాంక్షించుచుండును. కావున, దేశభృన్మతి సాధమున వ్యక్తిత్వేతి సాపానరూపమును బాంధవ్యమును, ఆ వ్యక్తిత్వమే సాఫల్యమేనది. ఈ కారణముచేతనే విదేశమున బట్టి దేశమున బెరుగుచున్నారెవో ఆ దేశ కల్యాణమునకు మానవులమగు మన మెల్లరము సంపూర్ణత కలుపు పాలుపడవలసి యున్నారము. ఏ తల్లిగర్భమున రూపాంది, యేతల్లి వధురస్తవ్యమున బలపడి కాలాది నిలకగలుగునో, యే తల్లి నేవయం దాబిడ్డ యేమి సగుర్పించుకొనుటకు దగకుండును? సర్వమును సమర్పించవలసి వచ్చినప్పుడు, సర్వమును సమర్పించి మార్ప సేవాకర్తవ్యమును నెఱవేర్చుటయే మానవజన్మమునకు సత్ఫలము.

ఎవ్వరు జన్మసాఫల్యమున కిచ్చగించుదురు? మనము మన విధానకర్తవ్యముల నెఱవేర్చి కృతార్థుల మగుటయందు ఇచ్చాక క్షేపి గలిగియు యున్నాము. చిరకాలమునుండి మన దేశములో వెలువడుచున్న స్త్రీవిద్యాభివృద్ధిని బాలికా పాఠశాలలు, స్త్రీసమాజములు, స్త్రీసభలు, స్త్రీప్రతికలు, స్త్రీవిరజిత గ్రంథములు, స్త్రీకళాశాలలు మున్నగు స్త్రీసంబంధోద్యమము లన్నియు నిందులకు దారాగములు. అయినను మనలో నీ యిచ్చాక క్షేపి యింకను సుచిరరూపమున క్రియాశక్తి మాత్రమే లేదనిమాత్రము చెప్పవలసియున్నది. ఏమి? ఈ ప్రతిష్ఠాపనము లన్నియుఁ క్రియారూపములు కావాయని సంజేహముతోచవచ్చును. కాని, ఆంధ్రస్త్రీలమగు మన యభ్యుదయను నుగూర్చిన ముప్పది నలువదియేడవ వ్యవసాయమున కిదియే ఫల మని యవలసివచ్చినప్పుడు సిగ్గుచున్నది గదా!

మనము ప్రతిపండుగను ముందుగ నిల్లిలికి మ్రుగ్గులు పెట్టుకొనవలె, ప్రతిసమయమునందును, ప్రతిసభయందును మనవిద్య, మన స్వాతంత్ర్యము, మన సంఘసంస్కారము, మన జాతీయత, మన దేశభృన్మతియనునవి కోరుకొనుచు నేయున్నాము. ఇల్లనికెంతోనే పండుగగునా యననట్లు మనము కోరుట తోడనే మనకోర్కెలు సఫలమగునా? ఉచితమార్గమును జట్టకయే గమ్యస్థానమును జేరగలమా?

విద్యావృత్తము నింకను మనము చక్కగా జవిచూడనేలేదు. స్త్రీస్వాతంత్ర్యమేమో మన మింకను సరిగా తెలిసికొనలేదు. సంఘసంస్కారమునకు మన మేర్పడుచుకొనిన మార్గములు గమ్యస్థానమునకు దూరములగుచునే వచ్చినవి. మన జాతీయత నింకను స్థిరపడుచుకొననేలేదు. మన దేశభృన్మతియనున కింకను గొంత తమోరాతి యడ్డముగ నేయున్నది. కర్తవ్యనిర్ణయమును, గర్తవ్యాచరణక్రియ మనకింకను గురుకుకొనలేననుట కిది యంతయు సాక్ష్యముగాదా! కావున, మన యిచ్చాక క్షేపి గ్రియారూపమునఁ బరిణమింపఁ జేసికొనుటకు మన ప్రయత్నములన్నియు నేకమఖము కావలయును. ఈ సమయమునందు మనము పర్యదా మఱవఁగూడని ముఖ్యాంశ మొకటి కలదు. అది మన జాతీయత. ఏలన, మన ప్రయత్నములన్నియు మన జాతీయజీవనమున కుద్బోధములగుచు మన జాతీయతానుస్థిరత్వమును కాళ్ళతపఱచుటయే మన యభ్యుదయ మగుచున్నది.

జాతీయత యనుదానినిగూర్చి మన మిప్పు డెంతయో ముచ్చటించుకొనవలసియున్న యవసరము కలిగినను ఈ యభ్యుదయసమయమున నీ ముఖ్యాంశమునుగూర్చి సంక్షేపముగా మాటాడుకొనఁ దలచుచున్నది విచారించుచున్నాను.

ఇట్టి ఆంధ్రభాషబిడ్డ మగు మన మందఱము నాంధ్రులము ఏజాతీయభివృద్ధికి ఆజాతీయొక్క విద్యాభివృద్ధియే మూలాధారమగుచున్నది గావున ముందుగా మనము మన విద్యాభివృద్ధిగూర్చి ముచ్చటించుకొందుము.

విద్య

దూర్భవ్యవశ్యమనో అద్భవ్యవశ్యమనో కాని భరతఖండములో మన విద్యాభ్యాసము ప్రస్తుతము చాల పీనస్థితిలో నున్నది. దురదృష్టవే! మేలుగుచున్న 'విద్యావిహీనశతాబ్ది' ప్రాజులు చెప్పుచున్నాడు, పశుప్రాణులకన్న 'మేయమైనది మర

యొకటి లేదు'దా! పురుషులు విద్యకలిగియుండగా స్త్రీలు విద్యావిహీనలై యుండుట యభివృద్ధిమార్గమున కంతయు భంగకరము అర్థవ్యవహారమున ననలయందులేని నవీనవిద్యాభ్యాస పద్ధతి మన సంఘమునకు లేకపోవుటయే యొక యద్భవ్యముగా నెన్నఁబడఁదగి యున్నది. ప్రస్తుతకాలమునందలి పురుషవిద్యాభ్యాసపద్ధతి దాస్యమును బురికొల్పుచున్నదనియు దేశానర్థ దాణకముగా నున్నదనియు మహాత్మా గాంధీ మున్నగుప్రాజ్ఞులు మరిమరి వక్కాణించుచున్నారు. ఎట్టి విద్యాభ్యాసపద్ధతి చే దేశభిమానకూన్యలు గల్గుచున్నారని మనవారు తలచుచున్నారో అట్టిపద్ధతియే మనకును గల్గినచో మనసంఘ మింక అకే నామరూపములేక చెడియుండును. అట్టివిద్యాభ్యాసపద్ధతివలనఁ గల్గిన దైదుశ్చ్యము మనకు గలుగకుండుటచేతనే మన ధర్మవిరక్తుల గొంచెముగో గొప్పగో నిలిచియున్నది. ఇట్లుంట చేబరవిద్య లభ్యాసయోగ్యములు కావనుచున్నానని తలపవలదు. సకలసద్విద్యలు నేవయ్యలే. ఇతరసారస్వతములును నేవించి యందలిగుణముల గ్రహించి విజ్ఞానమును వృద్ధిపొందించుకొనవలయును. కాని మనకు బ్రధానమైనది జాతీయవిద్య, మన ఆర్థికజాతీయొక్క పూర్వపునరంతకు గరతలాములకము జేసి మనబుద్ధులు వికసించజేసి మనల సార్వభౌమమునందు బ్రవర్తింపజేసి దైర్య శ్రేయ గాంభీర్యాదుల ముగ్ధములు ప్రేరేచి మన సంఘమును ఎన్నికగన్న మానవసంఘములలో నగ్రగణ్యము జేయునది మనజాతీయవిద్య. మనయార్యావర్త మఖండస్వాతంత్ర్యము ననుభవించి జ్ఞానమునకు నిలయమై నాగరకత కాలవాలమై చేరు వహించితి కాని సామాన్యమైనది కాదు. ఇట్టిసంఘ మేర్పడిన పద్ధతులచే బూర్జుము స్త్రీవిద్య వికాశముండెడిది. స్త్రీవిద్యకు మన శాస్త్రములు నిషేధించుటలేదు. విశేషించి జేసకాలమునుండియు మొన్నటివఱకు సఖింధపాండితీ మండితలగు సతీమణులెందఱోయుండెడివారు. పూర్వమునుండియు మనదేశమునకు వచ్చెయు వాసియునేగాక యఖండమహిళామహులచెచ్చిన పతివ్రతాశిరోములు లగు గార్గి మైలేయ యన నూయ, నీత, నాచిత్రి దమయంతి పాంచాలి సరసవాణి లీలాని మున్నగు సతీమణులెట్టివిద్యనభ్యసించిరో యట్టిజాతీయవిద్యమన కవశ్యకముగా గావలెను. ఇయ్యది ప్రప్రథమమున సంప్రదించుకొనఁదగిన ప్రధానవిషయము. ఇది లేకున్నచో మన మేకార్యము లొనర్చుకొనుటకును సమర్థురాలడ్రము గాజాలము. కార్యాచరణాదితమ బురికొల్పు విద్యాబుద్ధులు లేక సభాభవనములో నెన్ని సిద్ధాంతములు చేసిన నేమిప్రయోజనము? కావున ముందుగా జాతీయవిద్యాభివృద్ధికి మన ముద్యమింపవలసియున్నది. అందులకై జాతీయ స్త్రీవిద్యాలయములు దేశమునందంతటను వెలయునట్లు సర్వవలయును. సోదరీమణులారా! ఇదిగాక మన స్త్రీవిద్యాపీఠము నెలకొలిపి తన్మూలమున స్త్రీవిద్య నలుమొగముల వ్యాపింప జేయుటకై మనమందఱమును గలసి కృషిచేయఁగలసి యున్నది.

మనకర్తవ్యములసిద్ధాంతముల నేర్పఱచుకొనుచు సమస్త విషయములలోను మనజ్ఞానాభివృద్ధికి కడంగుట యవసరము. కావున నేగడ ప్రత్యేకమహిళాసభ లవసరమైనవి.

స్వాతంత్ర్యము

పారతంత్ర్యముకంటె దుఃఖమును, స్వాతంత్ర్యముకంటె సుఖమును మఱియొకటిలేదు. లోకమునందలి ప్రతిజీవియును స్వాతంత్ర్యము నభిలషించుట స్వాభావికము. ప్రతిజీవియందును స్వాతంత్ర్యశక్తి అంతర్లతమై నెలకొనియు యున్నది. అజ్ఞానముచే బెరిసికొనజాలక దాని నెచ్చటనుండియో తెచ్చుకొనవలయునని మన మాయాసపడుచున్నాము. అదియొకరిచ్చిన వచ్చునదికాదు. ఒకచోటినుండి తెచ్చుకొనునదియును గాదు. పరసహాయము నెదురుచూచు చున్నంతవఱకును మనలోని స్వతంత్రశక్తి మనకు ద్యోతకముగాకుండ బోవుచుండును. అందుచేతనే స్వాతంత్ర్యతత్వమును గ్రహింపజాలక విశ్వంఖలముగ నెల్లయెడలఁ బ్రవర్తింపఁ గలుగుటయే స్వాతంత్ర్యమని మనము భ్రమపడుచున్నాము. ప్రతిజీవికిని, ప్రతిజాతికిని, ప్రత్యేకస్వాతంత్ర్య మేర్పడియే యున్నది. కావున నొకరి స్వాతంత్ర్యము నొక రభిలషించుట కేవల మాతృభివృద్ధికి భంగకరమే యగుచున్నది. మనమెందఱిని విచ్చలవిడిగ సంధించుటయే స్వాతంత్ర్యము కాదు. మనము మనవశమునం యెచుకొని మనవ్యక్తిత్వమునకును మనజాతికిని సమచింతంబగు పద్ధతిననుసరించి నిర్వాహకముగ బ్రవర్తింపగలుగుటయే స్వాతంత్ర్యమగుచున్నది. అదియే ఆత్మస్వాతంత్ర్యము. ప్రతివ్యక్తియు నట్టి స్వాతంత్ర్యమును గ్రహింపగలిగినప్పుడే జాతీయ సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము, సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము లభించుచున్నది. ఇందువలన మ

నము తెలిసికొనవలసినదేమనగా మానవజీవితమునకు బాహ్యసావీతంత్ర్యమే పరమావధి కాదని—భారతజాతికంతకును ఆదర్శరూపమైనస్వాతంత్ర్యము ఆత్మస్వాతంత్ర్యమే. దానిని మనమభిలషించుచున్న కొలదిని, దానికై మనము ప్రయత్నించుచున్న కొలదిని దానిని మనము గ్రహించుచున్న కొలదిని బాహ్యస్వాతంత్ర్యము మనకు దనయంత దానే లభ్యమగుచున్నది. కావున బ్రధానముగా నాత్మస్వాతంత్ర్యమును మఱచి బాహ్యస్వాతంత్ర్యమునకు బ్రాకులాడుట కేవల మనివేకము.

బాహ్యతంత్ర్యమును మానవసంసారమునందు బరమముగా బాహ్యసంసారమునకును, స్త్రీ గృహసంసారమునకును నేకమాత్రాధిష్ఠానదేవతలుగ వెలయుచున్నారు. అందువల్ల స్త్రీలమగు మనకు గృహ సంసార నిర్వహణము నందు సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమున్నది. ఇంటియందు ముందుగ మన మట్టికక్షిని బలపఱచుకొని, వెలుపలఁ గార్యనిర్వహణమునందుఁ బురుషులకుఁ బోడ్పడఁగలిగినచో నట్టియేకీభాగమువలన సంసారమునకు సంపూర్ణవికాసమును, సంపూర్ణతమును, సంపూర్ణసైర్యము నేర్పడగలవు. "స్వయంతీర్థ

పరాం తారయతి". అను వాగ్మోక్షి ననుసరించి మనము స్వధర్మమునందు తీర్థలమై పురుషులకు సహకారింబులు కావలయును. మనకు లేదనుకొను దానిని సంపాదించుకొనుటనుగరించి ప్రయత్నించుట స్వాతంత్ర్యసంపాదనము కాదు. మనకుఁ గావలసినదానిని స్థిరపరుచుకొనుటకై తీవ్రముగ ప్రయత్నించి సంపాదించునదియే స్వాతంత్ర్య మగుచున్నది. ప్రకృతిచేతనే పురుషుఁడు బలవంతును; స్త్రీ తుమారీల మానవజాతీయందు స్త్రీపురుషులకు గల భేద మిదియే. అందుచేతనే సంపాదనక్రమము బురుషుడును, సారక్షణభారమును స్త్రీయును వహింపవలసివచ్చినది. జీవపురుషార్థులగు ధర్మార్థకామమోక్షములను సంపాదించుటయందు స్త్రీపురుషులకు సమానస్వాతంత్ర్యమే యున్నది. ఈవిధముగ స్త్రీపురుషు లిరువురును స్వస్వధర్మమును నిర్వహింపగలిగినప్పుడే సంసారమునకు సంపూర్ణబలము గలుగుచున్నది. గృహము మొదలుకొని దేశమువఱకును గల యెన్నతీకంతకును నిదియే మూలకారణ మగుచున్నది. ఈసాధనసంపత్తిని వృద్ధిపొందించుకొనుటకు బురుషులవలెనే మనమును సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమున్నది.

పురుషస్వాతంత్ర్యము స్త్రీకి గాని స్త్రీస్వాతంత్ర్యము పురుషునకుఁగాని యెంతమాత్రమును బ్రతిబాగకము కానేరదు. ప్రకృతిభేదముచే స్త్రీపురుషులు వేరుయైనను, వారి యుభయశక్తులును సంపూర్ణతంగాంచి యేకీభావము నందుట మూలముననే మానవత్వమునకు సంపూర్ణత్వ మేర్పడుచున్నది. స్వస్వధర్మనిర్వహణమునందు స్త్రీపురుషు లిరువురును గూడ ఆర్థిక నైతిక మత సాంఘిక విద్యాదివిషయములయందు దమ తమ యధోచిత కృత్యములను నిర్వహించుపట్టునఁ దమ సర్వశక్తులను యథావిధిగ నుపయోగించుటయందు సర్వస్వతంత్రులై యుండవలయును.

మనము ప్రధానమైన యుత్తమవిద్యాలాభము సాందఁ గలుగుకొలదిని, కుజ్ఞాన మభివృద్ధి గాంచుచు, జ్ఞానలబ్ధిమగు స్వాతంత్ర్యము మనయందు బ్రహ్మబలము కావలదు. ఆమూలమున మనము క్రమక్రమముగ సంస్కరింపఁబడి సంఘమును సరస్కరింప గలుగుదుము. మనవొకసారి యొక రొకమహాత్మునికడకుఁ బోయి "మనస్త్రీసంఘమున కెట్టిసంస్కారము మీవలెను స్వామి" అని యడుగగా, ఆతడు "ఆకలిచే ములము మాడి ప్రాణాపశిష్టుడై యున్నానాని? ఆలంకారము లేమి కావలయునని యడిగినట్లున్నది నీప్రశ్న. విద్యావిహీనతయను తుధార్తిచే నామమాత్రావస్తయైయున్న మనదేశస్త్రీలకు ముందుగ మిత్రత్వకొలది సద్విద్యాప్రధాన మొనరింపుడు. అదియే వాణికి గావలసిన సంస్కారము. జ్ఞానావృత్తినేవనమున సర్వాంగసృష్టణము గలిగివారలు. సహజసౌందర్యమును నాభరణముచే విరాజితలై దేశమును బ్రకాశింపజేయగలరు" అని ప్రబోధించెను.

సంఘసంస్కారవిషయములు

సహజసౌందర్యవతులగు సతులుమాత్ర ముగకాగ్రహియలు గారా యనునట్లు నాసోదరీమణులు కొందఱు 'కన్యాశుల్కము' 'పరశుల్కము' 'బాల్యవివాహము' మున్నగు విషయములు సంస్కరణీయము లని నుడుపుచున్నాఁడు. సంస్కరణీయములే. చీకటులు దుర్భరములే. అంధకారములే! సంఘము నావరించి యున్న యనేకదురాచారములు, క్రౌర్యములవలె సర్వస్కరప్రయత్నములచే మూలముట్టుగ నశించు

నవి కావు. ఇట్టియజ్ఞాంధకారమును దొలగించుట కనేక సంస్కారోద్ద్యమదీపములు వెలిగించబడుచు నావిభావులు వచ్చినవి. దీపములు వెలిగించుచు వచ్చిన విద్యావంతులు, బుద్ధిమంతులుని యెన్నఁబడెనువారే తమ చేతి దీపము లారి పోవఁ దామితరులకు నలదనిచెప్పెడి దురాచారాంధకారమునఁ దామే పడుచుండుటఁ జూచుచున్నాము. దీనినిబట్టి చూడఁ గా నీదురాచారాంధకారమును దణిమివేయుట కొకయవృత్తి కెరణుఁ డుదయింపవలెనని మనకు గోచరించుటలేదా? జ్ఞాన భానూదయమైన గాని మనసంఘ దురాచారసంతమము పటాపంచలు కానేరదు. ఈసంస్కారములను గుఱించి నా చిన్ననాటినుండియు మనవా రెండఱో ఒండొరులతో బో రాడుచునుండిరి. ఈపోరాటములో మనకాల మెంతయో వెచ్చింపబడినది. మనకర్తవ్య మెంతయో వెనుక బడిపోయి నది. ఇప్పుడైనను మనము సర్వాంధకారనిర్మూల మగు జ్ఞాన సూర్యోదయమునకు బ్రయత్నింపవలయును.

ఈసందర్భములో నిక గొంతరిస్పష్టముగ మాటలాడినఁ గాని నాసోదరీమణులకుఁ దృప్తి కలుగదేమో! కన్యాశుల్క వరశుల్కము లనోన్యోన్యపరమానులైన మహాపాతకములు. పంచమహాపాతకము లన్నిటిని గల్పి కన్యాశుల్కముతో గాని వర శుల్కముతోగాని తులనాచిన్చో ఆమహాపాతకము లన్నిటి కంటెను ఈకన్యాశుల్కముగాని వరశుల్కముగాని బరువై మొగ్గుచున్నది. బంగారు దొంగిలించుట, గృహదాహ మొన రించుట, గురుద్రోహముగావించుట మొదలగు నైవపాపము లు గల్గినగాని పంచమహాపాతకములుగావు. కాని వరశుల్క మొక్కటియే. కన్యాశుల్క మొక్కటియే, స్త్రీహత్య, శిశు హత్య, గురుహత్య, మాతృహత్య, చార్యము, గృహదాహము, కుటుంబనాశము మొదలగు మహాకార్యములన్నియు నొక్క మాటుగా నిర్వహింపఁజూచున్నది. దీనిని సవిస్తరముగా వర్ణిం చి చెప్పుట కష్టము. అనేకకాలమునుండి వీని మహిమముల నెందరో వర్ణించుచున్నారు. ఎందరో వినుచున్నారు. ఎంద రో జపిచూచుచున్నారు. నిజము చెప్పవలసినచో మనలో నామాన్యులకంటెను, బుద్ధిమంతులు ధనవంతులు దమ నేర్పు కొలది నీపాతకము నధికముగా నాచరించుచున్నారని చెప్ప వలెను. దురాచారమని పద్యలలో జెప్పుకొనుటయేగాని దీనిని సవాచారముగానే ఆచరణయందగ్రస్థానమున నుంచుచున్నా రు. కావుననే మన మీన్యధాప్రసంగమునాని కర్తవ్య మాచ రింపవలయునంటిని. కర్తవ్యము సాయకత్తిని మనవిద్యాభివృద్ధి గావించుకొనుటయే.

వివాహములు.

ఇంకొకటి, వివాహవివాదమునుగూర్చినసంఘములో ననేక కక్షలుగలవు. అందు ముఖ్యమైనవారు ప్రాథవివాహ వారులు బాల్య వివాహ వారులును ప్రాథవివాహ హోదాలు వివాహమైచ్చి కమనటు శాస్త్రోక్తమని యు, ప్రాథవివాహమునాది సిద్ధాంతమనియు, దానినివ్యయ మనసంఘములో సర్వఆచరణయం దుంచవలసియున్నదనియు, నందువలన నివృద్ధు సంఘమునకుఁ గావలసిన యనేకలాభములు చేపూరఁగలవనియు- బాల్యవివాహమువలన స్త్రీపురుషులలో విద్యాభ్యాసమున కనవకాశము, దుర్బలత్వము మున్నగు సర్వములు గల్గితన్మామున సంఘాన్నత్యమునకు భంగము సంభవించుచున్నది గావున దానిని నిర్మూల్యంపవలె ననియుఁ జెప్పుచు న్నారు. ఇక బాల్యవివాహవారులు శాస్త్రప్రమృతములు ననా దిసిద్ధములైన బాల్యవివాహములు మానినచో బాల్యత్యము నశించుటయే గాక అనేకధర్మము లడుగంటి, చెప్పరానిముప్పు లుపట్టి, సుఖముకూన్యమై, సంఘము దుఃఖభారితమగుననియు నైచ్చికమైన ప్రాథవివాహమువలన మనవివాహముయొక్క ఆధ్యాత్మికతకే భంగముగల్గి సంఘము చెడి నామరూపములు లేక నశించుననియు, నందుచే ప్రాథవివాహములే కర్తవ్య గూడఁననియుఁ జెప్పుచున్నారు. నేనును నాచిన్నతనమునందీ వాద ప్రతివాదములతో నేమేమో చెప్పబోయెడిదానను. కాని నేనిప్పుడు చెప్పబోయెడి దేమనఁగా బాల్యవివాహములను గూర్చిగాని ప్రాథవివాహములను గూర్చిగాని వాదించి తీర్మానించు నవసరము తీరిపోయినదనియే. ఏలనో ఇప్పుడువానికి నిరోధమునుగాని నివేదములుగానిలేవు. నిరాఘాటముగానన్ని యు జరిగిపోవుమనే యున్నది. అయినను దోషమైనదానిని వారింఁద్రయత్నము కర్తవ్యముగాదా యందురేమో! అట్లయిన నా కొకపరమాంగము స్ఫురించుచున్నది. మనలో బ్రాహ్మణ వైశ్యవర్ణములకుం దక్కఁ తక్కిన సంఘమున కంతకును ప్రాథ వివాహమే యాచారమైయున్నది. కావున ప్రాథవివాహము గాని తానిభలముగాని మనకు గ్రోతగాదు. విచ్చికవివాహము

ను దానిభలమునుగూడ ఖండాంతరసంఘముల మూలమున మన కు విస్పష్టమగుచునే యున్నది. ఈరెండుపద్ధతులలో నిది మంచిదనిగాని యిది చెడ్డదనిగాని కేవలము నిర్ణయించుట సులభ సాధ్యము గాదు. రెండును విలువగల సిద్ధాంతములు గల్గియు న్నవి. ఒకవేళ వీనిమంచిచెడ్డలలో గొంతతారతమ్య మగవడినను దానికొకట వాదించుటకే కాలము పుచ్చుటకంటె నైకమత్య ముతో మనమువిద్యాభివృద్ధికై స్యావిధముల బనిచేయుటప్రధాన కార్యముగా దోచుచున్నది. ఏలనో విద్యాభివృద్ధివలన జ్ఞాన ప్రకాశితమైన కాలమే, చేయవలసిన దానిని మానవలసినదానిని నిర్ణయించుకొనును. అన్నియుఁ గాలమువలననే బలాత్కార మక్కఱలేకయే జరిగిపోగలవు. కావున మనకర్తవ్యము-బాల్య వివాహవాదులారా! మీరు మీదిట్టలకు పండ్లెండేడ్లలోపల వివాహములు గావించినను, మటునాటినుండియు వారిచే గాపు రములలో గాలుపెట్టించి వారిని బండెండేడ్లకే పట్టితల్లలను గావించి దుర్భరరొగ భూయిషులుగాఁజేసి విద్యావిహీనపకు లులుగా నొనరించి దేశాధిష్టులనకుఁ గారణభూతలైతిరను నింద నొందకును. మీకాతుండ్రను మీసోదరీనణులకు మీయర్థాంగు లను, విద్యావక్తలను విద్యావతులను సుగుణాన్వితులను గావించుటకు కర్తవ్యముయొక్క లొనరించుచు వారు యుక్తవయసు లై దృఢకీరలకు పోకును సంసారసాగరమునం దడుగిడినయక వారికాలము కద్యనియోగ మొనరించి, ఉత్తమమాత లగునట్లా నరించి జేశము నుద్ధరింపుడు.

(2) మీరు మీదిట్టలకు బాల్యవివాహములు మాని వారి ని బరజేశవేషభాషాభిలాషలతోడను, పృథేక నిందానంద ములతోడను, దుస్సహవాసములవలనను రెండికఁ జెడినరేపి ణలై పోవునట్లు గావించక వారిని హౌదవదుర్భాతలను గావించక, జాతీయవిద్యాభ్యాసపద్ధతులపై వారికాల మంతయు సుగుణవిద్యాసంపాదనములం దుండఁజేసి జాతీయాభ్యుదయ మునకు దోడ్పడి జేశము నుద్ధరించినపుణ్యము గట్టుకొనుడు అని ప్రార్థించుటయే యిప్పటిమనకర్తవ్య మనితోచుచున్నది. కాలా నుగుణముగా దేశాభ్యుదయమునకై యొకమత్యముతోఁ బని చేసినప్పుడు గాని మానవులు నిజమైనమానవులు గారు. ప్రస్తుత పరిస్థితులయందు మన మందఱము నైకవత్సయతోఁ జేయ వలసినపనులొకను గొన్ని గలవు. అందు ఖద్దరు ధారణము ముఖ్యమైనది.

ఖద్దరు

పురుషులవలెనే మనముగూడ బర్హకంబలమై ఖద్దరు ధరించుకొనుటకై తీర్మానముగొనుటయే గాక తత్కార్యనిర్వహణాదీక్ష వహింపవలసియున్నది. ఈసందర్భములో స్త్రీలు కొంత జెనుకంజ వేయుచుండుటచేతనే పురుషులు ఈదీక్షను సరిగా సాగించుకొనఁజూతున్నారు. ఖద్దరు మోటుగా నుండు ననియు కీరీమనుసుకోమలత్వము గల మనవారు దానిని ధరిం పఁజాలమనియు సాధారణముగా సాకులుచెప్పి ఖద్దరుగట్టుకుండఁ దప్పించుకొనుట గలదు. సోదరీమణులారా! మనము సీతకంటెను గోమలజోమలు కలవారముకాము. ఆమహాసాధ్య మహారాజ పుత్రి-అమార్యంపశ్య-అంతఃపురములలో హంసతూలి కల మనలిన ప్రసవకోమలి ఇట్టి తన్వంగి యవసరముంట్టి యధర్మముం బోసడవి ధర్మమును స్థాపించుటకై కర్మశ్రమఁగు వారచీరలఁ బునావేండ్లు కట్టినది. మరియు వృద్ధంగియు మహారాజపుత్రియు నగు ద్రౌపది నైరంధ్రగా నుండి మోటు ఖద్దరు ధరించి కొంతకాలము కాలయాపనము గావించినసంతి మీకెల్ల రకు విశదమే. ఇట్టి పేదలగాఁత్రు లెల్లరు నవసరమునబట్టి మోటుగడ్డలఁ గట్టుటకు వెనుదీయనప్పుడు మన మంతకంటెను సుకుమారలనా! మనమిప్పుడుధరించిన ఖద్దరువస్త్రము లానాకు సీతామహాదేవి ధరించిన వారచీరలంతటి మోటుతనము గలవి గావు నుడే! ఖద్దరు ధరించుటయందలి విశేషమును దెలిసికొని దానిని ధరించుమేని మన కేవిధమగు కష్ట నష్టము లుండఁ జాలవు. ఖద్దరు ఆంధమునకు లోపము దెచ్చుననియు మన మనుకొనవలసినదికాదు. శకుంతలను గూర్చి కాళిదాసు చేసిన యాక్రంది వర్ణన! ము! నాచెప్పుదానిని స్థిగఁపఱచుచున్నది. శ్లో. సరసిజ మనువిధం నైవతే నావీరవ్యూహ మలినమపి హిమాం శో లక్ష్మ్యులక్ష్మ్యౌ తస్మాత్, ఇయ మధిక మరోజ్ఞా నల్పతే నావీ తస్మి కిమపహి మగురాజాం మండనం నాకృతీశాం. ఇవన్ని యు నిటుండ జాతీయవస్త్రధారణమువలన మనదేశమున కమిత లాభము గల్గునని యార్థికశాస్త్రవేత్త ఆప్టోపించుచున్నారు. విదేశవస్త్రధారణముచే నేఁజేఁబ ననేకకోట్లరూపులు మన దేశమునుండి పోవుచున్నవి. మనము ఖద్దరునే కలుదుమేని యాద్రవ్యమంతయు మనదేశమునందే నిలిచియుండి దేశదాద్ర్య

మును గొంత తొలగించియుండును గదా! ఖద్దరు అన్నవస్త్రములు లేక యల్లాడు మనదేశప్రజలకు నన్నవస్త్రములు గలిగింపఁజాలియున్నది. స్వదేశవస్త్రధారణము స్వరాజ్యప్రాప్తికి మూలకమని గాంధీమహాత్ముడు చెప్పినదానిసార మిదియే. ఇట్టిస్థితిలో మనము బాలికత్వము వహించుట యనుచితము. పురుషులకంటె దీరికసమయము మనకు హెచ్చుగా నుండును. అట్టిసమయములను మనము నూలు స్వయముగా వడుకుటకు విని యోగింపవలయును. మనబాల్యమునందుఁగూడ నెక్కడఁ జూచి నను నూలు రాటపుధ్యములు వినఁబడుచుండెడివి. ఇప్పుడు వేద ధర్మములలోడిపాటుగను శాస్త్రపాఠములలోడిపాటుగను ఆవి యంతఃపించి. మజల నవి సమాధిరింపబడవలెను. అప్పుడు గాని మనదేశ మున్నతి గనజాలదు. ప్రతిగృహిణియు రాటము పెట్టి నూలువడుకుటకు బ్రారంభింపవలెను. ఖద్దరు కట్టవల యును. ఇది మన యభివృద్ధికి మూలకము. దేశమునందున్న యవాళలకు జీవనోపాధి కలిగించుమార్గములలో రాటము మొదటిమాగ్గమై యున్నది. కావున వారికివిధముగాఁ బ్రోత్సాహము గలిగింపవలెను. మఱియును జాతీయవిద్య నేర్పి బాలికా పాఠశాలలో వారిని నుపాధ్యాయులుగా నొనరించిన నుభయ తారక మగును.

ని మ్న జా తు లు

మనలో ని మ్న జా తు లు చాలహీనస్థితిలోనికి వచ్చి యున్నవి. పూర్వకాలమునందు వీరిస్థితి యింతహీనముగా లేదని మనచరిత్రము చెప్పుచున్నది. పోర్చుగీసుని నాటి వీగబాహుని స్థితిగతు లాలోచించుకొనినను శంకరునినాటి హీనజాతుల మతిగతుల నాలోచించుకొనినను మన కీసందర్భములో యథార్థము బోధపడఁగలదు. పూర్వ మీనిమ్మ జాతులవారు కళలయం దారితేరి యుండెడివారు. ప్రస్తుతము మన దేశోద్ధరణమున కెయ్యది మూలాధారమని మనము తలచుచున్నామో యట్టి రాటము వీరిచేతులలో విశేషవిఖ్యాతి నొందుచుండెడిది. పూర్వము మాలనూ లననొకవిధమును నూలుండెడిది. అది నిమ్మ జాతులు వడికెడిదే. అది బట్టలకుఁ జాలశ్రేష్ఠముగ నుండెడిది. దానితో నేసినబట్టలను న్నాల్గువర్ణముల వారును అస్పృశ్యము లుగా నెంచఁ నిశ్చయముగాఁ గట్టుకొని నిమ్మ జాతులకాపనిలో నమితప్రోత్సాహ మిచ్చెడినారు. ఇప్పు డందఱియందఱులెనే వారియందును ఆకళలు నశించినవి. క్షీణజాతులస్థితి యంతకుఁ బూర్వ వింతహీనముగా లేదని పాశ్చాత్యులుగూడ వ్రాసి యున్నారు.

మనవారు వీరల నెప్పుడును జేసిడిచియుండలేదు. సాంఘిక వ్యవహారములయందును మత వ్యవహారములయందును వీరిని గూడఁగట్టుకొనియే వచ్చుచున్నారు. గ్రామోద్వేగులలో 'తలారి' 'వెట్టి' మొదలగునవి యిప్పటికిని వీరియందుఁ గలవు. భక్తిమార్గబోధకులగు రామానుజాచార్యులవారు వీరి యస్పృశ్యతను దొలగించి భక్తకోటిలోఁ జేర్చుకొనియున్నారు. మతాచార్యులగు నాదిశంకరులవారుగూడ నాత్యజ్ఞానమునందు నుత్త మాధమవృద్ధిభేదము లేదని నిశ్చయించియున్నారు. ఆత్మజ్ఞాన సంపన్నుడగు శ్రీగాంధీమహాత్ముగనూడ నీమస్పృశ్యతా నివారణముంగూర్చియే బోధించుచున్నారు. దేశకాలపాత్రాను సారముగా నొన్నత్యమును గోరుచున్న మనకుఁ గూడ నీధర్మము అవశ్యకర్తవ్యమేనునోఁచుచున్నది. అస్పృశ్యులను స్పృశ్యులఁ గావించినను స్పృశ్యులనస్పృశ్యులఁగావించినను నీభేదము తొలగును. ఈరెండుపద్ధతులయందును మొదటిది శ్లాఘనీయము. రెండవది హానికరము. మొదటిదానిం జేయఁబోయి రెండవదానిని జేయకుండురు గాక!

సోదరీమణులారా! ఇట్టి సమావేశములవలన కర్తవ్యముల నెఱుంగుచు నెఱింగినదానిని మఱవక యనష్టింపుచు మనము తరించి యితరులను దరింపజేయగల్గి కృతకృత్యుల మగుదుము గాక!

వాయువు నొప్పులకు మందు

సీసా 1-కి రు. 1.0-0 వి.సి. 1-5.0

అకస్మాత్తుగా గాలిలో గాని, తినుపదార్థములలో గాని మార్పువలన, 1. జ్వరమువచ్చుట, 2. కీళ్లసంయములలో నొప్పులు, 3. కీళ్ల దిగిదీయుట, 4. సుండలయందు ఉబ్బుట, 5. లేచుటకు కడలుకుట వీలులేనటుల సర్వాంగములు దిగిదీయుట మొదలగు నవి. ఈ మందును కొన్నిగొట్టలు త్రాగినతోడనే గుండె యందు పోటు నొప్పులు పోయి శరీరము యధాస్థితికి వచ్చును. రాధగల స్థలముల వేడినీటితో గాని, ఇటుకపొడుముతో గాని గాచి అమృతాంజనము రాయవలెను. అమృతాంజనము దీసో, మదరాసు - లొంబాయి

ఆంధ్ర ప్రదేశ్

1924 సం. ఆక్టోబరు నెల 30-వ తేది

గురువారము

మహాత్ముని నివేదించుట

హిందూవుల నెల్లర సోదరులవలె ప్రేమించుచు దార్శన్యమును కలనయిన తలపెట్టక సర్వమతస్థులమధ్య హృదయ సంయోగము గూర్చుటకు తన శక్తి సంతను భారీ బోయ నత డెవరయిన నున్నయెడల, అతడు గాంధీమహాత్ముడే. ఈ విషయమై ఎట్టి యభిప్రాయ భేదముండజాలదు. కోహటు అల్లరుల వృత్తాంతము విని సహింసజాలక, ఇరువదియొక్క దినములు మహాత్ముడు వసించిన సంగతిని దేశ మెన్నడును మరువజాలదు. పరిపాలనా విధానమును మార్చుటకు మహాత్ముడెంత ప్రయత్నించుచున్నను ఇంగ్లీషు వారిపై తన కెట్టి ద్వేషము లేదని, అతడు పలు మార్లు ప్రకటించెను. డిల్లీ సంయోగ సమావేశ సందర్భమున అన్ని భాగములనుండియు సానుభూతి వార్తలు శ్రవణము. రాజప్రతినిధి, ఇండియా మంత్రి మున్నగువారలు సంయోగ ప్రయత్నములకు విజయము గలుగగాక యని ఆశీర్వాదించిరి. వీరి యభిప్రాయ ప్రకటనము మనఃపూర్వక మగుచో, రీడింగు ప్రభువుగారు గాంధీమహాత్ముని కోహటుకు వెడల గూడదని నిషేధించుటకు కారణమేమాత్రము గనుపించుదు. మహాత్ముడు శాంతిదూత. అతడు పెడిలిన చోటుల నెల్ల మనఃస్పర్శ లడుగంటి శాంతియు, సఖ్యము చేకూరుట అనుభవసిద్ధము. అన్ని మతముల వారిని సమాధానపరచగల విండ్రజాతీకళ మహాత్మునియొద్ద గలదు. ప్రపంచమునంతను వెదకి జూచినను, అట్లమహాపురుషు లింకొకరు గనుపించరు.

రీడింగు ప్రభువుగారికి మాత్రము మహాత్ముడు కొరగాని వాడయ్యెను. వెనుక మలబారు వెడలి పరిసీతులను గనుగొనెదనని మహాత్ముడు దెలుపగ, ప్రభుత్వమువారికిని నిషేధాజ్ఞ నెసగిరి. ఈమారు కోహటుకు బోసించగ రీడింగు ప్రభువుగారు రడ్డు బెట్టిరి. మహాత్ముడు కోహటుకుబోయి హిందూ మహమ్మదీయ కలహములను విస్తరింపజేయునా? అల్లరులను పులికొల్పునా? శాంతికి భంగము వాటిల్ల జేయునా? చేయనని మహమ్మదీయులుగాని హిందువులుగాని ఎవ్వ కొనజాలరు. మహాత్మునిపై హిందువుల కెంతటి విశ్వాసముగలదో, మహమ్మదీయులు మున్నగువారికిని అంతటి విశ్వాసము గలదనుట నిశ్చయము. హిందూదేశ దృష్టి యంతయు మహాత్మునిపై కేంద్రీకృతమైయున్నది. నాగపురములో హిందూ మహమ్మదీయ వాదములను పరిష్కరించి దృఢసంయోగమును గుదుర్చుట కెట్టి ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవో నిన్నటి దినము వివరించుచుంటిమి. డిల్లీ సమావేశమునందు సంయోగపు మొక్క నాటబడెననియు దానిని

జాగరూకతతో పెంచునెడల నది శాశ్వతముగ నిలచుననియు మహాత్ముడు నమ్ముచున్నాడు. కాని హిందూ మహమ్మదీయ కలహముల సంతరింప జేయుటకు మహాత్ముడు ఆలీసోదరులు మున్నగు నాయకులకు స్వేచ్ఛావకాశ ముండవలయును. ఎట్టి నిరోధములకు తావొనగగూడదు.

ప్రభుత్వమువారు ప్రతికూలనిరోధమును గలిగించుచున్నచో, నాయకుల ప్రయత్నములు తప్పక విజయము గాంచును. అందుకు మారుగ, వివాదరంగములకు నాయకులను బోసేయక, వారుచేయు ప్రయత్నములకు పాలకు లడ్డుపడుచో, అందువలన గలిగెడి ఫలితములకు వారే సంపూర్ణ బాధ్యత వహింపవలసివచ్చును. జాతైక్యతను సమకూర్చు నిమిత్తము కృషి నలుపుట, పాలకుల కిట్టములేదని ప్రజలు తలంపవలసి వచ్చును. విభజించి పాలింపు మనునూత్రము నిలిచియున్నదని విదితమగును. హిందూ మహమ్మదీయ సంయోగము బలపడునెడల, స్వరాజ్యసిద్ధికిగల ఆటంకములు దొలగిపోవును. స్వరాజ్యలక్ష్యే త్వరలో దేశమున తాడవమాడుచుండును. రీడింగు ప్రభువుగారు మహాత్ముని పయనమును నిషేధించుట యనిన, స్వరాజ్యసిద్ధి నడ్డగించుటయే యగును. ఇంగ్లండులో సుప్రసిద్ధ న్యాయవాదులని షేరొంది, ప్రధాన న్యాయాధికతులుగ ప్రశంసార్హముగ కృషి నలిపి, లిబరలుకాత్యయందు ప్రసిద్ధిపడసిన, రీడింగు ప్రభువుగారు హిందూదేశము చేరగనే తమ సాంప్రదాయముల నేమూల బడద్రోచిరో తెలియదు. “లా ఆర్డరు”లే దైవములుగ బూజుచెడి రీడింగు ప్రభువుగారు వానిని రక్షించు మార్గము గనుగొనజాలక నిర్బంధ ప్రయోగమునే ప్రధానసాధనముగ చేపట్టిరి.

తమ ముఖ్యవిధి ప్రజాభిలాషలను సఫలపరచి, దేశమును శాంతిపరుచుట యను సంగతిని మరచిరి. వీరు దేశమునకు ఎంచదగిన మేలేమియు చేయక బోగ, జన్మస్వాతంత్ర్యనిరోధము నవలంబించుటలో ఫలమున్నట్లు ప్రభుత్వం కేమాత్రము వెనుదీయరయిరి. తుట్టుతుడకు వారంటు లేకుండ అరెస్టు జేయుటకును విచారణ లేకుండ శిక్షించుటకును, మామూలు చట్టములను మూలద్రోసి ప్రత్యేక నిర్బంధ చట్టమును ప్రయోగించుటకును, ఇంకాలు ప్రభుత్వమువారికి తోడ్పడిరి. వంగదేశ ప్రముఖులు పలువుర అరెస్టుకు వీరు కారకులయిరి. మహాత్ముని పర్యటనమును నిషేధించిరి. రీడింగు ప్రభువుగారి దృక్పథము కడు చిత్రముగ నున్నది. అధికారవర్గ దృష్టి వీరికి పూర్తిగ పట్టువడెను. అనవసరపు అలజడిని వీరిచర్యలు పురిగొల్పుచున్నవి. హిందూదేశమునందు మాంద్యము బెరిగినచో, ఇంతటితో నది తొలగిపోగలదు. స్వరాజ్యసంపాదనపట్ల ప్రజలపట్టుదల యధికముగా గలదు. మహాత్ముని ప్రయాణమును నిషేధించుపట్ల, రీడింగు ప్రభువుగారు జూపిన హేతువులు కడు నిస్సారము లనుటకు సందియము లేదు. హిందువులకును మహమ్మదీయులకును సఖ్యముగూడుర్చుట కిదివరకే ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవని, రీడింగు ప్రభువుగారు దెల్పుచున్నారు.

మహాత్ముడు కోహటుకుబోయినంత మాత్రాన నవి చెడిపోవునా? మహాత్ముడు దెలిపినటుల అధికారుల ప్రయత్నములు హృదయ సంయోగమును చేకూర్చజాలవు. పైకిమాత్రము శాంతిని

రక్షించుచున్నను, లోలోపల మనస్పర్శలు రాజుచునే యుండును. బలప్రయోగము వలన సాధించెడి శాశ్వతముల కిదియే ఫలితము. అధికారులకు వెఱచిగాక హిందువులను మహమ్మదీయులను వారియంతటవారు పరస్పరప్రేమ గనుబడుటకు మహాత్ముని ప్రయత్నములు తప్పక తోడ్పడెడివి. అట్టి యవకాశమును రీడింగు ప్రభువుగారు తొలగించిరి. మహాత్ముడు వెడలుటచే హిందువుల మహమ్మదీయులమధ్య మరింత ద్వేషము ప్రబలి అల్లరులు గలుగునని రీడింగు ప్రభువుగారికి గలిగిన యూహ ఎంత పరిహాసాస్పదమో దెలుపనక్కరలేదు. మహాత్ముడు డిప్యూటీ మేజిస్ట్రేట్ పాన శ్రేమ నుండి కొంచెము తెప్పెల్లుచున్నాడు. హిందూ మహమ్మదీయ వివాదము లున్నచోటుల కతడు వెడలి సంయోగము గుదుర్చు ననియు మున్ముందు కోహటు పరిసీతులను చక్కబరచు ననియు హిందూ దేశమున నూతనయగమును ప్రవేశపెట్టు ననియు దేశము గంపెడాశతో నున్నది. ఇట్టి సందిగ్ధనమయమున రీడింగు ప్రభువుగారు రొక్కమారుగ నిరంకు శాధికారమును ప్రయోగించి ప్రజలకు తీరని ఆశాభంగము కలుగ జేసిరి. ఇదిలా ఆర్డరుల రక్షణగాజాలదు. రాజనీతియు యనిపించుకొనదు. ఇందువలన నెట్టిదుర్భర స్థితిగ లిగినను, రీడింగు ప్రభువుగారే బాధ్యులగుదురు. ప్రజలు ప్రస్తుత నిస్సహాయస్థితినుండి ఎంతత్వరలో బయల్పడిన సంతోషేయస్కరము. ఇందుకు స్వాతంత్ర్య సంపాదన మవసరము. తదర్థమై ద్విగుణీకృత శక్తితో పాటుబడవలసిన తిరుణ మానస్సమయిన దని దెలుప నక్కరలేదు.

గ్రామములు: వైద్యసహాయము

గ్రామములలో వైద్యసహాయ మొనగుట గూర్చి ప్రభుత్వమువారు గావించిన ప్రకటనము ఈవారపు పోర్టునెటు జారీ గెజటులో గనుపించును. ఈ ప్రకటనము మిక్కిలి ఆశాభంగము గలిగించకమానదు. గ్రామములలో నివసించి అల్లోపాతిక వైద్యము నభ్యసించెడి డిజిటర్లు వైద్యులకు మాత్రము కొంత సహాయము జేయుటకు ప్రభుత్వము వారు దలపెట్టిరి. అల్లోపాతిక వైద్యము చాలవ్యయ కరమయినది. గ్రామప్రజలు దీనిని భరించుట దుస్సరము. పాశ్చాత్య వైద్యవ్యయము వారి కేమాత్రము రుచింపవు. ఇకముందు బీద ప్రజలకు వైద్యసహాయము నులభము గల భిం చెడి మార్గము లదృశ్యమగుట సహజము. దేశీయ వైద్యులు ప్రోత్సాహములేక తమవృత్తిని వదులుకొనవలసివచ్చును. అల్లోపాతిక వైద్యులు బీదలకు చికిత్సముగ చింతనలుపుదురని ప్రభుత్వమువారు నమ్ముచున్నారు. కాని ఆచరణలో నిది జరుగదు. ఏలనన, వైద్యులకు ప్రభుత్వమువారిచ్చెడి సహాయ మల్పము. వైద్య పట్టధారులు మానమునకు ఏబదిరూపాయల వేతనముతోను, తదితరులు ముప్పదియైదు రూపాయల వేతనముతోను తృప్తి జెందజాలరు. గుమాస్తా జీతమయినను వారికిదొరకవలయునుగద. తా మిచ్చెడి వేతనము స్వల్పమని ప్రభుత్వమువారు గ్రహించి, ప్రైవేటు ప్రాక్టీసుపై వైద్యుల ధారపడవలెనని సలహా నిచ్చుచున్నారు. అట్టి స్థితిలో బీదసాదలను భేదములేక ఎల్లరయొద్ద

నుండియు రాబట్టదగినంత సొమ్మును వారు గుంజుకొన ప్రయత్నించెద రనుటకు సం ది య ము లేదు. డబ్బిచ్చెడివారినే వైద్య లభిమానించుట యనుభవ సిద్ధము. బీదలపట్ల వైద్యులుజూపెడి ఉపేక్షను వివరింప నక్కరలేదు. ఒకవంక వైద్యులకు డబ్బుసంపాదించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహ మొసగుచు, వేరొకవంక బీదల కుచితముగ చికిత్స చేయవలయునని నలహానొనగినమాత్రాన ప్రయోజనములేదు. గ్రామములలో, ఎక్కుడుగ డబ్బిచ్చి వైద్యచికిత్స జేయించుకొనెడివారు మిగుల కొలదిగ నుండురు. అందుచే, వైద్యుడు జీవించవలెననిన వీలగునంత వరకు ప్రతివారినుండియు డబ్బురాబట్టవలసినవచ్చును. తగినజీతములనిచ్చి వైద్యును నియమించిన గాని పనులు నెఱవేరవు. ప్రభుత్వపుటుత్తరువునలే జీవనము జరుగక కష్టపడుచున్న వైద్యులకు లాభము గలుగజేయవచ్చును గాని, ఎవరిలాభముకొరకై వీరు నియమించబడిరో అట్టి ప్రజలస్థితి చక్కబడజాలదు. వైద్యులనహాయమున కగు ఖర్చును ప్రభుత్వము వారు భరించెదరట. మందులఖర్చును మాత్రము లోకలుజూర్దులు భరింపవలయునట 1925 వ సంవత్సరము జనవరి 1 వ తేదీలోపుగ నిట్టి ఏర్పాటులు జరుగవలయునని ప్రభుత్వమువారాశించుచున్నారు. ఇదివఱకు తలపెట్టిన సంచార వైద్యాలయములు ప్రజల కుపయోగపడవని ప్రభుత్వమువారు తలచుచున్నారు. ఆసంగతి యటుండ, ఆయుర్వేదవైద్య మునకు ప్రభుత్వమువారే సహాయముజేయరో, గ్రామములందుచిరకాలమునుండియు వైద్యనహాయ మొనర్చుచున్న దేశీయవైద్యుల కేల ప్రోత్సాహ మొసగరో యని పలువురు ప్రశ్నించుట సహజము. నుప్రసిద్ధదేశీయవైద్యుల సేకగ్రామములలో నిప్పటికిని గలరు. ప్రజల కతిసులభముగ వారు చికిత్స యొనర్చుచున్నారు. వారివైద్యపద్ధతి మిగులచౌకగ జరుగుచున్నది. బీదలసాదల కిది యక్కరకువచ్చుచున్నది. ఆయుర్వేదవైద్యముపట్ల ప్రజలకు గల నమ్మకము పాశ్చాత్యవైద్యముపై లేదని చెప్పవచ్చును. ఓషధులు మూలికలవిషయమున, ఆయుర్వేదవైద్యమునకుగల పటిమ, అల్లోపాతిక్ మందులకు లేదని వానాటికి విదితమగుచున్నది. ఇంతియగాక ఆయుర్వేదవైద్యము ప్రకృతిశాస్త్రములకు విరుద్ధమను అపవాదము వోలగిపోయినది. అయ్యది శాస్త్రసిద్ధమనిరూపయినది. ప్రభుత్వమువారుగూడ దేశీయ వైద్యకళాశాల మొకదానినిత్వరలోపింప నున్నారు. ఇట్టి సంకల్పములలో ప్రభుత్వమువారు దేశీయవైద్యము నుపయోగించి తగినప్రోత్సాహ మొసగకపోవుట మిగుల లోపభూయిష్టము. ఆయుర్వేద వైద్యులయముల నయినను ప్రభుత్వము వారు సులభముగ స్థాపించవచ్చును. ఈ విషయమును డాక్టరు లక్ష్మీపతిగారు మున్నగు ఆయుర్వేద వైద్యులు చక్కగ నిరూపించిరి. సంకల్పము లిటులున్నను ఆయుర్వేద వైద్యులయ స్థాపనము శీఘ్రచరణ యోగ్యముగాదనియు అసంభవమనియు ప్రభుత్వమువారు చెలుపుట కడువిచిత్రము. నిర్దుష్టమగు మందులు విరివిగ లభింప నిపుణులగు దేశీయ వైద్యులు పెక్కురుగలరు. ఇకకష్ట మెక్కడగలదో తెలియదు. ప్రజలకు సులభవైద్యసహాయమును చేకూర్చెడి యవకాశమును వైద్యశాఖా మంత్రి గారు కోల్పోయి రని చెప్పక తీరదు.

ఆంధ్ర ల

గంధి మహాత్మ ని వూజా ని ధి

లక్ష రూపాయలు నమర్చింపవలెను

యథా శక్తి ని తోడ్పడుడు

<p>ఇదివఱకు నేటి వసూలు</p>	<p>చందాలు 49786-1-8 39-7-0</p>	<p>ఇదివఱకు విశాఖపట్నంజిల్లా సాలారుతాలూకా ప్రచారకుడు పులిపాడాలప్పలస్వామి గారిద్వారా మకాం పార్శ్వతీపురం (వివరములు కేరొకన్ ప్రయింపబడెను)</p>
<p>మొత్తం</p>	<p>49775-8-8</p>	<p>మొత్తం 24845-1-8</p>

పూజానిధికి సొమ్ముని ఒంపు చిరునామా:—కా వా శక్త్యరరావు నెం. 7, తంబుకెట్టిపేడి, మద్రాసు

డాక్టరు బిసెంటుగారి కాన్వకేషను ప్రసంగము
మైసూరు విశ్వవిద్యాలయపు కాన్వకేషను సంవత్సరమున డాక్టరు బిసెంటుగారిచ్చిన యుపన్యాసము, భావగర్భితమై యుష్మచున్నది. ఆధునిక హిందూదేశస్థితి ఎంతహీనముగనున్నను, ప్రాచీన విశ్వవిద్యాలయములు అద్భుతరీతిని ప్రవర్ధిలైనవి బిసెంటుగారి నేకనిదర్శనముల గనుపరచిరి. అందుచే హిందూదేశమునకు విద్య క్రొత్తగాదు. ఆధునిక విశ్వవిద్యాలయములకు దానిజూపగల విధానములు ప్రాచీన కాలమునందు విలసిల్లెనని గ్రహించుచో, పాశ్చాత్య పండితులు తమ యిచ్చవచ్చినటుల ప్రసంగించుటకు వలనుపడదు. ఒక్కొక్కవిషయమును శీఘ్రము తమంతట తాము మననముజేసి గ్రహించుటకు ప్రాచీనగురువు లెట్టియవకాశ మిచ్చుచుండెడివారో బిసెంటుగారు వివరించిరి. నలంద, తిత్త శిల, మున్నగు ప్రదేశములు విద్యావ్యాపన కేటలు తోడ్పడెనో, పరిశోధన జరిగినకొలదియు బయల్పడుచు ఈకాలపువారిని దిగ్భ్రమ జెందించుచున్నది. మధురలో షాస్త్రహిందు విధానముగూడ ప్రబలి యున్నటుల దృష్టాంతములుగలవు. అనాదికాలము నుండి 18 వ శతాబ్దమువరకు సాహిత్యశాస్త్రవిద్య లద్భుతరీతిని పె పొందినవిధము జూచిన, ప్రాచీన నాగరిక మంత పటిష్ఠమయినదో తెలియగలదు. మహమ్మదీయ పరిపాలనమునందు గూడ విద్యా వ్యాప్తి కడుగలుగలేదు. సాహిత్యపోషణ జరుగుచుండెను. ఈస్టుఇండియాకంపెనీవారు ప్రజలవిద్యను గూర్చి విశేషశ్రద్ధపహించక తమకుగావలసిన గుమాస్తాలను మున్నగువారినిమాత్రము తయారుజేసిరి. అందుకు బనికవచ్చెడి విద్య గణపిరి. దాని ఫలితమును నేటివరకును భారతీయ ల ను భ విం చుచున్నారు. 18 వ శతాబ్దమునందు గూడ, పాశ్చాత్యులు ప్రతిగ్రామములోను స్థాపించబడియుండెను. గ్రామవిధాన మడుగంటుటతో, గ్రామవిద్యగూడ యడుగంటెను. విద్యను లభ ము గ ల భిం చెడి మార్గము దొలగిపోయెను. దేశభాషలకు ప్రోత్సాహము మూలబడెను. ఇప్పటికయినను, మైసూరు జూలు దేశీయసంస్థానములు జాతీయవిద్యావ్యాప్తి కంత సహాయ మయిన ను జేయ గలవు. దురదృష్ట వ శ ము న మైసూరు విశ్వవిద్య

లయము మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయమునకు మక్కికి మక్కిగ నున్నది. దేశభాషల ద్వారా విద్యనేర్చు బ్రయత్నము గనుపించుటలేదు. నిజ దేశచారిత్రమును నేర్చి విశ్వవిద్యాలయమునందు సత్యాసత్య స్వేచ్ఛా వాతావరణమును పురికొల్పు ప్రయత్నము గనుపించదు. మరల గ్రామ పునర్నిర్మాణము గావించి గ్రామములలో జాతీయవిద్యను వ్యాపింపజేయవలయు నని బిసెంటుగారు హెచ్చరించుచున్నారు. మైసూరు ప్రభుత్వమువారిందుకు బూనుకొనుచో ప్రజలకు మహోపకారము గావింపగలరు.

బెంగాలు నిర్బంధములు : గాంధీమహాత్ముడు

బెంగాలు నిర్బంధములను గాంధీమహాత్ముడు నిరసించుట సహజము. మహాత్మునకుచార్లన్యమెంత మాత్రము బనికిరాకున్నను, నిరంకుశాధికారమును ప్రయోగించి వారంటులేకుండ నెవరినయిననులెస్టు జేయుపద్ధతిని మహాత్ముడు సహించజాలడు. సుభాష్ చంద్రబోసునంటి నుగుణశాలునిను అరెస్టుజేయుట కవకాశ మిచ్చెడి, పరిపాలనానిధానము ఎంతలోప భూయిష్టమో చెలువనక్కరలేదు. ఐనను, నిరపరాధుల బాధానుభవమువలననే దేశమునకు మేలు గలుగునని మహాత్మునకు విశ్వాసముగలదు. త్యాగము లేకుండ, ఏదేశమునకును స్వాతంత్ర్యము లభింపదని, మహాత్ముడు చాటుచున్నాడు. హైందవ స్వాతంత్ర్యమును చార్లన్యముచేగాక, అహింస చేతనే సాధింప వీలుగునని మహాత్ముడు అరాజకులను హెచ్చరించుచున్నాడు. మహాత్ముని సంబోధన నాలకించి, చార్లన్యవాదులు తమ పంతమును విడుచుట ముఖ్యము. కాని, బెంగాలుప్రభుత్వమువారు దేచ్చిపెట్టిన నూతనోపద్రవము నేదు రొక్కనుటకు, అన్నిపక్షములవారును చేతుల గలుపుట ముఖ్యమని చెలువ నవసరములేదు.

మద్రాసు రాజధానివరదలు

పిసాంగువారి సహాయము

మద్రాసు, అక్టోబరు 29:—మద్రాసు రాజధానిలో వరద బాధితుల నిమిత్తమై పిసాంగుల్లోనున్న యువైతెడు యిండి యను అస్సోసియేషను సభ్యులును వారిస్నేహితులును వనూలు కేసికంపెనరు. 5, 062.9-7 గవర్నరుగారికి ముట్టెను. (ఆ. ప్రె.)

విదేశ వార్తలు

సోవియట్లు భయము

రైతుల తిరుగుబాటు

కమ్యూనిస్టులను నిందించుట

లండన్, ఆక్టోబరు 26:—రాత్రి 15/20. స్థానిక సోవియట్లు రైతులను గూర్చి గొప్ప అనుమానములను సోవియట్లు నాయకులు బహుమన్నారు. కమ్యూనిస్టు కార్యదర్శుల కాంగ్రెసును ప్రాల్మినుగాను సమావేశపరచి పరితలించు కమ్యూనిజం సిద్ధాంతమును తోధింపవలెనని, ఈ సమావేశమిప్పుడు మస్కోలో జరుగుచున్నది. సోవియట్లు దేశీయవిధానమునకు ప్రాల్మినుగానే నాయకులు. కమ్యూనిస్టు ఆందోళనాపరులను కోవలదనుచున్నారు. ఏదేండ్లనుండి ఏమియు పనిచేయలేక పోయిన మందలించుచున్నారు. రైతులకు ద్వేషమును పాలకులకు కోపమును గలుగజేసినవారై తిరిగిరి. సోవియట్లు ప్రభుత్వమునకే ముప్పు తెచ్చినది. ఈ సిద్ధాంతములను మార్చుకొని రైతులందరూ తిరుగుబాడవలసి. విరివధతులన్నియు, అసహ్యమైనవి రని మైక్స్ పత్రికావిలేఖరి గిగానుండి తెలుపుచున్నాడు.

జార్జియా విప్లవమును ప్రాంత ప్రముఖులు ఓడ్యాధికులు జనసామాన్యమున అనుచుంటున్నారని ప్రతిపాది విప్లవమొకటిగా నెర్పాటుజేసినది ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించి అయ్యది నిజముగాదనిరి. ఈతిరుగుబాటులో జార్జియాలో అన్ని దేశములనుండి రైతులు కేరనిస్టాన్ గారు తెలియజేసినది. కమ్యూనిస్టు ఆందోళనపరులున్నచోట్లలోనే రైతులు తిరుగుబాటునర్పించి కమ్యూనిస్టు ప్రచారమును తిట్టిరి. ఈ నాయకులే తమ ఎదుటనే ఈ కుట్రను విజృంభించుటల జేసినది. రషియాలో ఇంకను ఇట్టిసంగతులే ఎన్నియో భయోత్పాతముగ జేయబడెననిరి. కమ్యూనిస్టులు తమఎత్తులను మార్చుకొని రైతులను తమ పక్కకు త్రిప్పుకొని జాలరనిరి. రైతుల రాచకీయ ప్రచలనము సోవియట్లు సరిబంధముజేసెదగనే సాగుననిరి. జార్జియా విప్లవమున జూచినటులే రైతుల కోర్కెల నెదుర్కొనవలసి వచ్చుననియు వీరందరిని ఎదుర్కొనవలసి వచ్చుననిరి.

ప్యారిస్-సోవియట్లు

ప్యారిస్, ఆక్టోబరు 28:—సోవియట్లు ప్రభుత్వమును అంగీకరించు ప్రకటనమును నేటి ఆర్థరాత్రి ప్రెంచి ప్రభుత్వము వారు గావించెదరటం.

మేజరు ఇంబ్రి హంతకులు

ఉరితీయబడినచో పెరిషియాలో సంబంధము చెడునని ఆమెరికనులు కబురంపిరి.

సోవియట్ల పరిశ్రమలు

పెట్టుబడినిమిత్తము ప్రయత్నించుట

బోల్షివిస్టు లింకను పెట్టుబడికై వెదకుచున్నారు కాని బెల్జియములో వీరి ప్రయత్నములు నివ్వలమైనవి. తక్కువపన్నులను విధించెదమన్నను, కార్మికులనుగూడ బెల్జియం పరిశ్రమలనిమిత్తము పన్నులు చేసెదమన్నను బెల్జియంలో సోవియట్లు పెట్టుబడి దొరకలేదు.

బ్రిటనులో పనిలేనికార్మికులు

కార్మిక మంత్రి ర్యుమారి లెక్కల ప్రకారము పనిలేని కార్మికులసంఖ్య తగ్గుచున్నది. 30 ఆక్టోబరు వారంతమున 6200 మందితగ్గిరి. క్రిందటివారములో 5000 మంది తగ్గిరి. ప్రస్తుతము 1204000 పనిలేకయున్నారు. నిరుదు 31 డిశంబరులోనున్న సంఖ్యకంటె 81660 మంది తక్కువ.

డబ్లిను వార్త

క్రీస్తుపుటనులో (మై)వేటు నాకరిని (నైనికుని) జంపెనని ఆకస్మికేన 7 గురిని రిమాండులో నుంచిరి. అనగా చెవి సాలయందు, నారణ జడగురకు, ఉంచిరి.

కార్మిక ప్రభుత్వము రాజీనామా సీయదు

పార్లమెంటు నెదుర్కొనెదరు

మమ్ములను వెడలగొట్టుదు

ప్రభుత్వము భావికార్యాలోచనలు

లండన్, ఆక్టోబరు 20:—ఉదయం 12/20. రాంకే మగ్డొనాల్డుగారు సీటుల సర్వీసు నెదుర్కొనిరి. దీనివలన జాలమంది విదేశాంగ కార్యాలయపు ఉద్యోగులు రాజీనామానిచ్చెదరను ఇదంతయు బయలుదేరెను. కాని ఎవరూ రాజీనామా సీయలేదు. ఈ పర్యాయము కన్సర్వేటివు ప్రభుత్వము వచ్చినవారు తమ పరిపాలనమునుగూర్చి చేయు విచారణకు సిద్ధముగ నున్నారు. బ్రిటిషు సీటిలసర్వీసు నిమిత్తము ఒక్క జనీషీపుగాక లేఖనుగూర్చి యేగాక, క్యాంబెలు ప్రాసిక్యూషను రషియా సంధిరాయబాళములను సంతకముజేయజాలమనియు మరల రాయబాళముల నెందులకు ప్రారంభించినది విచారణనర్హి తీరవలెననుచున్నారు.

ప్రధానామాత్యుని కడపటి ప్రయత్నములు

లీఫీల్డు, ఆక్టోబరు 25:—నేడు అభ్యర్థులు కడపటి సారి నియోజకవర్గముతో ప్రస్తావించి తమరిని ఎన్నుకొను విషయమై ప్రయత్నించుచున్నారు. మధ్యాహ్న మంతయు తన నియోజక వర్గమునందును మగ్డొనాల్డుగారు జూచుచుచ్చిరి. మధ్యాహ్నము ప్రక్కనుండి లేవలేదు. నేటి సాయంకాలము మరల యుపన్యసింపుటకు కొంత విశ్రాంతిని గొనుచున్నారు.

కన్సర్వేటివు నాయకుని ఆశలు

పార్లమెంటు లంకామైదు అంతటను మోటారులో బాల్బినుగాను సంచారము పట్టిరి. అందరూ ఉత్సాహముగనే యున్నారు. అందరికంటె తమకే ఎక్కువపట్టు వచ్చునని కన్సర్వేటివులు భావించుచున్నారు. కన్సర్వేటివులు సామ్రాజ్యమును పెంపొందిజేయగలరనియు అంత సామ్రాజ్య వర్తకసంబంధములను యభివృద్ధిజేసి దోమియను సాధన సంపదను జూపజేయగలమనియు అందుచే కన్సర్వేటివులకే ఓటుల నీయవలెనని బాల్బినుగారు అందరిని గొరిరి.

ప్రభుత్వమువారి ముందుఆలోచనలు

రాచకీయ పరిస్థితులు చిత్రముగ ఎన్నికలైన పిదప బయలుదేరునని భావన గా రనిరి. రాజప్రభుత్వమును సాగించవలెను. ప్రతిసారి కొన్ని నెలలైన వెంటనే ఎన్నికలు జరుగరాదు. ఎన్నికలచే మేము రాజీనామా సీయము. సార్వభౌముని యుపన్యాసమును చదువుచు పార్లమెంటు నెదుర్కొనెదము. ఆయాపన్యాసమున మావిధానమును తెలియజేసెదమని భావన గా రనిరి.

లిబరల్స్ ప్రభుత్వ విధానమున కనుగులముగ ఓటు జేయవలసి వచ్చుననిరి. మాస్టానును ఎవరిని నియమించెదరో గూడ వారు తెలియజేయవలెనని. మమ్ములను వెడలగొట్టెదమనుటయేగాక మాకు బదులు నెవరిని ప్రవేశ బెట్టెదరో జెప్పవలెననిరి.

మగ్డొనాల్డుగారికి బద్ధకముగ నుండుట

చే నేటిపర్యాయము యుపన్యసింపుటకు నీలులేదు.

జనీషీపుగారి లేఖ

చాలవారముల క్రిందటనే మగ్డొనాల్డుగారి కందినను ఎన్నికల నిమిత్తము ఆయన దాచి వేసెననుచున్నారు. ఈవిషయమై ఆత్మపగను మగ్డొనాల్డుగారి యుపన్యాసమే నిరర్థకముజేసెను. కాని ప్రతిపక్షుల పత్రికలకు సంతృప్తి లేదు. అందరూ ఈ లేఖను మరచి పోవుటకు సంసిద్ధమగుచున్నారు. కాని మగ్డొనాల్డుగారి రషియావిధానమునుగూర్చి కొండంతగ జేయుచున్నారు. ఇదంతయు తమయొన్నికల కెంతయో లాభకరమని కన్సర్వేటివులు తలంచుచున్నారు. దీనిమూలమున ఇప్పుడులేని ఓట్లను ఓటుల నిచ్చుటకు వీలగునట ఆశించుచున్నారు. లిబరల్స్ ప్రభుత్వ తీర్మాన తృప్తిరముగ తీసున్నను అసంతృప్తికరముగ నున్నను

అనవసరముగ ఈ రషియాసమస్యను గూర్చి బెల్జియన్ కన్సర్వేటివుల సంతృక వర్తకవిధానమును ఓడించుటకు తమకు సహాయముచేయదలచినవా రందరూను ప్రయత్నింపవలెనని లిబరల్స్ కోరుచున్నారు.

ఇన్స్ట్రుమెంట్లు ఇటీవల కన్సర్వేటివుల కనుమలముగ నున్నవట. కార్మికవిజయము తప్పదని మగ్డొనాల్డుగారు రనుచున్నారు.

ట్రేడ్ యూనియను వైఖరి

జనీషీపుగారి లేఖనుగూర్చి విచారించుటకు ట్రేడ్ యూనియను కాంగ్రెస్ వారు రషియా కెనరినిబంపరట. సెప్టెంబరులో రషియా ట్రేడ్ యూనియనువారు రంపిన ఆఫ్ఘాన్యును గనుసరించి రషియాలో వర్తక, ఆర్థిక సాంఘికవిషయముల నాలోచించి తెలిసికొనుటకు నవంబరు 7 వ తేదీని రషియాకు వెళ్లెదరు.

ఎన్నికల అంచనాలు

లండన్, ఆక్టోబరు 26:—యూనియనిస్టులు 300 మైగావచ్చెదరనియు, కార్మిక పక్షమువారు 200 మందియు లిబరల్స్ ఒక నూరు మందియు వచ్చెదరని అంచనావేయుచున్నారు. ఈ లెక్కప్రకారము కార్మిక ప్రాతినిధ్యము మారదు. కార్మికపక్షమువారి కంకను తమకే విజయముగలుగనని ధైర్యముతో ప్రగల్భములను బలుకుచున్నారు. ఈ ఎన్నికలలో కార్మికపక్షమువారి యుద్దేశ్యము మరల ఎన్నికలువచ్చునటుల ప్రయత్నించుటనుచున్నారు. పార్లమెంటులో లిబరల్స్ సంఖ్యను ఎటులైన తగ్గింపవలెనని పట్టుబట్టిరి. అందుచేత ఎందరినో అభ్యర్థులునునిలబెట్టిరి గాని వీరు శక్తులేనివారై చదు. లిబరల్స్ లేకుండ యూనియనిస్టులను ప్రవేశ బెట్టుటకు ప్రయత్నించుచున్నారు. కన్సర్వేటివులు ప్రభుత్వమును స్వీకరించినచో లిబరల్స్ గతులుండవని గ్రహించెదరనియు అప్పుడు కార్మికపక్షమువారికి ఎన్నికల అవకాశములు ఎక్కువగనుండుననియు అప్పుడువచ్చేఎన్నికలందు తామే అందరికంటె అధికసంఖ్యాకులగ నెగ్గెదమనియు కార్మికపక్షమువారి ఆశయములు ఇదివరకవలె నెగ్గినో సోజలింపై ఉభయపక్షములవారు ఏకమగుసంగతిపై ఆధారబడియున్నదనుచున్నారు.

సుంకముల నమస్క

మరల బయలుదేరెను. రషియా సచుస్యములకుండ సుంకములసమస్య ముఖ్యమైనది. కన్సర్వేటివులు వర్తకసంతృక పద్ధతిని రహస్యముగ ప్రవేశబెట్టు నున్నారని లిబరల్స్ ఆక్షేపించుచున్నారు. ఆహారపదార్థములమీద పన్నులను విధించమని కన్సర్వేటివులనుచున్నారు. ఎందులకులమిదను, తేనెమున్నగు పదార్థములమీద పన్నులను విధించకుండ బాల్బినుగారు సామ్రాజ్యగర్భ తీర్మానముల నెటులు ఆములు జరుపగలరని లిబరల్స్ ఆడుగుచున్నారు. కొంతవరకు ఫ్రెంచు స్పెక్టు జూపినను సంతృక పద్ధతిగనే మారుననియు పార్లమెంటు చట్టమువలన ఇది పూర్తిగ సంతృకపద్ధతిగ పరిణమించుననుచున్నారు.

కన్సర్వేటివులు అధికసంఖ్యాకులతో నెగ్గెదరని తోచినచో బాల్బినుగారు తమ విధానమును ప్రకటించెదరటం.

వార్తాపత్రికలను వ్యాపారులు సంపాదించినపుడు అసత్యపు ప్రకటనలు మోపునని మగ్డొనాల్డుగారి రిటీవల ప్రకటించబడిన అసత్యపువార్తల సంవర్గమున తెలియజేసిరి. ఎన్నికలైన తరువాత ఈవ్యక్తిమాణుల నాల్గవయమై ఆలోచింపవలెననిరి.

మాస్కోకు బంపినలేఖను ఉపసంహరించు కొనవలెనని కమ్యూనిస్టుల గొప్పసభను జేసిరి.

జనీషీపుగారు వాసిరిన్న లేఖకు ఉత్తరవాదు లేవోత నకు తెలియునని బ్యాక్స్ గారనిరి. ఎవరో వారిపేరును జెప్పడని సభ్యులుగోరిరి.

పేరు పెట్టబడిన అవ్వ కి ప్రాణాపాయము గల్గుననుభవముచే పేరును జెప్పబడినది.

మాస్కాకుబంపిన బ్రటిషులేఖ కు తరవాడు లగువారిని హతమొనర్చినవని పకలత్వాలాగా రసిరి.

విప్లవపద్ధతులతో సభ ముగిసెను. దీనితో బాటు బా తీయగీతములనుగూడ బాడిరి.

సభలో చాలమంది స్త్రీలున్నారు

వీరిలో ఇంద్రు యూనియన్ జ్యూక్ పతాకము నెగురజేసిరి. కొందరు కొట్టుకొని పతాకములను లాగుకొనిరి కాని తిరిగి పతాకములను స్వాధీనము జేరికొనిరి.

బ్రిటిషు ఎన్నిక ఫలితములు

హెండరునన్నుగా నెన్నుకొనబడిరి

లండను, అక్టోబరు 29:—ముగ్గురు పోటీనిక్ పోరాటములో హెండరుననుగారు జయమొందిరి. బగ్గు లెప్రజల ప్రతి నిధులు 4465 మంది వీరినెన్నికొనిరి. కడవిన ప్రిజేషన్లలో కాన్సర్వేటివు అభ్యర్థికిని వీరికినిగలిగిన ఎన్నిక పోరాటములో హెండరునన్ను గారు 7087 వోటు సంపాదించిరి.

బాండు ఫీల్డుకన్య ఓడిపోయెను

చెనకటి కార్మిక ప్రభుత్వములో పార్లమెంటు అండరు క్రేటర్ గా నున్న మార్గ రైల్వే బాండు ఫీల్డుకన్య ఎన్నికలో నోడి పోయెను.

సామ్యవాదియగు యి. జి. సైమన్ గా రోడిపోయిరి

సామ్యవాదియగు గృహనిర్మాణమునందు నిపుణుడును నగు యి. జి. సైమన్ గారు ఓడిపోయిరి. కాన్సర్వేటివు వాది యగు బాల్ గారు సైమన్ గారి నోడించిరి. వర్మింగ్టన్ మాంచెస్టరు సామ్యమునకు బలపరచుటగా అభ్యర్థులు నిల్చిరి.

ఆర్. సి. బోర్డు గారు కాన్సర్వేటివు అభ్యర్థి. ఆగ్నీ ఘటవీరినెన్నికొనెను. మునుపటికంటే నీయవకు 5360 వోటు అధికముగ వచ్చెను.

కార్మికులగు ఓటు

జేల్సువిశ్వవిద్యాలయమువారు సామ్యవాది నెన్నుకొనిరి. కార్మికసభ్యుడోడిపోయెను.

క్రైస్తవశాంతి వాది కార్మికుడా బార్మిలిలో ఎన్నుకొనబడెను. సామ్యవాది నెన్నుకొనబడుటకు గాను కాన్సర్వేటివుల అభ్యర్థి నిలచినను లాభము లేకపోయెను.

సామ్యపక్ష నాయకుడగు ఆస్క్విత్తు గా రోడిపోయిరి

కార్మికపక్ష అభ్యర్థియగు మిచెల్ గారు సామ్యవాది నాయకుడగు ఆస్క్విత్తుగారి నోడించెను.

సమాజీవాదియగు సకలతోవాలా నెన్నుకొనబడెను.

జేల్సు స్థానమునకు సమష్టివాదియగు సకలతోవాలా నెన్నుకొనబడెను.

లిబరలువారు యెడ్జిటరు ఎన్నికకు కలగజేసికొనుటచే కాన్సర్వేటివుల మెజారిటీ న్యధిగతమయ్యెను. లేబరుమెజారిటీ తీసికొనెను. ముగ్గురు పోటీచేసిన స్థానములలో కాన్సర్వేటివులు ప్లాక్టన్ ఆక్టిన్ నందును గ్రేటుయాల్ మాత్తునందును జయమొందిరి. మొదటిస్థానములో 8215 అధికసంఖ్యవోట్లను రెండవస్థానమున 171 వోటు అధికముగ వచ్చెను.

మాంచెస్టర్ యెడ్జి 2507, సాల్ ఫోర్డుసాత్తులో 709, సాల్ ఫోర్డువెస్టు 4852, సాల్ ఫోర్డువార్డు 1186, వేక్ ఫీల్డు 894 అధికసంఖ్య వోట్లు కాన్సర్వేటివులు మూడుపక్షములవారు పోటీకినిలచిన మూడుస్థానములలో అధికవోట్లు సంపాదించిరి.

ఎన్నిక ఫలములు

లిబరలుపక్షమువారి స్థానమును మాంచెస్టరు యీసారి కాన్సర్వేటివు వాదులు గెలిచిరి. నిరుడిస్థానమును లిబరలుపక్షము కాన్సర్వేటివు వారినుండి గెల్చెను. సాత్తుసాల్ ఫోర్డు కార్మికులనుండి కాన్సర్వేటివులు గెల్చిరి.

కాన్సర్వేటివుల జయము.

మేకోపిల్డులో కార్మికు లోడిపోయిరి. వెస్టుసాల్ ఫోర్డులో కాన్సర్వేటివులు జయమొందిరి. ఫీల్ బగ్గు నిరుడు కాన్సర్వేటివులను నిరుడునార్డు సాల్ ఫోర్డులో ఓడించెను. ఇప్పడు యీస్థానములో నోడిపోయెను.

బ్రిటిషు పార్లమెంటు ఎన్నికలు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

సకలత్వాలాగారి నెన్నుకొనుట

లండను, అక్టోబరు 30:—కామగ్గు సభ్యుడుగ సకలత్వాలాగారు ఎన్నుకొనబడిరి.

వాహబీలు - మెక్కా-పరిస్థితులు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, అక్టోబరు 30:—వాహబీలలో రాయబారములను జరుపుటకు జెడ్డా మెక్కా నాయకులు ప్రయత్నించిరిగాని వ్యర్థమయెను. అమిరాల్ గారు సింహాసనము నధిష్టించుచున్నంతకాలము సంధి పొసగవని మెక్కాలో నున్న వాహబీ పరిస్థితులు చెప్పుచున్నారు. ఈవిక్కును తొలగించుటకు వీలులేదు. జెడ్డాను ఇప్పుడు సంగర్భంలో నుంచిరి. కాపాడుచున్నారు. జెడ్డాపై రానున్న దాడిని హత మొనర్చుటకు సైనిక ప్రయత్నములు చేయుచున్నవని, జెడ్డాపై సహాయ సైన్యములు వచ్చుచున్నవి. చాలమంది ప్రజలు జెడ్డానుంజిపోవుచున్నారు.

తురుష్క ఇరాకు సరిహద్దు

(ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రత్యేకతంతివార్త)

లండను, అక్టోబరు 30:—తురుష్క ఇరాకు సరిహద్దునుగూర్చి బాతిసమితివారు భాగ్యమున్న పరిస్థితులను ఆలోచించుచున్నారు. ఈ సరిహద్దు 12 మైళ్లు నిడుపున్నది. మాడుమైళ్లు లోతుగనున్నవి. భాగమును భాగిజేయుచున్నను 15 నవంబరుకు భాగిజే నెదరు. ఉభయపక్షములవారును ఆంకరించిరి. అంత్యపరిష్కారమునకు ఇది ఏమియు సంబంధిగీదని తెలుపుచున్నారు. ఇటీవల దాడి స్వల్పమైన పడమరటి ప్రదేశమున బ్రిటిషువారు పాలనమునొన్నను ఈ భాగమునుగూడ భాగిజేయులేదు. మీదుమిక్కిలి తురుష్కులే కొన్ని గ్రామములను భాగిజేయుటలెను.

మర్కసానము లేమియు ఈ ప్రదేశములో ఇరుప్రక్కలనులేవు. గ్రామములుమాత్రము కొన్ని కలవు.

బెంగాలు అరస్టులు

బ్రిటిషుప్రభుత్వము ఇండియా ప్రభుత్వచర్యను ఆమోదించుట

లండను, అక్టో 28:ఉదయం 1/20:—బెంగాలు అరస్టులు ఇండియా కార్యాలయమువారికి ఆశ్చర్యమును గలుగజేయలేదు. ఇంతకుముందే చేయకపోవుటచే ఆశ్చర్యపడిరి.

ఇండియా ప్రభుత్వమువారు తలపెట్టిన కార్యము బ్రిటిషు ప్రభుత్వమునకు తెలియును. సక్రమరాజ్యాంగ పాలనపద్ధతులను నిలబెట్టుటకు ఇండియా ప్రభుత్వమునకు బ్రిటిషు ప్రభుత్వము చేయుత నొసగును.

ఇంతకాలమువరకు ఓషిక బెట్టినందులకు ఇండియా ప్రభుత్వమును వార్తాపత్రికలు కొనియాడుచున్నవి.

జినీవీపుగా రాలేఖను తాను

వ్రాయ లేద నుట

కేవలము స్పష్టియనుట

మాస్కా, అక్టోబరు 28:—జినీవీపుగారు వ్రాసిన లేఖ కేవలము స్పష్టియని జినీవీపుగారు పత్రికలయందు వ్రాసిరి. పెట్రెంబరు 16 లేదనుండి తాను చికిత్సను బొందుచుంటిననియు ఏక తరములను సంతకముచేయ శక్తిలేకుండెననియు బ్రిటిషు కమ్యూనిస్టు సైనికపక్షమువారికి తాము కలురంపితి నన్నమాట ఉత్త అధికారాహిత్యమైనదనియు అట్టిపక్షమే లేననియు బ్రిటిషు రెడ్ సైన్యమును తయారుచేయుటకు ఆహ్వానించుట కంటే తమ యభిప్రాయములను కమ్యూనిస్టు అంతర్జాతీయభిప్రాయములను బ్రిటిషుకార్మికులకు తెలియజేయుట ముఖ్యమనియు ఈలేఖనుగూర్చి బ్రిటిషు క్రేడ్ యూనియను నిజమని తీర్మానించినను, అసంపూర్ణమని ఆతీర్మానమును శిరసావహించుటకు సంధ్యుగ నున్నారమని జినీవీపు గారు ప్రకటించిరి. ఈలేఖను పోలండులో స్పష్టించిరి.

అమెరికా కనడా ఒడంబడిక

ఉత్త పసిమిసముద్రములో చేపల పరకమునుగూర్చి అమెరికా కనడావారు జేసికొన్న ఒడంబడికకు మనిటోవా పత్రిక చాల సంతసించుచున్నది. దీనివలన విదేశాంగ వ్యవహారములందు కనడాకు తావుండుననుచున్నది. ప్రాపంచిక వ్యవహారములందు కనడావారు శోక్యము గలుగజేసికొనుటకు అవకాశమేర్పడును. ఈ ఒడంబడిక దొమినియనుచేతనే సంతకము చేయబడుట కనడావారి నేగాని ఇతరులను బాధించుననుచున్నారు.

వెంట్ ప్రకటనము

ను మరల ప్రారంభించుటయో లేక మానుకొనుటయో ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయకుండ ఇంత ఆలస్యము జేయుట పాడిగాదని ఇంగ్లాండులో ఆక్షేపణలకు కేయుచున్నారు ఈ ఆలస్యము సామ్రాజ్యవిధానమునకు బుంచిదిగాదనియు వ్యవహారక్షణము గాదనియు ప్రైముపత్రిక నడుపుచున్నది.

వందేమాతరం పత్రికపై కేసు

ముల్తాన, అక్టోబరు 29:—రావుసాహేబు బామ్నూజా 5 గారితో బందేమాతరం పత్రికపై దేబడైన నష్టపరిహార వ్యాజ్యములో ముద్దాయి సాక్ష్యము దీసికొనబడెను. అకాలీ భయిద్దీలను గురించి చెలుపవలసినదని ప్రభుత్వమువారిచే పంపబడినను రైలు కూడరింపెం దెలియగ మేజరు వాడియాగార జైలుఖాదుటకు రానీయ లేదని సాక్షియగు రాయబహదూరు నేత ప్రభుదయాల్ గారు చెప్పిరి. చెనక నీయనజైలు జామటుకు బోయినపుడు తిన్నగా వారిని బాదుటలేదని అకాలీలు దయాల్ గారి తో చెప్పిరిని సాక్ష్యమిచ్చెను. (అ|| వె||)

భారతి

సచిత్రమాస పత్రిక

ప్రతిచంద్రమాసాదిని ప్రచురింపబడును సచిత్రమాసపత్రిక-ప్రతిసంచికయందును 3,4 రంగులపటములు కలిగి ఇతర చిత్రపటములతో ప్రచురింప బడును. వాఙ్మయము, చిత్రకళలు, గానము, కథలు, నాటకములు మున్నగు అనేక విషయములలో ప్రతిమాసమునను 200 పుటలు కలిగియుండును.

సంవత్సర చందా	రూ 6 0 0
అర్ధ సంవత్సరము	" 3 0 0
విడిపత్రిక	" 0 10 0

మాదిరిపత్రిక గోరువారు అణాలు 0.10-0 స్టాంపులు పంపిన పంపబడును. ఉచితముగ పంపజాలము. మాదిరిపత్రిక లెప్పించుకొన్న తర్వాత చందాదార్లుగ చేరినయెడల ఆ సొమ్ము మినహాయించుకొని తక్కినసొమ్ముమాత్రము పంపవచ్చును.

ప్రస్తుతము పోస్టులు రూల్సు ప్రకారము. 0-2-0, రిజిస్టరుచార్జి, 0-3-0 తపాలు చార్జి అధికమగుచున్నది. మీరే ముందుగ మణి యార్డరు పంపిన చార్జు తగ్గును. పి. పి. లు పంపినచో సొమ్ము మాకు ఒక్కొక్కప్పుడు ఆలస్యముగ చేరుటయు పత్రికలు పంపుట ఆలస్య మగుటయు సంభవించును.

మే నే జ రు, భారతి.

తపాలవెట్టె నెంబక 212 చుర్రాను

ఆంధ్ర శబ్ద చింతామణి

వ్యాఖ్యానము

కర్త:—పారనంది రామకృష్ణులుగారు

ఆంధ్రవాఙ్మయమునందలి ప్రథమకవియగు నన్నయ భట్టాచారు రచించిన ఆంధ్రవాగ్గరణమున కిది చక్కని తెలుగు వ్యాఖ్యానము. అనేక ప్రాచీన భారత ప్రతులను విమర్శించి నన్నయభట్టు నూత్రములకు సంస్కృతాంధ్రములయందు ఆంధ్ర భారతలక్ష్యములనుదాహరించుచు వ్రాయబడిన అపూర్వముగ వ్యాఖ్య. ఆంధ్రశబ్ద చింతామణి నన్నయ కర్తృకము కాదను వారి వాదములన్నియు సప్రమాణముగా ఖండింపబడినవి. భాష నేము తెల్లరు ముఖ్యముగా చూడదగిన విశేషము తెల్పియోనివు.— రూ 0.12.0. పోస్టేజి జేయు. ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయ, 7, తంబు శిట్టిపిల్లి, ము. బా. గు.

వైకమునకుబోవు జత

రెండువేలకుపైగ జత సంఖ్యనుండును

నవంబరు 12 తేదీకి పండిత మదనమోహన మాలవ్యాగారు తిరువేండ్రము వచ్చెదరు.

జతవా రంతకుబూర్గుమె మహాజను మహారాజే రీతం టుగా రీకొనెదను.

వైకం, ఆక్టోబరు 26:— జతయొక్క ప్రయోగపు యేర్పాట్లు పూర్తిచేయుటకు ఎ. కె. పిల్లై, మన్నాభ పద్మ నాభపిల్లై, టి. వి. చెట్టికట్టి నాయుడు, కె. జేలాయభూమి ననుగాను సంస్థానములకు ప్రచారము నిమిత్తము దిరుగు చున్నారు. జత యేర్పాట్లను నిమిత్తము ఐదుభాగ ములుగ భాగింపబడినది. ప్రతిభాగమును నొక నూపరింటెం డెండు యాజమాన్యమున నుంచబడినది. జతలో జేరుటకు సభ్యు లను జేర్చుటయు మహారాజే రీతంటుగానికి సమర్పించబోవు మహాజనులో సంతకము అగ్రజాతులవారిచే సంతకములు చెట్టిం చుట యందును నూపరింటెంట్లు వారి అధికారిభాగములలో కృషిచేయుచున్నారు. కార్యక్రమము ప్రకారముగా నవం బరు మొదటి తేదీని వైకంనుండి జత బయలుదేరి 11 తారీఖు నాటికి తిరువేండ్రము జేరును. జత కాలినడకను ప్రయాణము చేయును. చారిలోనున్న ముఖ్యమైన 22 స్థానములమీదుగ జత బోవును. ఈ స్థానములందు జతకు ఉచితరీతిని సత్కార్య మొనర్చుటకు తగినయేర్పాట్లు గావింపబడినవి. పెక్కుమంది ప్రతిస్థానముందును జతలో జేరదరు. జేరువారందఱును అగ్ర జాతులవారు. మొత్తము 2000 ల కంటె పెక్కువగా తిరు వేండ్రము జేరునప్పటికి జతసభ్యులసంఖ్య యుండును. యేకా కృతిగల ఉడుపులను చిహ్నములను జతలోని సభ్యులెల్ల ధరిం చెదరు. జతాధికారులు అధికారిచిహ్నములను పాటలను పట కాలనుగూడ ధరించెదరు. పండిత మదనమోహన మాలవ్యా గారు నవంబరు 12 వ తేదీనాటికి తిరువేండ్రము వచ్చెదరని దెలియుచున్నది. మాలవ్యాగారి ఆగమమునకు బూర్వామె జతవారి మహాజను మహారాజే రీతం టు గా రీకి స మర్పించుట కేర్పాట్లు గావింపబడినవి. అట్లు గావింపబడే మాల వ్యాగారు మహారాజే రీతంటుగానికి సందర్శించి విషయముల నియమ సువ్యక్తముచేయుటకు చక్కని మీకలుగును.

వైకంలో పిక్కెటింగు

పోలీసుదళము తగ్గింపబడినది

వైకం, ఆక్టోబరు 26:— వైకంలో పిక్కెటింగు నూ మాలుగా జరిగుచున్నది. రాబోవు స్థితులను నెర్పొనుటకు ఐచ్చికసంఘము పోచ్చించబడినది. పోలీసువారిసంఖ్య ప్రభుత్వ మువారు తగ్గించిరి. ఇదివరకు వారిసంఖ్య 44. ఇప్పుడు పోలీసు వారిసంఖ్య 2.

రాత్రిము జెక్కండ్ర నాకర్షించుచున్నది

సుబ్రహ్మణ్యయ్యగారి ఆగమనము

ఆశ్రమమునందు ప్రతివేదము చేయుట

వైకం, ఆక్టోబరు 26:— సత్కాగ్రహ ఆశ్రమమున కీమ ధ్యతమి నాడు ఖద్దరుయిన్ స్పెక్టరుగా రగు సుబ్రహ్మణ్యయ్య రుగారు వచ్చిరి. ఆశ్రమ ఉపయోగమునకు విలయు బ్రతిని పం డించుటకు ఆవరణలో నేర్పముచేయుట కేర్పాట్లు గావింపబడు చున్నవి. వైకంలోను మట్టుపట్ల గ్రామములందును రాత్రిము ప్రజల నాకర్షించుచున్నది. రాత్రిములు జెక్కండ్ర గ్రామ స్థులు ఆశ్రమమునకువచ్చి గొనుచున్నారు. ఆశ్రమముయొక్క ముఖ్యఖర్చు లన్నియును “పియారినిధి” భరించుచున్నది. యే క్కరూపముగను దినుసుల రూపకముగను యానిధికి యజ హా తిరువాన్మూర్తు య జవాసంఘమువారు రెచ్చుచున్నారు.

(ఆ. ప్రె.)

జాతా బయలుదేరునాటికి పోలీసుఅధికారులు వచ్చె దను.

వైకం, ఆక్టోబరు 26:— పోలీసుకమిషనరు దక్షియు పోన్. పిట్టిగారు, జిల్లాపోలీసు నూపరింటెం డెంట్లుగోప తియ్యగం పిల్లైగారు యిచ్చుటనుండి పయనమై బోయిరి. వై కంనుండి జత బయలుదేరునాటికి తిరిగి వారువచ్చెదరు. జత వైకంలో నవంబరు మొదటితేదీని పయన మురును.

(ఆ. ప్రె.)

మేటూరుపాడెక్కు

తిరువనాపల్లి, ఆక్టోబరు 25:— 1896 లోకంటె 1. 75 అడుగులు ఎత్తుగాను, 1911 లో కంటె 1. 8 అడుగు లుఎత్తుగాను యాసంపత్తము కావేరి వరదలవచ్చియున్నది గాన, బాల్త్ర అగడ్తలలో వచ్చిన నీటిప్రవాహమును నీటియొ క్క వేగమునకు రించి మేటూరు ప్రాంతముయొక్క ప్రానులను అంచనాలను తిరిగి యేర్పాటుచేయవలసినదని యిండియా దొర భీషమునారు ఈ తరువుచేసిరి.

ఆ. ప్రె.

వందేమాతరముపై

మాననస్థము కేసు

సి. యం. జి. ఒగిల్వీగారు దెచ్చిరి

పంజాబు హైకోర్టులో అపీలుచేయబడినది

లాహోరు, ఆక్టోబరు 29:— అధికార పత్రికలోని పదవ ప్రకరణము ప్రకారముగా పంజాబు ఆక్టోబర్ కంటెని వారుజేసిన అపీలు విచారణనిమిత్తము ముఖ్యన్యాయాధిపతి యగు సర్ మేదీలాలుగారియొ న్యాయమూర్తి లాగోసింగార్లయొద్దకు వేడు తీసికొనరాబడినది. ఆక్టోబర్ కంటెని వారు వందేమాతర పత్రికాధిపతులు. బం లేమాతరమును వారా పత్రిక లాలలజపతిరాయిగారు స్థాపించిరి. 15,000 రూపాయలు మాననస్థమునకు నిజులయినని నప్పుడు మహారము నకు దివ్యూటీ కమిషనరుగారున్న సి. యం. జి. ఒగిల్వీగారు చావా కాషీరామ్ కోర్టులో దావాదెచ్చిరి. వారాపత్రికలో ప్రచురింపబడిన ముఖ్యవిషయములు నిజమగుటచే ఒగిల్వీగారికి మాననస్థము సంభవించలేదనియు వాడికి మాననస్థయిని నవ సరములేదనియు ఈ జెడ్డిగారుదెచ్చి ప్రతివాడిని స్వల్పమున నూరురూపాయలను వాడికిస్తునిరి. ఈతీర్పుపై వాడి అపీలుచే సెను. అపీలు న్యాయమూర్తి మున్సింగారును, మోతీసాగరు గారును విచారించిరి. న్యాయమూర్తి లియపురును అభిప్రాయ ములలో తేరెరి. న్యాయమూర్తి మోతీసాగరుగారు అపీలు త్రోసివేయదలచిరి. న్యాయమూర్తి మున్సింగారు గారు అపీలు అంగీకరించి మాన న స్థ ము ను ప ది చే రీ యు వలయునని తీర్పుదెచ్చిరి. సివిల్ ప్రొసీజరుకోడ్లలో నియమించ బడినచర్యయూ లేక అధికారపత్రికలోని పదవప్రకరణమా చెల్లవలసినదని సమన్వయముచేరెక. అందుమీద 45 బొంబాయిలో రిపోర్టుకావడిన ప్రీవీకౌన్సిలు తీర్మానము ప్రకారము పెన్షన్ న్యాయమూర్తి అభిప్రాయము జైల్లవలసియున్నది.

ఈతీర్మానముమీద అపీలుచేయబడినది. అట్లుదారుతర పున బక్షి టెక్ చదుగారు వాదించిరి. సివిల్ ప్రొసీజరు కోడ్లు ప్రకారము అపీలుకాబడినయొ ప్రీవీకౌన్సిలు తీర్మానము తప్ప గావర్తించబడినదనియు అధికారపత్రికమునలగాదనియుచందుగా రువాదించిరి. బొంబాయి, బర్మావిభాగమున దెచ్చి వాదమును బలపరచునీరి. అపీలుచేయ ఆనుక్కు యియ్యబడినది. నోటీసుల నిర్మాటకు న్యాయమూర్తి లయ మతినిచ్చిరి. (ఆ. ప్రె.)

చిల్లరదొంగతనముల చట్టము

సెలిక్టు కమిటీ రిపోర్టు

మద్రాసుకానసభవారికి సెలెక్టుకమిటీవారి క్రిందిరిపో ర్టును పంపిరి. ఆకమిటీవారు 27 సెప్టెంబరు మధ్యాహ్నం 12 గంటలకు కూడిరి. అందు హాజరైనవారు 1. సి. పి. రామస్వామయ్యర్ 2. జాన్ మెత్తాయి 3. జె. డి. కామ్యూల్ 4. జి. బి. ఎం. కృష్ణ నాయర్. 5. గోపాలమీనన్ 6. సర్ శేషమ్మ సింప్పన్ 7. అబ్బాసాలీ 8. అడ్వకేటుజనరలు జి. జి. వి. కాశ్మీరగారు.

ఈ జిల్లా ఫోర్టు సెంటు జార్జిగజెట్టులో 1924 ఫిబ్రవరి 5 తేదీని అరణము తెలుగు మళయాళము, కన్నడము హిందూ స్థానీ భాషలలోను 26 తేదీని ఓడ్రములోను ప్రచురింప బ డినది.

జిల్లాలోగల అధికారులను దుర్వినియోగముచేయకుం డ తగిన అవసరమార్పులు చేయబడినవి.

చట్టములోని నిబంధనల కేయప్రదేశములకు ఏయేవస్తు పులకు నిర్ణయించబయునో ఆ విషయములనుగూర్చి సభ్యులు చర్చించి విమర్శించుటకు బల్లమైనంచుటను. తగినకారణములే క తగిన ఆధారము లేక చేసినప్రాసెక్యూషనుగూడ సేకముగా పరిగణింపబడవలెను. ఇందులకు క్రొత్తకాజొకటి చేర్చబడినది. ఇవిగాక సభ్యులందు కొందరికికను జిల్లామొక్క గట్టితనమును గూర్చి అనుమానముండుటచే నోటిఫైడ్ ఏరియాలో నోటిఫై డ్ ఆర్టికలున్నచో నేపర్తింపవలయును. లేనిచో సాధారణము గా లాక్రిందకు రావలెనని గూడ చేర్చిరి. మిగతామార్పు లంత ముఖ్యమైనవికావు. ఈ మార్పులన్నిటిలోను జిల్లా మరల ప్రచు రించుటకు కమిటీవారు కోరిరి. (ప్రభుత్వప్రకటన)

తణుకుతొలూకా బోర్డునభ

నిన్న 29 వ తేదీని సిద్ధాంతములో జరిగినది

నిన్న సిద్ధాంతములో తాలూకా బోర్డునభ జరిగినది. స భ్యులు కొందరు ఖద్దరు ముస్తలను ధరించినవచ్చిరి.

“కానిటరి యర్ స్పెక్టరును తొలగింపవలెనను తీర్మానము ను యానభవారు రద్దు చేయు చున్నారు.” అను తీర్మానమును అభ్యర్థు డువపాదించెను. ఆతీర్మానము వెనుక ఏకగ్రీవముగా ఆమోదింపబడెననుకారణమున సిరిగినది. నుబ్బారాయుడు: “రా డ్దేపించెనుగాని ఓర్పు పుచ్చుకొనగా అభ్యర్థుని తీర్మానము నెగ్గినది. ఆసభ్యుడు కోరగా అనుమలర ప్రతిపాటుర పేర్ల నభ్యర్థుడు తెలియజేసెను.

“పాఠశాలలలో బాలగీతావళి ఆరు పుస్తకమును పకనీ యు గ్రంథముగా నుంచవలెనను తీర్మానము పపాదింప బడగా వైసభ్యుడే మరల ప్రతిని చెను. విద్యాశాఖాధికారులు సిపార్సు జేసి రని. అభ్యర్థుడు సమాధానముచెప్పెను. ఈతీర్మానముగూడ ఆమోదింపబడినది. ఈసారి కేసులను తెలుపుట కభ్యర్థుడు నిరాక రించెను.

వేళొలది తాటిచెట్లు అభ్యర్థుడు తుచాలతక్కువధరలకు విక్రయించెనను. విషయము గూర్చి విచారణచేసిని ఉపసం ఘమువారి నివేదిక నామోదింపవలెనను తీర్మాన ముపపాదించబ డెను ఆసభ్యుడు వ్రాసినవారు ఐదుగురిలోను యిద్దరుమాత్రమె సంతకములుచేసిరి. అభ్యర్థుడు వేధననని లమంబినని వ్రాసికే గాని వినరములను తెలుపలేదు. వివరములను తెలుపవలెనని ను బ్బారాయుడుగారడిగిరి. అభ్యర్థుడు నిరాకరించెను. ఆ తీర్మా నముగూడ ఆమోదింపబడినది.

అంతటను నుబ్బారాయుడుగారును మరికొందరును సభ లోనుండి లేచిపోయిరి. సభజరుగుచు నేయుండెను.

(విలేఖరితంతివార్త)

1908 ఇండియన్ పోస్టు ఆక్టు

నవరణ చట్టము

దాని యుద్దేశములు

1908 ఇండియన్ పోస్టు ఆక్టులోని మొదటిసెక్షన్లు 2 భాగములలోని 1 ఎక్లన్స్ సేవ్స్ ప్రకారము నావికులు రెం డు విధములుగా విభజించబడినవి. 1) పిప్పలు 2) స్టీమురు ఈ రభజనములో యింటర్నల్ కంబైన్యన్ యింజన్ మోటూ రు పిప్పలు పోర్టు ట్రోన్సు నీయనక్కర లేదు అట్లు అవసరము లేకుం డ చేయుటకు యీ స న ర ణ లేబడినది. సెక్షన్లును సుతపుచేయుటకుగూడ అవకాశము చిక్కినది. (ప్రభుత్వప్రకటన.)

ఆర్యవైశ్యకాన్ఫరెన్సు

గుంటూరులో డిశంబరు 6, 7, 8, తేదీలందు

సమావేశమగును.

(తంతివార్త)

గుంటూరు, ఆక్టోబరు 20:— డిస్ట్రిక్టు మనసబుగారగు నంబూరు గోపాలక్రిష్ణయ్యగారి యాజమాన్యమున గుంటూరు జిల్లా వైశ్యులు 28 వ తేదీని సమావేశమైరి. తెనాలిపట్ల ఒంగవోలుతాలూకాలు బాంగ ప్రతినిధులు బంపెను. పన్నెండవ ఆర్యవైశ్య కాన్ఫరెన్సు గుంటూరునగరమున సమావేశమగుటకు తీర్మానింపబడినది. ఆహ్వానసంఘ సభ్యులమునకు రు 25 లు నియమించ బడినది. ఆహ్వానసంఘము సమావేశ మయ్యెను. డిశంబరు 6, 7, 8, తేదీలందు కాన్ఫరెన్సు సమావేశమగు టను నిన్న ఆహ్వానసంఘము వారిచే తీర్మానింపబడినది.

కార్యనిర్వాహకులను, గ్రామము లందు విరాళములను సమహుచ్చుటకు సబు కమిటీ సభ్యులకు యెన్నుకొనుటకు నవంబ రు 2 వ తేదీని తిరిగి సమావేశమగును. ఇంతవరకు యేబది నుం డి సభ్యులునానుండుటకు జేర్చబడిరి. బియ్యపు మరల రు 500 లు విరాళమిచ్చుట కంగీకారమొసగెను. శేషర్షిలో యిదివరకే రు 200 లు ప్రోగు చేయబడినది. ఉత్సాహముగా కృషి చేయ బడుచున్నది. అన్ని స్థలములందరి వైశ్యసోదరులను సమాకార ముపేక్షించబడుచున్నది

థాంచి, ఆక్టోబరు 29:— ఉత్తర దేశమునకును వీహ రు దేశమునకును గవర్నరుగారగు సర్ హెన్రీరా పిలయగారు సంతోగూడనేడు కేటరుమోటునకు బోయిరి. (ఆ. ప్రె.)

ఉపవాసాంత రారము

(మహాదేవ దేశాయిగారు)

21 దినములు ఉపవాసమునకు గాంధీమహాత్ముడు నిశ్చయించుకొనినపుడు మేము వారితోనుంటిమి. వారితోనుండుటకును తీవ్రముగా చర్చించుటకును మా కవకాశములుండెను. ఉపవాసమునందు మొదటివారములో రెండు దీర్ఘచర్చలు జరిగినవి. అందొకటి నాతో, రెండవది షేక్ తాలీగారితోను జరిగినవి అందరి సారాంశముల నీ వ్యాసమున వ్రాయుచున్నాడను.

మహాత్ముడు:— బొంబాయి చారీచారా లల్లరులు జరిగినప్పుడు నే నుపవాసమునందుండిభావము మీకు గోచరించినదా?

నేను:—గోచరించినది.

మహా:—అట్టిచో యిపుడుమాత్ర మెందుకు గోచరించుటలేదు.

నేను:—మీరు జరిపినటులుగా మీరెంచిన నేరమునకు ప్రాయశ్చిత్తముగ నుపవాసించి తపస్సుచేసికొనుట కప్పు డుపపసిందియున్నారు. అట్టికేమియు నిపుడులేదు. మీరు బాధ్యత వహింపదగిన నేరమేమియు నిపుడు జరుగలేదే.

మహా:—ఎంతవారపాలు పడినారు? చారీచారాలలో నేరస్థులు నన్నెరుగనివారు, నన్ను చూడనివారు. ఇప్పుడో నన్నెరిగి నన్ను ప్రేమించునటులు చెప్పవారే నేరస్థులెవరారు.

నేను:—మహాత్ముడాలే షేక్ తాలీ గార్లు తమకే క్రి సంపదలేక యీమంట నార్చుటకు యత్నించుచున్నారు. కాని అది వారకే క్రి మించియున్నది. కొంతమంది వారిని లక్ష్యపెట్టరు. మిమ్ములనుగూడ లక్ష్యపెట్టరు. వారేమి చేయుదురు? మీరేమిచేయుదురు? ఈపరిస్థితులు చక్కబడుటకు కాలము పట్టును.

మహా:—అసంగతి వేరు. ఆలీపోదరులు స్వచ్ఛముగ బంగారమునలె పరిశుద్ధులు. వారు చేతనై నన్నిప్రయత్నిముల చేయుట నే నెరుగదును. కాని పరిస్థితు లిపుడు మన చేతుల దాటి పోయినవి. ఆరుకొలదికింద నవి మనహస్తములందుండెను. నాఉపవాసము వాటిని తలకిందు చేయును. ఒకవిధముగా నుపవాస ఫలితములు వారిపై కనుపడవచ్చును. కాని ఒకరిమనస్సునందే ఫలితములు కలుగజేయునోయని చూడుటకు ఉపవాసము నే నవలంబించలేదు.

నేను:—అయితే సరే, మీ రేతప్పునకుగాను యీఉపవాసము నవలంబించిరో చెప్పవలసి యున్నారా?

మహా:—నాతప్పు! హిందువుల అవిశ్వాసమునకు పాత్రుడనను నేరము నాపై మోపవచ్చును. మహాత్ముడియైతే స్నేహముగా నుండుటని వారిని నేను కోరితిని. వారిపవిత్రతే త్రిరక్షణార్థమై ధనప్రాణముల మహాత్ముడియల కర్పించుటని వారిని నేనుకోరితిని. ఈదినమునగూడ వారిసహింస నభ్యసించగోరుచున్నాను. మీరు చచ్చి పోరాటముల నాపుకొనుడుగాని మీరు చచ్చి పోరాటముల నాపనదని వారినికోరుచున్నాను. అందులకు ఫలితమేమి?

ఎన్నిదేవాలయములు నాశనమైనవి? ఎంతమంది సోదరీమణులు మొరటెల్లు కొనుచున్నారు? నిన్ను నే హాకీంఅబ్దుల్ ఖాన్ గారితో హిందూయువకులు మహాత్ముడియ దుండగిడులకు వెరచునెరపు ప్రాణోపద్రవముగా నున్నదని చెప్పియుంటిని. చాలాచోట్ల వారు పెంటరిగ బహుటి కరుగుటకు జంకుచున్నారు. ఒకరు నాక్రింది విధముగా లేఖ వ్రాసియుండిరి. “అయ్యా నాపిల్లలను వేధించుట చూచి నే నెట్లు భరింతును” ఇట్టిచో హిందువులను సహనముగా నుండుడని యెట్లు నేనుకోరగలను? హిందూమహాత్ముడియ సమస్య కష్టాలితులు నిచ్చునని వారికి నేనచ్చ జెప్పితిని. ఫలితముల నాలొచింపకయే మహాత్ముడియైతే స్నేహముగా నుండు డని యందొప్పించితిని.

ఈరోజున నట్లు నిశ్చయముగా తెల్పుటకు నాకు శక్తి చాలదు. ఆలీపోదరులగుడ నట్టికేలేదు. నామాట వినునదెవ్వరు? అయినను యీరోజునగూడ హిందువులను నేను “చావుడు. చంపడు” అనియే కోరుచున్నాను. అట్లు చేయు మనుటకు నేనే నాజీవితము నీనునలయును. నేను చచ్చి చావలసివధియు వారికి నిదర్శనముగా చూపుదును.

ఇంతకన్న వేరుమార్గములేదు.

అసహాయాద్యము తెచ్చినది నేను. దౌర్జన్యరాహిత్యము ను గమనింపక గ్రహింపింపక ప్రజలకరిపై నొకరు అసహాయము చూపుచున్నారు. ఇందులకు కారణమేమి? నేనేసంపూర్ణముగ

దౌర్జన్యరాహితుడను కాకుంటుంటే. అసంపన్ను నేను పరిపూర్ణముగ సభ్యునించి నీధివదనియున్న యెడల యిపుడు మామటు నజరుగు హింసలు జరగకయే యుండును. అందుచేయుపవాసము తపస్సు. నేనొకరిని నిందించుటలేదు. నన్ను నేనేమారుచున్నాను. ప్రజల సహృదీయతకే నాకడనుండిపోయినది. ఓడిపోయి, నిరాధారుడైన నేను భగవంతుని గూఢానమున కప్పిలు చేయవలసియున్నది. ఈశ్వరుడొక్కడే నామొర వినువాడు. వేరొకడులేడు.”

ఇట్లు ప్రవాహమువలెనున్న మహాత్ముని వాగ్ధోరణిని నేను సరిగా ననుసంపదేక పోయితిని. అందుచే సరిగా యిచట నామలేకపోయితిని. తుదకు నేనిట్లుజిగితిని.

“బాప్రా:ఉపవాసాకారముననే తపస్సుచేయవలయునా? వేరువిధములేదా? మనమతము ఉపవాసమును విధించినదా?

మహా:—నిశ్చయముగా విధించినది. పూర్వకాలమున ఋషుకేమిచేసిరి? వారు తపస్సుయముననే మేనిభుజించిరిని తలపకూడదు. కొందరు గుహలందు పండలంబిదింపత్యేరములు తపము నప్పిరి. శివునిలాంగడియటువ తపస్సునొనరించిన పార్వతిఅకులకు—కాయలుపట్టు వీటిమాటయేల—గూడ మట్టలేదు. హిందూమతము ప్రార్థనలతో తపస్సులతో పూర్ణముగా నిండియున్నది. ఇదివరకు నేనొనరించిన యుపవాసములన్నిటికన్న యిపుడు దీని కెక్కుడు సాహసించితిని. అసహాయాద్యము నూహించిప్రారంభించినపు డిట్టియుపవాసము నే నామనస్సునందు నిల్పితిని. అపుడు నాలో నేనిట్లుకొంటిని.” ఈభయంకరాయుధమును నేను ప్రజలచేతులందుపెట్టుచున్నాను. దీనినివారుసరిగా నుపయోగింపనిచో అందులకు ప్రాయశ్చిత్తముగ వాప్రాణముల నివ్వవలయు ననుకొంటిని. అట్టిక్షణమిపుడు చచ్చినదనుకొనుచున్నాను. ఇదివరకు పవాసముల లక్ష్యములు పరిమితగలవి. ఈయుపవాసలక్ష్యము పరిమితము. దీనికి వెనుక చేయుతగ అపరిమిత ప్రేమగలదు. ఈరోజుననే నా ప్రేమాంభోధియందు స్నాన మొనరించుచున్నాను.

మాలానా షేక్ తాలీగా రామరునాడు విచ్చేసిరి. “వారు వత్తురు. వారి రాకవలన గొప్పలాభము గలుగును. వారు మహాత్ముని నిశ్చయమును భేదించుట”ని మహాత్ముడాలీగారు గంపంతయాశతో నుండిరి. ఉపవాసము నైతికముగా గాని మరేవిధముగా నైనగాని తప్పని నన్ను మీరు (మహాత్ముడాలీ) గాని మీ సోదరుడు గాని యొప్పించిన నేను మానుకొందునని మహాత్ముడు వాగ్ధత్త మొనరించెను. ఉపవాసమునకు సంబంధించి నంతవరకు చర్చలేమియు ఫలవంతముగా లేవుకాని చర్చలవలన ఉపవాసాంతరార్థము బయల్పడినది.

“ఈ పరిస్థితుల నాపుటకు మనమేమి చేసితిమి. ఏమియును చేయలేదు. మీరు మిప్రతిక మూలమున ప్రబోధించుచున్నారగాని దీర్ఘసంచారమునకు పూనకొనకున్నారు. కలహములుగల ప్రదేశముల కరిగి యాప్రదేశముల పాపనమొనర్చ మిమ్ముల ప్రార్థించెదను. తప్పును ఖండించుట కుపవాసము మార్గము కానేర”దని మాలానాగారుచెప్పిరి.

వెంటనే మహాత్ముడు “ఇది నాకు సంబంధించినమత విషయము. నాబాహ్యంతరముల నే నరసి తి ని. నన్ను నే ను ప్రశ్నించుకొంటిని. అపుడు నే శక్తిహీనుడనని గ్రహించితిని నాదీర్ఘసంచారములమున కలుగు ఫలితములేమి? ప్రజలు మనల నే డనుమానించుచున్నారు. డిల్లీలోనున్న హిందువులు నన్నుపూర్తిగా నమ్ముచున్నారని మీరతలంపకుడు నన్ను మధ్యవర్తిగా నుండుమని వారేకగ్రీవముగా కోరుటలేదు: వారియందు విభాగములు ప్రబలముగా నున్నవి. అందులకు తగినట్లుచుట హక్కులనేకములు జగురుచున్నవి. బాధలందినవారు నామాట లవిందురనుఅత నాకెట్లు కలుగును. తమప్రియబాంధవుల నగణనవారిని క్షమించుటని వారిని నేను కోరుదును. నామాటల వినువారెవ్వరు? అంజుమా (మహాత్మునియశాఖ)నలు హాకీంజీని లక్ష్యపెట్టుదురా? మనము రాజీనిగూర్చి ప్రయత్నములు సలుపుచుయుమున నేనుకోపాట్లునుగూర్చి వింటిని “నీనిపుడేమి చేయబోవు చున్నావని” నన్ను నేను ప్రశ్నించుకొంటిని. అంతయూ మేలుకొరకేయని దృఢముగా విశ్వసించువాడను నేను నావిశ్వాసమునకు గూడ దృఢమైన ఆధారములు గలవు. నీవుకూడ నట్టివాడవే. కాని నీధిశ్వాసము ఇనుకపై నిల్లుకట్టుకొన్నట్లుండును. నేడునీ మూటల వినువారెవ్వరును లేరు. గజరాతు. యు విసనాగరులో మహాదేవునకు తయ్యాల్లీగారికిని సహాయ మత్యల్పముగా చేయబడినది. అహమ్మదా బాదులో అకల్తాలము పుట్టుకలోనే నూడిపోయినది. నేను గుజరాతును విడిచివచ్చి

నప్పుడు ఉమెరెల్లో కల్లోల ముదయించు చున్నది. వీటి నన్నిటిని నేను మానముగా చూచుచుండుట నాశక్తి హీనతను తెలుపుటలేదా? నన్ను ప్రేమించు సోదరీమణు లిప్పటికిని వేలకొలదిగా నున్నారు. వారు ప్రాణము లరచేతబట్టుకొనునంత తటిభయముతో నున్నారు. వారికి నే నుదాహరణ పూర్వకముగ చదువుమార్గమును చూపవలసి యున్నది.

గౌరవ వంతముగ సామరస్యముగ నీరెండుబాతులను యుద్ధమునకు డివీనిననేసంత లక్ష్యపెట్టను. కాని నేడిట్టికథలు పిరికిపందలను పారబోతుతనమును వెల్లడిచేయుచున్నవి. రాళ్లు పోవ్విపరుగెత్తుదురు. నూనీచేసి పోబోవుదురు. కోర్టుకమ్ముదురు. తప్పుడు సాక్షులపెట్టుదురు. తప్పుడుసాక్ష్యముల పల్కింతురు. ఇది ఎంతవృద్ధేదక మోతలపుడు? నేను వీరికెట్లు దైర్యవంతులగు చేయగలుగును? మీరు మీఓపినంతవరకు యత్నించుచున్నార. నేనును నాచేతనైసంతవరకు యత్నించవలయును. వారిని త్రిప్పివేయగల శక్తినినేను రాబట్టుకొనవలయునని చెప్పెను.

“లేదు మీరపజయమునందలేదు వారు మీరుచెప్పినది వినినారు. మీరు లేనప్పుడు వారు ఇతర సలహాదారులకు చిక్కివారు. వారిమాటలవిని చెడుమార్గముల నడచుచున్నారు. వారు వారితప్పును గుర్తించగలరను నమ్మకము నాకున్నది. ప్రజలయందున్న విమమును తగ్గించుటకు మీరమితకృషి సలిపియున్నారు. ఈకలతల నే నవలంబింతు. నేను వారికడకరిగి “రాక్షసులారా మీశృంగిపిడిరా ఆడుకొండి. అయినా దేవుడుమాత్ర మింకాపున్నాడు. ఒకరి నొకరు మీరు నరుక్కొండి. కాని దేవుడ్నిమాత్రం నరకలేర. అతని దారి అతందే” అని చెప్పదునని మానాగా రనిరి.

మహాత్ముడు:— (ఆత్మర్యముతో) నేనాతనితో గ్రుద్దులాడుచున్నానా? నాయందు గర్వముగాని తిరస్కరణముగాని యున్నయెడల అందులకు నేనేబాధ్యుడను. పెక్కుదినము లేక ధారగా సల్పిన ప్రార్థనల ఫలితమే యాయుపవాసము. రాత్రి రి గంటలకు నిద్రమేలుకొంటిని. ఈశ్వరుని నన్నేమి చేయుమందునని పృచ్ఛించితిని. 17 తేదీని సోదామినవరి జవాబు తళుక్కుమనెను. నేను తప్పుచేసిన నాతడు నన్ను క్షమించుగాక. నేనీంతవర కేమిచేసినను, యిప్పుడేమి చేయుచున్నను, భగవంతునికి వెరచు ఆత్మతోనే భగవంతునికి వెరచు ఆత్మగల మహాత్ముడియని యింటనే చేయుచున్నాను. బాధననుభవించుటకు తగినవాడే భగవంతుని ప్రార్థింపదగువాడని నామతము చెప్పుచున్నది. ఇట్టి తపస్సే మహాత్ముడియమతమునందుగూడ గలదని నేనెరుగుదును. మహాత్ముడు జీవితమునందు ఆతడు పెక్కుసారులు అపవసించి ప్రార్థించి, ఇతరుల నట్లు చేయవలదని చెప్పినట్లు నేను చదివితిని. నీవుచేయు పని ఇతరుల నెందులకు చేయవలదని యెవని పెక్కురు మహాత్ముడు నడిగిరి. అందులకాతడు నేను భగవత్ప్రసాదమున జీవించు వాడనని చెప్పెను. ఆతడు జేసిన ఘనకార్యము లన్నియు నుపవాస ప్రార్థనల మూలముననే జరుపగలిగెను. దేవునియందు దెప్పుడును కొరవడని నమ్ముక మెనకుండునో వాడే తిండిమానదగు వాడని యాతనినుంచి నేను తెలిసికొంటిని. సౌఖ్యములందును తృగుటుయ్యల నూనునపుడు మహాత్ముడు భగవద్రహస్యముల వెల్లడింపగలడా? ఆత డుపవసించి, ప్రార్థించి, అనేకరాత్రములు నిదురను పారద్రోలి, గంటల తరబడి నిలుచుండియే భగవద్రహస్యముల స్వతీకరించెను. ఈక్షణమునందుగూడ అట్లుపవసించి ప్రార్థించుచున్న మహాత్ముడు యిప్పుడుగూడ నాకునులకు గోచరించుచున్నాడు. షేక్ తాలీనిన్ను సోదరుని ప్రజలు మీవాగ్దానముల భంగపరచిని చూచుట నేను సహింపజాలను. అంతకన్న నే చచ్చిననుమేలే. ఈయుపవాసము, నేనుపవిత్రుడనగుటకు, శక్తివంతుడనగుటకు, సాధనము, నేనుచెప్పునదివేరుగా అర్థము చేసికొనకుడు. నేను మహాత్ముడియనివలె నే మాటలాడుచున్నాను. అందులకు కారణము, మీ రేవిధముగ మహాత్ముడియమతిమును విశ్వసించురో అట్లే నేనును విశ్వసించును. ఆమతిమన మీ కెంత ప్రేమగలదో నాకును నంతే గలదు. నేనుపవసించి ప్రార్థించిన తిరువాత నేనెంత బలవంతుడనగుదునో మీరే చూడగలరు. అపుడు నే రెండు మతముల వారిని సమముగా నుద్బోధించుటకు శక్తి లవాడనగుదును. మాంసము చచ్చినకొలది ఆత్మవికాసము హెచ్చునని నేను నమ్మెదను. మనము దౌర్జన్యముతో పోరు సల్పవలసియున్నది. మన మందులకు తగినంత బలముగాలేము. మన ఆత్మిక శక్తికేంకను నంత దృఢత్వమేర్పడలేదు.

షేక్ తాలీ:—(ఈ సమయమున తన పాదన పద్ధతిని కొంతమార్పుకొని) ఇంత ఓర్వోపవాసము దేశమునందెంత ఘాతుక కలుగ చేయునో తెలపాయుటకూడ మీ విధికాదా?

కార్తిక వ్రభుత్వా ప జ య ము

విశ్వాస రాహిత్య తీర్మానము

అటోర్నీ జనరలు సమర్థించుకొనుట

కామన్సు సభ లో చర్చ - పూర్తి వివరములు

అక్టోబరు 28 తేదీన కామన్సు సభలో సర్ రాబర్ట్ బోరెన్ ను గారు కార్తిక ప్రభుత్వముపై విశ్వాసరాహిత్య తీర్మానము నుపపాదించుచు గావించిన యుపన్యాసమును చర్చచివరములను సంభ్రాంతముగ అక్టోబరు 9 వ తేదీ లండన్ టైమ్స్ పత్రిక నుండి యీ క్రింద ప్రకటింపుచున్నాము:—

(నిన్నటి తరువాయి)

కాబినెటు సమావేశము

ఇకను తరువాత జరిగినది. సేను తిరిగి వచ్చినప్పటికి నన్ను ఒక సభకు వచ్చెదరా యని యడిగిరి; అది కాబినెటు సభయనుకొనెదను. సేనేనియె అయ్యుత్తమును జెప్పుటలేదని తలంచెదను. ఏదైన నాయుత్తమువచ్చినట్లు జెప్పుటకు వీలున్న యెడల ఆ సభలో ప్రతివారను జెప్పినది చలించుచుండెడివాడనీ. కాని అట్లు జేయరాదని నాకు జెప్పిరి. కాబినెటులో జరిగినదానిని వెలియుటకు హక్కు లేదనిరి. నాకు హక్కు నొసంగునెడల సంతోషముతో నన్ని సంగతులు చెప్పెదను. సేను జెప్పగల్గిన దంతయు సేనున గా కాబినెటునుండి వెడలిపోవునప్పటికి నానిర్ణయమున కక్ష్యతగిన వారెవరు లేకపోయిరి. ఈ విషయమును మిలి ఎనదు కష్టమగుచున్నదిగా రికి మాత్రము చెప్పితిని. కారణము యీ సభలో బహిరంగము ప్రకటింపవలసిన దెట్లయ్యుండగ, అప్పుడే విదురోజులు ముందే ప్రాసిక్యూషను నుపసంహరించుకొనుటకు బహిరంగము జేయుట యుక్తముగాదని తలంచుచితిని. కావున ప్రాసిక్యూషను నుపసంహరించుకొన బోవుమాట నాయనతో జెప్పితిని. ఈయనతో తప్ప మరెవరితో గాని యీ విషయము చెప్పియుండలేదు. మరునాడుదయము అసిస్టెంటు డైరెక్టరుతో డైరెక్టు చెప్పుచున్న సరే టెలిగ్రాముచ్చి పిలిపించి ఉభయయు నాతో మాట్లాడి పోవలయుని తెలియజేసితిని.

సర్ ఆర్చిబల్డు బాడ్గ్లెను కథనము

ఏ. చెంబర్రేన గారు:— ఏ ఉదయము.

సర్. పి. హేస్టింగ్సు:— 7వ తేదీ ఉదయం. 6వ తేదీనే నెవరిని జూడలేదు. ఈ విషయమై సర్ ఆర్చిబల్డు బాడ్గ్లెను జెప్పిన దేమియో చదివెదను. 7వ తేదీ ఉదయమే మిజింగ్ సర్ ఆర్చిబల్డు బాడ్గ్లెను కథనమునుండి చెల్వెదను. సేనింగు గార్చి అసంతృప్తి కరముగ విషయముల చెల్లుచున్నానని యెవ్వరు పనజాలరు. ఇయ్యది సర్ ఆర్చిబల్డు చెప్పినదే చదువుచున్నాను. గాని నా అంతట సేనేనియొక్క స్పష్టత లేదు:—

“సర్ గై నేవెన్సు దగ్గరనుండి ఆగస్టు 7వ తేదీ ఉదయముక తిరిగివచ్చెను. దానివిషయం నుండి తిరిగివచ్చి కామన్సు సభవద్ద అటోర్నీ జనరలును సర్ గై నేవెన్సు నున్న జూచితిని. అటోర్నీ జనరలు కాంటెలు ప్రాసిక్యూషను మానుకొన నిశ్చయించు కొన్నట్లు జెప్పెను. రిమాండుకోజ ఆగస్టు 13వ తేదీన మేజిస్ట్రేటు తేను నుపసంహరించుకొనుట కంగీకరింపుకొన నన్ను కనుగొనమనిరి. అట్లే మేజిస్ట్రేటును జూచితిని. అటోర్నీ జనరలుగదిలో విన్నవారణములను చెబుప గా మేజిస్ట్రేటు చార్జి నుపసంహరించు కొందునని చెప్పెను. తిరిగివచ్చి యీ విషయమును అటోర్నీ జనరలతో జెప్పితిని, ఆయన లండను విడిచి పోయెను.”

సర్ ఆర్చిబల్డు స్వయముగ నాకు చెల్లిన కారణములనే ఆయన చెల్వెను. ఇవిగో అయ్యవి. “ఆవిషయము జెప్పినది ముందు అ గౌ. సభ్యుడే కాని అదివరలోను పిదప సర్ ఆర్చిబల్డుచే ద్రువముగాని విషయము సేమియు ఆయన జెప్పలేదు.” అని ఒక గౌ. సభ్యుడనుచున్నాడు. సర్ ఆర్చిబల్డు నాకు జెప్పినది యిట్టిదే:—

“కాంటెలు తాత్కాలికముగ సంపాదక స్థానమున నుండెను. ఆయన కమ్యూనిస్టు పార్టీ రాజకీయ సంఘపుటలై రువులక్రింద పనిజేయుచుండెను. ఆయన జూలై 26 వ తేదీ సంచిత తయారుచేయుటలో చాలపని జేసినను ఆవ్యాసము నాయన మార్చెనని యెవరును రుజువుజేయలేదు. ఆయన ఆవ్యా

సమును వ్రాయలేదని గాని యెవరు వ్రాసిరో తెలియదనిగా చెప్పియుండనివాడే. అదివరలో నాయనపై యెప్పుడును చార్జీ రాలేదు. మిలిటరీ సేవ బాగుగలదు. యుద్ధములో మంచి యములు దగిలెను. ఆవ్యాసముయొక్క కాపీ అచ్చుపడిదే యుండెను. అది మరియొక పత్రిక నుండి కోయబడెను. అయొక్క డిగ్లో లేలేదు, రుజువుగా లేదు.”

నాకు సర్ ఆర్చిబల్డు స్వయముగ చెప్పినదియు గూడ నంతే. బ్రూవర్సు హాంప్రీకిచ్చిన యుత్తరపులందది వ్రాయబడెన ఈ స్టేటుమెంటు లన్నియును చెల్వెదను. సేను జెప్పిన దంతయు అసంతృప్తి కరముగనున్నది రై. అ. మహేశ్వరయ్యుడు జెప్పెను ఈ సమయమున అట్లు జెప్పటవ్యాయమా? (మంత్రి పక్ష హస్తము ఇదివరలో నీ సభలో నే నెన్నియో విషయములను చెప్పితిని ఇప్పుడవి సరిగావని చెప్పినది (అట్లాగా! అనియూనియ నిష్ట సభ్యులు-కాదని మంత్రి పక్షము వారు కేకలు) ఇది నాతప్ప ని న వ్యూట వ్యాయము గాదు స గాదం టెఆర్గ్యుమెంటు యీ సభలో సేను ప్రక్షాళన తరువుచిచ్చినపుడ అప్పటికి తెలిసిన విషయములబట్టి చెల్వెతినన్న మాటయే. ఈ విషయము సర్ ఆర్చిబల్డు స్టేటుమెంటులోనే గాక, కామన్సు సభలో చెల్లినదంతయు సర్ ఆర్చిబల్డు డిస్టారిలో నేగలదు. చారణభరితము లేవయ్యెనో నాకు తెలియలేదు. ఈ విషయమై కమ్యూనిస్టు లేమనిరో నాకేమియు వివరం లేదు. సేని సభకు జెప్పినంతయును నాకు సర్ ఆర్చిబల్డు బాడ్గ్లెను జెప్పిన సంగతులే.

మొదటి విషయము కాంటెలు రాజకీయ సంఘపు టుత్తరపు ప్రకారము తాత్కాలికముగ సంపాదక పనిజేయుట కమ్యూనిస్టు జెప్పినదానిని బట్టియే ఆయన రాజకీయ సంఘ సభ్యుడని చెల్వెయ్యెను. ఈ విషయమై సభ్యులును చెబుకొనుటకు విచారించితిని. సర్ ఆర్చిబల్డుచి త్తరపుల విశ్వాసముతో యిదంతయు నమ్మి పనిజేయుచున్నాడని యెవరును సందేహింపజాలరు. అసంజరిగిన దేమనగా మరియొక కమ్యూనిస్టు ఆయన ఆరాజకీయ సంఘమునందు మరొక స్థానముననున్నట్లు జెప్పెను. కాని వీనిని సాక్ష్యముగ నుపయోగింప వీలు లేకపోయెను. ఈ రాజకీయ సంఘమును గురించి నాకు చెప్పినది సర్ ఆర్చిబల్డు కాంటెలుకు దానితోగల సంబంధమును చెల్వి, సేవరుతో బాధ్యత యేమియు లేదని చెప్పినప్పుడే.

అసంతృప్తి గనున్నదని చెల్లిన మరొక విషయము అది మరొక సేవరునుండి కాపీయన్న మాటలు గూర్చి. అది మరియొక్క చోట ప్రకటింపగా దీనికొనబడినదని యీ సభవారికి జ్ఞాపకముండవచ్చును. పోలీసువారు ఒక అట్టను పట్టుకొనిరి. దానిపై అచ్చుకాలం విషయము అంటించబడియుండెను. అది మరొక సేవరునుండి కోయబడినదని వారనుకొనిరి. అనుకొనుటయే యే సేవరునుండి కోయబడెనో దాని సేవరును గూడ సర్ ఆర్చిబల్డు నాకు జెప్పెను. నాకు చెల్లిన సంగతియిది. ఇప్పుడా కమ్యూనిస్టు తాను వ్రాసినది జెప్పటచేత సేను జెప్పినదంతయు తృప్తికరముగ లేదనుచున్నాడు. సేను కమ్యూనిస్టులను ప్రాసిక్యూటు జేయునపుడు వారి విషయమై జెప్పదగిన చెడ్డ విషయము యేమియు లేదని యనుట వ్యాయముగాదా? కాని నాపై సభవారు అభిశంసన తీర్మానము నుపపాదించునపుడు కమ్యూనిస్టు జెప్పిన దే సత్యముగ దీనికొనుట వ్యాయమా? (మంత్రిల దీర్ఘ హస్తము) సేనికొండచర్చకు యేమియు కాలదుప్పుటలేదు. ఇది నాకంత ముఖ్యమైనదియగుచు. అసలు విషయములేవో సభవారికి చెబుచున్నాను. ఇప్పుడి చట చాలమందిలా ఆసనరులుగలరు. పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూషనుల డైరెక్టరును ఒక కేసు విషయమై యేమి తెలిసిన దని యడుగుచు వారేవ్వరనుగపోయి పోలీసు రిపోర్టులను జూచెదరాయని సేను వాదించెదగదను. (మంత్రి పక్ష హస్తము) లా ఆఫీసరుగనున్న వారెవరైనను సేను జేసినదానిలో తప్పున్నదని యనజాలరు. సేని తమదప్పు మరెవరిని చూడలేదు.

మహా:—కాదు. మనుజుడు తన్ను తానే తిరుచుగా మోసించుచుండును. ఇతరులను సంతోష పెట్టువలె నాతడు సాధారణముగ చేయుచుండును.

కాని అట్టివలె నాతడొనర్చగూడదు. అందువలన మత మేమి చెప్పుచున్నదో చూడుము. “ఏదియోయొక నిశ్చయము నకు వచ్చిన తరువాత ప్రపంచము ఎదుట నిలుపుము” అని చెప్పుచున్నది. ఎవడో యొక నిత్యము మూలమున ప్రపంచ మట్లాడు ననుట యెంత దానికిము? ఎవరికోర్కెల మనము దీర్చగలము? వాటి కంట కలదా? రాముడు యోచించి, వాదించి యుండి నచో నాతడు వనవాసమొనర్చవలసిన యవసరమేలేదు. అట్టి యెడ నాతడు జగత్కంటకత్వమును నశింపజేయలేని వాడే గదా? అంతాకం సలహాకొర కానింపలేదు. అగణ్యములకు పోయెను. తన జీవితమున కన్నమాట నెక్కువగా నాతడు తలపోసెను. భగవంతునికి వెరచి, భగవంతునియందు సంపూర్ణ విశ్వాసముంచువాడే అట్టి నిశ్చలత్వమునకు నిశ్చయమునకు పూనుకొన గలవాడగును.

షాక తాళి:— ఇంకొక ప్రశ్న (లేచివెళ్లబోవుచు) ఇట్టి నిశ్చయమునకు వచ్చుటకు పూర్వము మీరెవరితోనూ నాలోచింప నవసరములేదా? అట్టిచో మి ఆరోగ్యమునకు గాని, జేహమునకు గాని దానివలన కలుగు ఫలితములను గూడ మీరాలోచింప నవసరములేదా?

మహా:— లేదు. ఇది నాకును నన్ను సృజించిన వానికిని సంబంధించిన విషయము. సేనికొకరితో నాలోచింపవలసిన చో యీ ప్రమాణము సేను తీసికొన నవసరమేలేదు. నా ఆరోగ్యమునకు జేహమునకు కలుగు ఫలితములను గూర్చిగాదా నీవడుగుచున్నావు. ఈయన వాసమున కాగలేనిచో సేను మరణించెను. కేరీరముయొక్క విలువయెంత? కారాగారములో నున్నప్పుడు సేను మహామృత్యుయొక్క స్నేహితులను గూర్చి క్రోధతో చదివితిని. అందు హజరత్ ఉమారు ఒకనికి 500 దీనారములు పంపింట్లును, వాటిని చూచి యాతడు పరావృత్తుడై యెవ్వరారంభించినట్లును, ఆ పుష్పదేవత భార్య యందులకు కారణమగుగా మాయ నావగర్భకు వచ్చుచున్నది, ఇంకను ఏమి కాగలదో యనినట్లును ఒక కథకలదు. హజరత్ ఉమారును పవిత్రుడువలసిన దీనారములబహుమతిని వాతడు మాయయనుటెందులకు? అది కాశ్యోతము అనశ్చరముగాదు గనుక అట్లే కేరీర ప్రాణములుగూడను. ఇంకను నా కేరీరముతో సేమేనిపని గలదేని భగవంతుడే దానిరక్షించును. అది చేయవలసిన పనియైనచో దాని నాశముకానిమ్మ. ఈయన వాసమైన తరువాతగూడ పరిస్థితులు మదురుబడనిచో కాశ్యోత వాసము చేయదలచినదని చెప్పుగనే హాకింజీ యట్టి విషయమునే తలపవదని చెప్పియున్నాడు.

కాని ఎట్లు తలపకుండును. అది వాసరములందు ఎముకలందు నొక భాగము. నా జీవితమునందే యొక భాగము అనిబడులు చెప్పితిని. మతవిరుద్ధముగాదని దలచిన మహామృత్యుయందు హిందువులతో సఖ్యముగా నుండవలెనని కోరుచున్నాను. వారట్లు చేయుట మతవిరుద్ధమని తలచి నాకు తెల్సినచో నాకపుడు బ్రతికియుండుట కాన్కారమేలేదు. సేను చావవలసినదే. ఇట్టివలసేను క్యాబాహ్ సేన్ నిజము సాహెబ్ గారితో బాహులుగా ప్రసంగించితిని. ఆయనతో “మీరు ఆస్పృశ్యులను, తక్కువల తక్కువజాతుల వారలను మీమతమున కలుపుకేల ప్రయత్నింతురు. నన్ను కలుపుకొనుడు. సేను కలిసినచో చాలామంది కలియగలరు. వారు యిస్లాము మతమున కలియునపుడు వారామత ప్రాశస్త్య సౌందర్యములను గ్రహించియే కలియుచున్నారా? లేదు. వేరుకారణములేవో వారికి యిస్లాము మతమేమాత్రమును లాభకారిగాదని చెప్పి యుంటిని.”

ఈసంభాషణము మనోహరముగ నుండెను. దానిని సేను తగినట్లు విశ్రింపజేయు. షాక తాళి పరవశుడైనట్లుగపడెను. “ప్రతిది నను సేను మూడు విషయములగూర్చి ప్రార్థించును. ఒకటి హిందూ మహామృత్యు సమ్యక్సము, చెండు, ఇస్లాము, భారతము, స్వేచ్ఛ గానుండుట నాజనని చూడవలయునని, మూడు గాంధీ మహాత్ముని భర్త ప్రతిభాసము సఫలమగుగాక యని ప్రార్థించునని పలుకుచు షాక తాళిగారు రేచెను:—

(యంగిండియా పత్రిక)

రేపటిదినము (81.10.24) న ఆంధ్రవిద్యార్థి సభవారి కార్యనిర్వహక వర్గ సమావేశము జరుగును గాన సభ్యు లెల్లరు సాయంత్రము 5 గల 10 టను ఆంధ్రపత్రికా కార్యాలయమువద్దకు విచ్చేయ ప్రార్థితులు:— కె. యల్. నరసింహారావు.

కార్యదర్శి.

ప్రాంసు పయనము

ఆగస్టు 7 వ తేదీన సేను సర్ ఆర్మిబల్లు బాడ్మిన్సును జూచి ఆయన మేజిస్ట్రేటు యేమి జెప్పినదియు చెప్పినప్పటినుండి సేనేమి జేసినదియు గుచ్చినట్లు సభవారికి తెల్పెను. ఇంతయు యెందుకనగా 7, 18 తేదీలమధ్య యేమి జరిగినో యని సంత యిందునా రుందురు. సభవారు యిందుకు యీచెప్పడానికి సాక్ష్యమేమున్నదని యడుగవచ్చును. అవసరమైన యివిగో నా వద్ద టిక్కెట్లుగలవు. (నవ్వు) సర్ ఆర్మిబల్లుతో మాట్లాడిన మ రునాడు 8 వ తేదీ ఉదయము 6 గంటలకు సేను ప్రాంసుకుబయలుదేరిపోతిని. ప్రాంసులో 11 వ తేదీ రాత్రివరకుంటిని. మరల తిరిగవచ్చుటకు కారణము 12 వ తేదీన నాభార్యపుట్టిన రోజయ్యెను. (హర్షము, నవ్వు) నాభార్య లండనులోనున్న విషయమును తెల్పుటకు కారణము సర్ జైస్టీస్సును స్టేటు మెంటులోనున్న 'వేధజెందితులు' వర్ణించెను. కాంచెలు సేను మూలముగ సేను వేధజెందితిని యెవ్వరును అనుకోనక్కరలేదు. ఏరో యింట్లో సంతారకష్టములవల్ల వేధజెందితిని. అందుచేతనే బ్రావర్సు హంప్రీసుగారు 18 వ తేదీన చెప్పినదానిని గమనింపకపోతిని. కారణము 12 వ తేదీన నాభార్యపుట్టినరోజు కాగానే మరల వెంటనే ప్రాంసుకుపోతిని.

లార్డు అడ్వాక్టు కేసులలో

12 వ తేదీ సేమిజరిగినో సభవారికి జెప్పదునా? సుప్రసిద్ధుడగు లారుసాట్లాంటు లార్డు అడ్వాక్టు కేసును యీ కేసులో నున్న చెడ్డలనుననుయేతా చెప్పము మిత్రుడాయని యడిగితిని. (బ్రావర్సు హంప్రీసు మనస్సు నీవెచా నాటజెప్పితిని. ఆయనేమిపోయి మేజిస్ట్రేటుతో జెప్పెనని అందరనుకొనుచున్నారు. ఈవిషయమై ఆలోచింపవలసినది అని ఆయనచెప్పెను. అదివిన్నపుడు 12 వ తేదీన సేనెక్కడనున్నా నబ్బాయని విచారించితిని. 12 వ తేదీన బ్రావర్సు హంప్రీసుగారి నెట్లు జూచితిని జెప్పెదను. సేను లాకోట్టులకు దగ్గరగాగాని కానున్నసభకు దగ్గరగాగాని లేదు జరిగినదేమనగా సేను నాక్కబ్బులో ఫలాహోము జేయుచుంటిని. ఆయనగూడ అందుసభ్యుడు. ఆయన సర్ ఆర్మిబల్లుబాడ్మిన్సు వ్రాతపూర్వకముగ పంపిన యుత్తరువుల జూచియు, ఆవ్యాసము కాపీమీద పెన్సిలుగీత ఉండుటను జూచియు, ఆవ్యాసముయొక్క అర్థము నైనికులను వర్తకపు తగాదాలలో నుపయోగించుటయనియు, పెన్సిలుగీత కాంచెలుదని యు జూచి ఆ యుత్తరువుల మార్పు పిలువనాయని ఆ య స న న్న డి గె ను. ఆ య స యింకను యిట్లునెను—నాకు వ్రాతపూర్వకముగ వచ్చినయుత్తరువులలో క్రిందిభాగమున సేను ముఖ్యముగ గమనింపవలసిన తాఖీదుగలదు—ఈమాటలే యిందుగలవు.

దీనిని టైముస్ పత్రికనుండి యుద్ధరించుచున్నాను నా వెనుకయున్న సభ్యులడిగిన ప్రశ్న కిది సంబంధించినది. వారు కమ్యూనిస్టు పక్షమువారిని ఆయన అభిప్రాయము సేనుదీనిని జెప్పట యెలనగా, ఆవ్యాసమునందలి భావము నైనికులను వర్తకపుతగాదాలు వచ్చినపుడు వైటికి పిలుచుటకు సంబంధించినదని ప్రధానమంత్రికి తెలియునాయని నన్ను మాక్స్ ముగార్డుగ గా బ్రావర్సు హంప్రీసుగారికిగూడ ఆప్రశ్న తెలుపబడెను. ఈ మనుష్యుని చారిత్రమునుబట్టి స్వయంకొనుననియు, జ్యూరీ అభిప్రాయము నంగీకరించుననియు, బ్రావర్సు హంప్రీసుగారు తలచిరి. 8, 18 తేదీలమధ్య కాంచెలు సేను మాటయే తలపెట్టలేదని యిచట మరల ప్రమాణముజేయుచున్నాను. సేను పంవలకొలది మైల్లూరమున నుంటిని. అంతయు చర్చింపబడి నిర్ణయింపబడెను. ఈవిషయము చాల సమర్థులగువారిచేతులలో నుండెను. అట్లుగానున్న యెడల బ్రావర్సు హంప్రీసుగారు నాహోటలుకును ఆక్కడనుండి మాక్స్ బునకు పోయినను నన్ను చూచి యుండనివాడే. ఆయన కిసంగతి యేమిజ్ఞాపకముగలదో, యీ మనుష్యునిగూర్చి ఆయన యేమి తలంచెనో, యీవిషయము నాయన యెట్లు పరిగ్రహించెనో ఆయన జెప్పిన మాటలలోనే తెల్పెదను. నాకు స్వంతముగ వచ్చిన లేఖలోని చివర రెండుపంక్తు లివిగో యెవరైన దానిని జూడవచ్చును. అందు నాసంసారకష్టమునకు సంబంధించిన వేధగూర్చిగలదు. ఆయన యిట్లు జెప్పచున్నాడు:—

“ఈలేఖతో గూడ, సేను వ్రాసినదిగాని చెప్పినదిగాని యొక్కదాని యెవరికిగాని ప్రకటించుటకు నాకెట్టి ఆక్షేపణయు లేదు. ఇదివరలో ఆటోర్నీ జెనరల్ లు నున్న వారిద్దరియెదుట సేనుయిచ్చిన స్టేటుమెంటు కాపీలనుపంపుచున్నాను. ఈవిధానమును విచారంగీకరింపవచ్చును.” ఇయ్యది సేను ఆయననుగాని మరెవ్వరినైనగాని జూడకమునుసానున చెప్పెను.

బ్రావర్సు హంప్రీసుగారి స్టేటుమెంటు

బ్రావర్సు హంప్రీసుగారి స్టేటుమెంటునం దిట్లుగలదు:—

ప్రాసిక్యూషను జరుపకుండుటకు తెలుపబడిన కారణ తేలుగలవు:—(ఎ) ముఖ్యముగ ఆవ్యాసమును వ్రాయుట

కు కాంచెలుకెట్టి బాధ్యతయులేదు. (బి) ఆయన అచట సంపాదకుడుగ అసలు ఆయనలేనపుడు తాత్కాలికముగ నుండెను. (సి) ఆయన రాజకీయసంఘర్షులు తరువుల ప్రకారము పనిజేయుచుండెను. (డి) ఆయన యుద్ధమునందు జేసినపని అద్భుతముగ నుండెను. (ఇ) ఇంతేగాక యాచర్యజరుపుటకు హెచ్చరికగ భావింపవలెననియు, ఆకాసమునకు విశేషతతో నుండవలెననియుగూడ నూచింపబడెను. ఈనాకు బంపినయుత్తరువులతో బాటు కామన్సుసభలో 6 వ తేదీన యీ ప్రాసిక్యూషను విషయమై జరిగినదంతయు నిజమేమి 7 వ తేదీ టైముస్ భాగము గూడ గలదు. కామన్సు సభ కీ వల గూడ నట్టి ఉపన్యాసములే జరగగా వానినిపత్రికలలో జరిపితిని. వీనినిన్నిటిని జనువగా ప్రాసిక్యూషను నుపసంహరించుకొనుటకు యెట్టి కారణమును నాకు గాన్పించలేదు కాని కొన్నింటివలన ఆయనను విడుదలజేయుటయొక్క టియేమార్గముని తోచును. కామన్సుసభలోను యితరత్రాను గావింపబడినట్లు మెంటు ఆటోర్నీ జెనరలు మనకు నెట్లుమాచ్చెనో నాకు తెలియుటలేదు. ఆరోజుఉదయము సర్ జైస్టీస్సును వచ్చి యీ ఉత్తరువులన్నియు సర్ ఆర్మిబల్లుబాడ్మిన్సు తయారుజేసినని తెల్పెను. దైత్యుడు ఉల్లోలేకపోయెను. కావున సాధ్యమైనయెడల స్వయముగ ఆటోర్నీ జెనరలును జూచి ఆయన కోర్చెను గనుగా నుట ఆ స స ర మ ని ని ర్ణ యి యి య కొ ం టి ని.

“చాలకష్టము మీద ఆటోర్నీ జెనరలు దేశము విడిచి యాణము బోవుచు సేనును ఆయనయు సభ్యులుగనున్న క్లబ్బులో ఫలాహోరము జేయుచుండ గనుగొంటిని. సేనును వెంట సర్ జైస్టీస్సునును దీసికొనిపోయి సాయంత్రం 2 గంటలకు ఆటోర్నీ జెనరలును గనుగొంటిని. ఆటోర్నీ జనరలు యీవిషయమునంతను నాయుక్తుమని విడిచివేయగోరెను. కాని ఆయన సేను ప్రత్యేకము కోరగా అన్ని కారణములను ఒక్కొక్కదానిని పరిశీలించెను.”

“కాంచెలు వంటి మిల్లిటరీ కార్యగలవానిని తత్సానుభూతిగల జ్యూరీయొన్నయెడలను కామన్సుసభలోను యితరత్రాను కమ్యూనిస్టులు చెప్పిన డిఫెన్సును అంగీకరించి ప్రాసిక్యూషను చెడిపోవచ్చునని ఆటోర్నీ జెనరలుగారి అభిప్రాయమును తెలుసుకొంటిని.” ఈ సమయమున యానియనిస్టులు నవ్విరి, ఈ స్టేటుమెంటు నాదిగాదని చెప్పి సర్. పి. హేస్టింగ్సుగారు చదువదొడగిరి:—

ఆవ్యాసార్థము నిపాయాలను వర్తకపు తగాదాలయందు నియోగించుట నాక్షేపించుటయే. అందువలన ముద్దాయి విడుదల గావచ్చును. కాంచెలు ఆపత్రిక సంపాదకుడు గాడనియు ఆపత్రికా పాలిసితో నాయనకు సంబంధము లేదనియు ఆటోర్నీ జెనరలు నమ్మెను. పాలిసివిషయమున సేను జెప్పెను కాంచెలు ఆవ్యాసము చెలిసియే సంపాదకుని బాధ్యతతోనే ప్రచురించెననియు దానిపై ఆయన దస్తూరిగలదనియు అట్లు ఆయన అంగీకరించెననియు నూచించితిని. ఆకారణమున సేను మేజిస్ట్రేటుకు బంపిన స్టేటుమెంటులో దీనివేయుటను ఆటోర్నీ జెనరలు అంగీకరించెను. [ఇ] స్టేటుమెంటులో తీసివేయవచ్చునని ఆయన ఒప్పుకొనెను. సేను జెప్పగా [డి] తప్ప అన్నియు కొట్టివేయబడెను. ఆగస్టు 18 వ తేదీన సేను మేజిస్ట్రేటుకు చెల్లినవిషయములు భాష నాచైనను ఆటోర్నీ జెనర లంగీకరించినదే. సేను తెలుపబడెనని చెప్పిన విషయము లన్నియును కామన్సుసభలోను యితర త్రాసభలలోని విషయములే తప్ప మరేమియును గావు.”

సర్. పి. హేస్టింగ్సుగారింకను ఉపన్యసించుచు నిట్లు జెప్పదొడగిరి:—

కామన్సు సభవారిని తృప్తిపరచుట కింతకన్న సేనేమి చేయగలను? ఏమైనకలదా? ఇంతకు సేను విచారణలో నున్నాను. సేనెవ్వరి సానుభూతిని గాని కోరుటలేదు. నాపైకేసేన? సర్ రాబర్టుహారెను మహాశయుడు జెప్పిన దానినంతను వింటిని. ఆయన చెప్పి: దానిలో ఎవరైనవచ్చి ‘సేను పట్ల ప్రాసిక్యూషనుల దైత్యుడు జూడవచ్చునా’ యని యడిగినయెడల ‘వెంట సేనాము’ అని చెప్పియుండెడివాడనే కాని యెవ్వరును నన్ను డిగియుండలేదు. ఈసభలో నెవరైనగాని యీ స్టేటుమెంటు లనుపరిశీలించవచ్చును.

బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు లేఖలు

ఇప్పుడు ఒకటి మాత్రము చెప్పవలసినందుకు విచారమగుచున్నది పత్రికలందు బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు నన్ను చూపించెను. ఈవిషయమున నన్ను సేను సమర్థించుకొనుచు ఒకటి రెండుసంగతులు చెప్పవలసియున్నది. బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు వ్రాసిన రెండు లేఖలవలన నాహృదయము విచారిత మయ్యెను. ఆలేఖ

లను మిరందరును జదివియే యుండవచ్చును. బర్మెను హెడ్డు ప్రభువులేఖ నొకదానిని చదివి ఆటోర్నీ జెనర లింకను యిట్లు పన్నసించెను:—

1917 మే 28 వ తేదీన పోలీసు కోర్టులో నొక కేసుండెను. ఆయ్యది మే 17 తేదీన చెప్పిన కారణములచేత నుపసంహరించుకొనబడెను. ఒక సభ జరిగెను. దానికి లాయడుబార్ని అధ్యక్షత వహించెను. ఆ సభకు యిప్పటి హోం సెక్రటరీ హెండ్రెస్సుగారును పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూషనుల దైత్యుడును వచ్చియుండిరి. ఆసభలో రిపోర్టు తెలుపబడిన పిమ్మట ఒక ఉత్తరువు యీ క్రింది విధముగ జేయబడెను. ఇయ్యది యీ సభాభాండాగారమున గాన్పించును. “తగినంత సాక్ష్యమున్నవారిని ఆటోర్నీ జెనరలు విచారించి ఆరెస్టుజేసి ట్లు టెయిలీవర్డ్ జ్యూరీచే విచారించవడవలయును.” బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు యీ యుత్తరువులగూర్చి చెల్లియుండవచ్చును. ఆ సభలో హోం సెక్రటరీయుండెను. ఆటోర్నీ జెనరలు, సర్ ప్రెజిడెంట్ సీట్ను మొదటినుండి నెనరవరకుండెను. (మంత్రిపక్ష దీర్ఘ హర్షములు) ఆయనయేలవచ్చియుండలేదు? రావచ్చునే. ఆయన చేసినవంతయు ఒప్పాయని సేనువాదియటలేదు. కాని నిత్యమును పత్రికలలో న్ను చూపించుటలో నుదేశ్యమేమైయుండును? (మంత్రిపక్ష హర్షములు) ఆటోర్నీ జెనర లేవరైనను చేయవలసినరీతి సేను నా మంత్రులవద్దకు పోతిని.

బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు ప్రశ్నలు

సేనికను ముందు జెప్పినదానిని విస్తరించి జెప్పకోరెదను. ఈ డాక్యుమెంటులు, సంగతులు, స్టేటుమెంటులు యెవరడిగిన వారికిజూపెదనని చెప్పితిని. ఇందు బర్మెను హెడ్డు ప్రభువుగానుగూడ జేరియున్నాడు. (మంత్రిపక్ష హర్షము) నాకు తెలిసినంతవరకు బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు నాదగ్గరకెప్పుడును రాలేదు, అడగలేదు, ప్రశ్నింపలేదని రూఢిగజెప్పగలను. నిన్న మొన్నటివరకును ఆయనతోగాని ఆయనకు సంబంధించినవారితోగాని యెట్టిసంభాషణయు జరిగియుండలేదు. 7 వ తేదీనిన్ను గాబోలును నాకు పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూషనుల దైత్యుడు దగ్గరనుండి యీ లేఖ వచ్చెను:—“ఆ ట్లో బరు 7 వ తేదీ (నిన్న) ఉదయము బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు నన్ను టెలిఫోనులో పిలిచి, తాను ప్రభుత్వమునకును డింగ్లెష సంబంధించిన కాగితములను చూడవలెననియు, ఆటోర్నీ జెనరలుతో ఉత్తరప్రత్యుత్తరముల జరుపుచుంటిని చెప్పి ప్రభుత్వమునం దిదివరలో మంత్రిగనుండుటవలన దైత్యుడు ఆఫీసులో ఆకాగితములజూచుటకు హక్కుగలదనియు జెప్పెను. ఆయన అంతట వచ్చెను. సేను పత్రికలలోని రిపోర్టును జూపితిని. (సిగ్గు అని మంత్రిపక్షపు లేకలు)

ఎక్కడనో తప్పన్నదని యిదివరకు జెప్పితిని. మరలజెప్పుచున్నాను. ‘కాగితములు నాకుచూపుము’ అని యెవరును నన్నడుగలేదు. నావద్దకురాలేదు. అయినప్పటికిని యీదేశములో ప్రతిపత్రికయందును నన్ను చూపించుటయో? (మంత్రిపక్ష హర్షము) నన్నడిగిన ప్రశ్న బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు మొదటి ప్రశ్నయే:—

“ఆటోర్నీ జెనరలు కాంచెలును రాజుడ్రోహసేరముక్రింద శిక్షింప నిర్ణయించుకొనుటకు ఆయనకు చెల్లినసంగతులేమి? సేనెప్పుడును ఆతనిని రాజుడ్రోహసేరముక్రింద శిక్షింపదలంపలేదు. (మంత్రిపక్ష హర్షము) నన్ను ఇంతటి ప్రాసిక్యూషనును ఆటోర్నీ జెనరలు తరువుజేసి క్రిందివారికి అందుకు కారణము తెలుపలేదేల? యనియడిగిన యడుగవచ్చును. బర్మెను హెడ్డు ప్రభువు చెప్పినది ప్రతివారికిని నాటియుండవలెను. (లేదు. అని మంత్రిపక్షములేకలు) సేనివిషయమున సేమియు బ్రతిమాలుకొనుట లేదు. ఈ సభ వారు నిర్ణయము నకు వచ్చుటకుముందు 20 యేడ్లనుండియు న్యాయస్థానములలో పనిజేయుచున్న నన్నిటల మూలనాడుట న్యాయమాయని మాత్రము సేనడిగెదను. సేను నాజీవితములో నగారవకార్యము నేదైనను చేసితినిని యేజిడ్జిగాని బారిస్టరు గాని చెప్పజాలడు. ఈసభకావల సేను అబద్ధమాడితినియైన యెవరును జెప్పజాలరు. (మంత్రుల హర్షము)

యుద్ధకాలపు కేసులు

నన్నిపుడు పరిశీలించుచున్నాను. పరిశీల్తులెట్టికో సభవారిని తెలుపగోరెదను. యుద్ధసమయమున సేమిజరిగినో సేను జెప్పదానిని లాయడుబార్ని గారు బలపరచెదరనినమ్మెదను. ఆకాంతియొక్కనగ నుండెను. మందుగుండుసామాను తయారుజేయుషయమున వర్తక సంఘములతో ప్రభుత్వమువారు ప్రతిపత్తి జేసికొనకొరిరి. మే 17 వ తేదీన సమ్మెలకు పురిగొల్పుచున్న ఎనిమిదిమందిని ఆరెస్టుజేయ నుత్తరువుజేసిరి. వారిని ఆరెస్టు జేసినవెంటనే ప్రభుత్వమునకును ఆసంఘములకును సంధిగదిరెను.

విచారణలోనున్న యీయెనిమిది మందియు అందుకు బదులు గాక వేరే హామీనికాగ వదిలివేయబడిరి. అంతట అటోర్నీ జే నరలు వీరలను యాజమాన్యము శిక్షింపవలసినదేగాని ఐదునిమిష ములుముందు హామీనిచ్చుటవలన వదలివేయడమైనదని చెప్పిరి.

సర్ యస్. హక్:—ఈకేసులో ఆగ్రిమెంటు యేమి యు కేసుగదా. (ఓ. అనిమంత్రిపక్షపు కేసులు)

సర్ పి. హెస్టింగ్స్:—నేను తప్పుకేసినది యీయన చేత ఆగ్రిమెంటు సంతకము చేయించలేదనియే నిజముగా నూ చింపబడెనా? (మంత్రిపక్షపార్శ్వము) నేనీసభలో చెప్పగోరు నది అప్పుడు అకాలమున మంత్రులు జేసినవని యుక్తమైనదని యే అప్పుడట్లు జేయుట ప్రజాక్షేమమునకు మంచి కై యుండెను. లేకున్న వర్తకసంఘములు మరికొన్ని సమైక్యము నడిపెదరు. అందుచేతనే వారు వదలివేయబడిరి. నేనే వీరిని వద లివేయించిందెందుల నాకేమి జగ్గియుండెడిది? (మంత్రిపక్ష పార్శ్వము)

ఇట్టిది జరిగిన దొక కేసు చెప్పవలెను. ఒకమనుష్యుడు మూడుమాసములు కఠినశిక్ష ననుభవించినపిదప ఆశిక్ష రద్దుజేయ కున్నయెడల సమైక్యతైవమని సంఘము లనెను. దానిపై కోర్టు కాన్సిలువారు ఆశిక్షను జరిమానాకు తగ్గించిరి. ఇవి నిజముగా జరిగినవిషయములు. (మంత్రిపక్షపార్శ్వము) ఒకమనుష్యునిచా జేయగా, ఆతని వదలివేయకున్నయెడల 28 వేలమంది సమైక్య కతైవమనిరి. బ్రిటిషరపునకీర్ణ అటోర్నీ జేనరలును జూచి యీ విషయమును చెప్పిరి. ప్రభుత్వమువారు విచారించిరి. అటోర్నీ జేనరలు యీచర్య నుపసంహరించుకొనవలెనని ఉత్తరువు జేసె ను. (ఒక యూనియన్లు సభ్యుడు—అది యుద్ధసమయము) శాంతిసమయమునకున్న యుద్ధసమయమున ప్రజాక్షేమము నె క్కువగ జూడవలెనని నే నంగీకరించెదను. యుద్ధసమయచర్య ము నాకక్కరలేదు. కాని నాకుగావలసినది యందలిభర్యమే. (మంత్రిపక్షపార్శ్వము.)

ప్రకటన గావలె యున్నవారికి ప్రకటన నిచ్చెదరా యను విషయము ప్రజాక్షేమమునకు ముఖ్యముగ సంబంధించినదే (పార్శ్వము) జూలై 30 వరకును నేను వర్కయ్య పీక్లీ నేరే చిని యుండలేదు. ఈసభలో నెవరైన యిదివరకు వినియుండిరా? (అవును-అని కేకలు) నేనీసభకు వచ్చినపుడు కామన్సుభా లయముపై బొక్కర్ల పీక్లీ ఆమ్మయండెను. ఈ ఆందోళనము రాకపూర్వ మది అచట యెప్పుడును అమ్మలేదని చెప్పగలను. (పార్శ్వము) నేను విషయములనుమాత్ర మున్నది యెన్నటల రేలు ప గో ర ద ను. ఏదో ఒక ప్రశ్నమీద యెన్నిక లుండవలెననిగాని, పత్రికలు నూచించిన వనిగాని యీసభవారు నన్ను మాపింపబడగోరని సమైక్యము నాకు ముఖ్యముగ కావలసినది నావిషయమే. నాపై నేర మార్గోపచిరి. కాదనిచెప్పి లాభములేదు (మంత్రి పక్షపార్శ్వము) నేనును లేచి నాపై నేరమార్గోపచిరిని చెప్పినపుడు ఆఫ్ఫీజిమ ను పక్షసభ్యులు బార్లముగావించి అది నాపై నేరమనియే సం తోషించిరి. నేను చెసినదేమిటో నాకు తెలియదని రూఢిగ జెప్పగలను. సోలిసిటరు జేనరలుకొరకు కబురు పంపుట తప్పా? ఒక ఆసభ్యుని అసలుసంగతులు జెప్పమని యడుగుట తప్పా? అడిగి వాని సర్ ఆఫ్ఫీజిమ బాడ్మినును పంపుటతప్పా? ఆయన తోగలసి ప్రధానమంత్రివద్దకు బోవుటతప్పా? నేను చెప్పిన నిర్ణ యముగాంచుటతప్పా? నేనుజేసిన తప్పుమి? (మంత్రిపక్ష పార్శ్వము)

ఇట్టి నేర మార్గోపచించుపుడు యిచ్చుట నిల్పుట కులభము గాదు. ఇదంతయు ఆటలో దెచ్చియనుట బాగానేయున్నది. నేనిదివరకు యీసభలో జెప్పినట్లుల నాపై నట్టినింద మోపవలె నని యెవ్వరును కలలోనైన దలంపలేదు. నేనట్లు యెందుకు జేసితి ననుకొందు? నాకు దెలిసినంతవరకు నాజీవితము కమ్యూ నిస్టుతో మట్టడియుండలేదు. (ఒక యూనియన్లుసభ్యుడు— నేనెనుకజూడుము-నవ్వు.) నేనేమిజేసితి ననుకొనుచున్నా రో నాకుదెలియదు. ఆగస్టు 6 వ తేది రాత్రి కామన్సుభకు రా లే క పో యి ప్రా సి క్యూ వ ను జరిపెదనో లే దో చెప్పక పోవుట యా త ప్ప? అవిషయ మై యెదోవిధముగచర్చ జరుగుటకు ముందు నేను నామనస్సు స్థిరపరచుకొనుట ముఖ్యమని తలంచితిని. (మంత్రిపక్షపార్శ్వము) మంత్రిజేసినపుడు అభిశంసన తీర్మానముదెబ్బ సవాలుజేయుట అవధరమా? అట్లైన యెడల ఆశ్చర్యమగుచున్నదని మాత్రము చెప్పగలను. నేను మరల నింకొకసారి చెప్పుచున్నాను. ఏ. గొల్ల సభ్యుడుగాని నావద్దనున్న దేదడిగినను. యెప్పుడైనను ఇచ్చెదను. (మంత్రిపక్షపార్శ్వము కొన్ని నిమిషములుండెను)

నర్. జే. నైమను సవరణ

సర్ రాబర్టు హారన్ ప్రతిపాదించిన అభిశంసన తీర్మా నమునకు యీక్రిందిసవరణ నుపపాదించ సర్. జే. నైమను గారు లేచిరి:—ఈ అభిశంసనతీర్మానమును దీసివేసి, కాంచెలు గారిపై పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూషనుల డైరెక్టరు యీమధ్య దెచ్చిన

అభియోగము నుపసంహరించు కొనుట కేర్పడిన పరిస్థితులను గూర్చి విచారించి నిశ్చయించుట కొకసెక్షన్ కమిటీని నియోగింప వలెనని జేర్చుడు. ఈకమిటీయందు పదిమందిసభ్యు లుండవలెను. ఐదుగురుండి విచారణ జేయవచ్చును. సభ నాపుడల జేసినను కమిటీ విచారణ జేయవచ్చును. కావలసిన కాగితములను, రికా ర్డులను ముఖ్యులను యీకమిటీ తేప్పించుకొనవచ్చును.

అనలందు వచ్చిన ముఖ్యవిషయమును అటోర్నీ జేనరలు మరచిపోయె ననుకొనవలసి వచ్చుచున్నదని ఆయన చెప్పెను. ఈవిషయమంతయు తాను తన ఉద్యోగమును నిర్వహించు విషయములో వచ్చిన కాఖాభాగముగ అటోర్నీ జేనరలు మాట్లాడెను. అసలు వచ్చిన దదిగాదు. సోలిటికలు మంత్రుల బాధ్యత మాటవచ్చెను. (పార్శ్వము) ఒకవారముక్రిందనే ప్రశ్నలకు ప్రత్యుత్తరమిచ్చుచు ప్రధానమంత్రియు అటోర్నీ జేనరలును యీ విషయమై సోలిటికలు మంత్రులకేమియు చెలియదనియు, ఆ విషయ మేమినిలేదనియు, మొదటినుండి చివరవర కీ విషయము అటోర్నీ జేనరలుకాఖాభాగము సభ వారికి చెలియునట్లు జేసెను. అటోర్నీ జేనరలునుగూర్చిగాని, ఆయనచేసిన పనులగూర్చిగాని ఖండింప నవసరములేదు. ఇప్పుడు విచారించదగిన విషయము ఆయనకు రాజకీయముగ పై నున్న అధికారులు ఆయనమనస్సునెట్లు మార్చిలో అదియేయైయు న్నది. (పార్శ్వము)

అటోర్నీ జేనరలు యీసభలోతాను జెప్పకపడిచినదే మె నగలదాయని చాలసారు లడిగెను. అవును గలదు. ఆరోజు చర్చ ప్రారంభించుటకు ముందు ప్రధానమంత్రి దెచ్చిన అభిప్రాయములలో విడిచిపెట్టిన చోట్లను ఆయన పూరించి యుండుననినది. ఈవిషయము తనకు దెలిసినపిదప ప్రధానమం త్రి విచారించితినినియు, అటోర్నీ జేనరలును చూచితినినియు, ప్రాసిక్యూషనునుగూర్చి అభిప్రాయమును చెప్పితినినియు జెప్పె ను. ప్రధానమంత్రి అటోర్నీ జేనరలు కెట్టి అభిప్రాయమును దెల్పెనో వెంటనే తెలుసుకొనుట బాగుండునని ఆయనయనె ను. ఈవిషయమై అటోర్నీ జేనరలు యేమియు జెప్పియుండ లేదు. అదియే విచారించవలసిన విషయము.

రాజకీయ సమస్య

ఇదంతయును అటోర్నీ జేనరలు వృత్తి చర్యనుగూర్చిన విమర్శనగ పరిణమించెనని ఆయన వివాదజేసెను. ఈవిషయము ముందు ప్రధానామాత్యునికి దెలిసినపుడు అటోర్నీ జేనరలు రాజ కీయ సహచరలేమి జేసియుండవలెను? ఈవిషయమున కొంతరాజకీయవాదన గలదని ముద్దాయయు అతని మిత్రులును దృఢముగ జెప్పియుండుటవలనను, యిట్లుమాన ముండుట వలనను, అటోర్నీ జేనరలు ఉపన్యాసము వలన ఆయనజేసిన పనిలో సందేహమేమియు లేకుండ దీర్చినను ప్రధానమంత్రియు, యితర కానినెట్లు మంత్రులును యీవిషయమున నేమిజేసిన దియు కామన్సుభలో కొందరకు అగమ్యముగ జేయబడెను. (పార్శ్వము) ప్రధానమంత్రి పబ్లిక్ ప్రాసిక్యూషనుల డైరెక్టరును జూడ గోరనా, యెందులకు జూడగోరెను, యెప్పుడు జూచెనో చెప్పవలసినదిగ ఆయన ప్రధానామాత్యుని చెప్పవలసినదిగ కోరెను. అట్టివిషయములు పరిశీలించువరకును అసలు విషయము వైటపడదు. మంత్రులు యెక్కువ అనుమానమున కాస్పదము నిచ్చిరి. ఒకరితో ఒకడిమీద అట్లు లొంగిపోవలసి వచ్చెనని చెప్పదు, దీనియర్థ మేమని పెద్దపెద్దపత్రిక లడుగుండ యీవిషయమంతయు విచారణ జేయుటయే భావ్యముగ దోచు చున్నది. (పార్శ్వము) లేదీటు కొండగుర్తగ గాన్పించుచునే యున్నవి. ఆగస్టు 5 వ తేదీ మంగళవారమునాడు విదేశకార్యాలయము ప్రధానామాత్యుని యుత్తరవుపైని సోవియటు రాయ భారముతో నుత్తర ప్రత్యుత్తరములకు భగ్నము గల్గెననియు, వారితో సంధి కుదురదనియు, అధికారరీత్యా ప్రకటనము గావించబడెను. ఆగస్టు 5 వ తేదీ రాత్రియే 6 వ తేదీ ఘడియలు వచ్చుచుండగా కొందరు సభ్యులు యీకమ్యూనిస్టు ప్రాసిక్యూషనుతో సంబంధమున్నవారు గూడ ప్రభుత్వమువారు లోబడునట్లు జేయ ప్రయత్నములు జరుగుచుండెను. ఆరోజుననే ఆగస్టు 6 వ తేదీ బుధవారము నాడు యీప్రశ్నను అటోర్నీ జేనరలునడిగిననాడు సోవియ టు సంధిసంతకము జేసినట్లు ప్రచురింపవలెనని ప్రధానమంత్రి వేచియుండెను. అటోర్నీ జేనరలు చెప్పకపోవుటచేతను, ప్రధానమంత్రి చెప్పట లేదనుట చేతను ఆయన (సర్ నైమను) యీ మార్గమును సాహసించెను. “మంచిపని జేసితివి. బాగున్న ది. విశ్వాసయుక్త సహచరా బాగు బాగు. నేను కమ్యూనిస్టులను తృప్తిపరచి మొన్నయేలుటలేదని నిన్నరహస్యతో సంధికో ప్పకొంటిని. ఇప్పుడు మీరుగూడ నిదేహయమున నేను సంధి జేసికొన జూచుచున్నవారిని ప్రాసిక్యూటుజేయ జూచుచున్నా రు” అని ప్రధానమంత్రి అటోర్నీ జేనరలుతో ననెనా? (పార్శ్వ ము, మంత్రిపక్ష వాడుపడును) ప్రధానమంత్రి జెప్పినట్లు యిది

అటోర్నీ జేనరలు వ్యవహారముగాదు. ఈ విషయమున సోలిటికీ కలు మంత్రులు యోగవరకు జోక్యము వున్నకొనినో విచారిం చుట ప్రజాన్యాయ సమ్యక్తము. ఆయన అటోర్నీ జేనరలు ననవసరముగ తూలవాడ నొల్లదు. కాని ఆయన రాజకీయసహ చరులను పట్టుపట్టవలెనని ఆయన చెప్పెను.

అటోర్నీ జేనరలు యీప్రాసిక్యూషను ప్రారంభించుటలో మంచిపని జేసెనా, మనసు మార్చుకొనుటలో స్వాతంత్ర్యము గలదా, రెండవసారి వచ్చినభాషము నిండునట్లు జేయు స్వాతంత్ర్యము గలదాయను విషయ విమర్శనముతప్ప మరే మియులేదని అటోర్నీ జేనరలు భావించియుట గాన్పించుచున్న ది. అట్టి దేమియును గాదు. ముందు అటోర్నీ జేనరలు నిర్ణయము మంచిదని ఆయన తలంచుటలేదు. కాని యిట్టి ప్రాసిక్యూ షను బెట్టుటకంటే దానిని యెట్టివరకు తేకుండ నుపసంహరిం చుకొనుట మరియొకటి. (వినుడు, వినుడు.) ఇదివరలో జరిగిన విషయమును అటోర్నీ జేనరలు జెప్పినదానిలో అప్పటి అటోర్నీ జేనరలు వ్రాత పూర్వకముగ ప్రమాణము గైకొని విడుదల జేసెనని ఆయన చెప్పెను. ఇప్పుడే కేసులో అటోర్నీ జేనరలు యీచర్యను ఆపుట యుక్తమని తలంచెను. ఇట్లు జేయుటవలన ముందు కా స న భం గ ము న కు అదుపుండదని చెప్పుచు, ఒక వా య స ము గూ డ ప్ర మ రిం ప బ డె ను. (పార్శ్వము.) ప్రమాణముమీద నుపసంహరించు కొనుట ఒకటి యు, వరకులేమియు లేకుండ నుపసంహరించు కొనుట మరొకటియు నగునెడల కామన్సుభలో కొందరు వద్దనిగడ్గొలు పెట్టుచుండ నుపసంహరించుకొనుట వేరే యింకొకటిగాదా? (వినుడు, వినుడు) రాజద్రోహకరముగ మ్యూటిసికీ ప్రోత్సహించు నేరములకై జేసిన ప్రాసిక్యూషనును అటోర్నీ జేనరలుపసం హరించుకొనుట నాయన వినియుండలేదు. రాజకీయముగ నయుక్తముగ ఒకటిగల్గెనేమో విచారింపకుండ న్యాయోద్యోగిపై అభిశంసనము జేయుట యుక్తముగాదు. అట్టి పంచాయితీలో నెవరున్నను సరే ఆయనకేష్టమే. ప్రభుత్వమునకు నష్టము గలుగు జేవవలెనని గాని ఒంటరిగాళ్ల జేయవలెనని గాని ఆయన కిష్ట ములేదు. కాని ప్రభుత్వమువారు యీ విచారణ కంగీకరింపకు న్నయెడల మరల యెన్నికలు దీనిపై వచ్చునను భయము చేత గాకూడదు. వీరేవిచారణ కంగీకరింపకున్నయెడల యేదో బల్లలోని హక్కుమెట్లు నడిగినపు డు యియ్యవలసి వచ్చునని యిల్లంతయు తగుల బెట్టుకొన్నవాని సామ్యముగ నుండును. (యూనియన్లునుమిలిచుట పార్శ్వములు) అపని ఒకమనుష్యుడు జేసినను ప్రభుత్వము జేసినను వారికే కేదో రహస్యమున్నదని వ్యక్తము గాగలదు.

బొంబాయి గవర్నరు

నవంబరు కార్యక్రమము

బొంబాయి, అక్టోబరు 29:—ఈ వారము అంతమున భోయకు వెల్లి బొంబాయి గవర్నరును లేడివిల్లును నవంబరు 4 లేడికి శిథికాలమును గడపుటకు బొంబాయికి తిరిగి వత్తును. అనేకమందిప్రేక్షకులు వత్తురుగావున గవర్నరుకు నవంబరు నెల యంతయు పనియుండును. నవంబరు 4 లేడిన సర్ విలియం మాలెసుగారు వచ్చి గవర్నరుగాతోరి దినములుందురు. ఆక్టో గు ప్రధాన సైన్యాధికారి సర్ విలియం బర్దువుడ్డుగా రిచటికి నవంబరు 19 లేడిన వచ్చి నవంబరు 21 లేడిన యింగ్లాండునుం డినచ్చు రాలిన్ సను ప్రభువును కలిసికొనును. సర్ విలియం బర్దువుడ్డుగా రామనాడే యుచ్చటినుండి వెల్లిపోవుదురు. న వంబరు 25 లేడిన సర్ లెడ్జీ విల్లునుగారు ప్రిన్స్ ఆఫ్ వెయ్యస్సీ మెన్సు యిక్వెట్ట్యాటువద్ద నొక స్మారక చిహ్నమును బహిర్గత మొనర్తుము.

27 లేడిన బొంబాయి యింజనీరింగు కాంగ్రెసును ప్రా రంభము జేయించి 29 లేడిన నెంట్లు ఆంధ్రాను విడుదలకు పో వుదురు. రియరు ఆడ్మిరలును మిసెసు రిచ్చుచుండును 29 లేడి జేవత్తురు. రాజప్రతినిధియు వారిభార్యయు డిసెంబరు 2 లేడి కి యుచ్చటికి వత్తురు.

వారు బొంబాయిలో మూడుదినములుండి బొంబాయి దేవ లపుమెంటు పనులను తనిఖీచేసి టెక్సొలాజికల్ రిసర్చి లాబొరేటరీకి శంఖస్థాపన చేయుదురు. మరియు యిండియన్ నెలెట్రల్ కాటను కమిటీవారియొక్క నూలు వడికే యంత్రముచేత పని ప్రారంభము చేయింతురు డిసెంబరు 4 వ తేదీన ఓరియం టుక్లబ్బు అధ్యక్షునితోను సభ్యులతోను విందారగించి ఆరాత్రి యే రాజప్రతినిధి అచ్చటినుండి వెడలిపోవును.

డిసెంబరు నెలలో విల్లును దంపతులు సింధుదేశమున పరునైదు దినములు పర్యటనమొనర్చి డిసెంబరు 19 లేడికి కానూలు యువరాజదంపతులు యింగ్లాండునుండి రాకపూర్వ మే తిరిగివచ్చెదరు. బొంబాయిలో వీరి కార్యక్రమ మింకను తయారు చేయబడక పోయినను పూనాలో కొంతకాలమును గవహివారు గావున యువరాజదంపతులు పూనాలో ఒక్క దినముందురని తెలియచున్నది. (అ. లె. .)

యూరపి యనులు - భారతీ యాదర్శములు

కర్నూలు క్రాఫర్డుగారి యువన్యాసము

ప్రస్తుత రాజకీయసమస్యలు

భారతదేశములోని యూరపియనుల సంఘాభ్యుత్థాపన కర్నూలు క్రాఫర్డుగారు, ప్రస్తుత రాజకీయ సమస్యలను గురించి, నిన్ను సాయంత్రము సాందర్భముపూరితం దుపన్యసించిరి. సభ నలంకరించిన ప్రముఖులలో సర్ కె. వి. రెడ్డినాయుడు, టి. బి. శేషగిరిఅయ్య, సి. గోపాలమూస, ప్రొ. శేషరత్న రత్న సాస్వామి, డా|| నల్లేశమొదలియ్య, జి. వి. నల్లేశమ, సర్ గార్డెన్ ప్రేజరు, సర్ల గురుస్వామిశెట్టిగార్లు మున్నగు ప్రముఖులుగలరు. మొత్తము ౧౦౦. ౫౦. ౫౦. గా రధ్యక్షతవహించిరి.

అధ్యక్షుడు ప్రారంభోపన్యాసమొనర్చుచు, ఇది చాల ముఖ్యమగు సమావేశమనియు, రాజకీయ సమస్యలగురించి యూరపియనుల సంఘముయొక్క ప్రతినిధి, దాదాపుసంపూర్ణముగ భారతీయులుగల సభవారియెదుట నుపన్యసించుటకు ఇదియే ప్రథమమనియు, భారతీయవర్తకులతోకలెప్పై నీసభ యేర్పరుపబడినదియు నుడిచిరి. ప్రస్తుతము రాజకీయసమస్యలు కంట కపూర్ణములై యున్నవి. దేశములోని ప్రతి యూరపియనును కట్టగట్టి శోషణింపబడున సమద్రుమలో పాఠజేసినయెడల, భారతీయులలో నెవ్వరును విచారించరు. అంగమునందును, దేశభావలందును నిర్వహించబడుచుండు వారాప్రతికలయందు నాకు గాన్పించుచున్న విషయమిది. నేను మదరాసునందు చాలవత్సరములుగా నివసించుచున్నాను. భారతీయులలో నాకు చాల మంది, మిత్రులుగలరు. వర్తకవ్యవహారసందర్భమున రాజకీయములగురించి నేను చాలమంది భారతీయవర్తకులను ప్రశ్నించుచుంటిని. వారందరునుగూడ "యూరపియనులను వెడలగొట్టువలెనని" మేమెంతమాత్రమును గోరుటలేదు. వారు ఇచ్చట నుండవలెను. వారినిదేశముననే యుండుకొనెదము." అని ప్రత్యుత్తర మొసగియుండిరి. దేశమునందు వాణిజ్యమునకు స్థిరప్రభుత్వము చాల అవసరము. అందుచే వర్తకులెల్లరు నీయభిప్రాయము ను పాల్గొనుచున్నారు. స్థిర ప్రభుత్వము వసరములేదని దేశమునం దెవ్వరునెంచరని నమ్ముచున్నాను.

దేశభాషాప్రతికలు దేశీయమాలధనమును గురించి నిరసించుచు వ్రాయుచున్నవి. కాని విదేశీయ మాలధనము విదేశీయోద్యోగులు లేనిచే దేశమునందు పరిశ్రమ లభింపని నొందజాలననియు, దేశాభివృద్ధి గలుగజాలననియు, ప్రతిభావతీయునికిని బాగుగ జెలియును. విదేశీయమాలధనములలోకల్ల బ్రతిఘటించుట మాలధనమునకు హానికరములు గలవనియు, వారి కెక్కున సామాసోత్సాహములు గలవనియు నేను మేముగజెప్ప నవసరములేదు.

అధికారతర యూరపియనులగు మేముగూడ మీవలెనే ప్రభుత్వమువారిచే చాల బాధలకు లోనైతిమి. ఇదివరకు మీవలెనే మాకును, వోటుగాని, ఎన్నికలహక్కుగాని, లేదు. మాకును అధికారులకును కలిసివేడిగాదు. ఇప్పుడుగూడ చాలవరకల్లయున్నది.

భారత రాజకీయరంగము చాలవికారమైనది. భారతీయులను, యూరపియనులను గూడ వారంగమున కలసి పనిజేయగల విషయము లోకజిరించు గలవు. తనదేశమునకు సక్రమాభివృద్ధిని దేగోరు భారతీయులు— యూరపియను లీదేశమున నుండవలెనని గోరెదరు. స్వార్థపరులగు భారతీయులు మేము వెల్లిపోవలెనని గోరుచున్నారు.

ఇంతవరకును నీరెందు సంఘములకు పరస్పరాభిప్రాయములు దెలియకపోవుటచే ఒకరినొక రనుమానించుకొనుచుండిరి. అట్టిస్థితిని తొలగింపవలెను. మేము దేశాభివృద్ధిని గోరుచున్నాము. అందుచే అట్టికోరికగల యూరపియనులను గలసి ఒకరాజకీయపక్షముగ నేర్పడవలెను. ముందు మూడవపక్షము, అత్యధికసంఖ్యాకపక్ష మగునని నమ్మెదము.

కర్నూలు క్రాఫర్డుగారు

ఈదేశమునందలి యూరపియనుల రాజకీయ సంఘములలో నెక్కున సంబంధము గలవారిద్వారా యూరపియనుల రాజకీయాభిప్రాయముల గురించి భారతీయులు దెలిసికొనుట చాలముఖ్యము. నేటి కట్టిసమయము తటస్థించుట చాల శుభవార్తము. భారతదేశములోని యూరపియనుల సంఘము భారతీ

యుల ఆశయములకు సంపూర్ణ ప్రతిఘటనని యెంచుచుండిరి. అట్టి యభిప్రాయములను మిశ్రపదయులు నుండి సంపూర్ణముగ పాఠద్రోశవలెను. మాకట్టి ప్రతిఘటనాభిప్రాయమేయున్నచో ఈరాత్రిఇచ్చటికివచ్చియుండెడి వార మేము. మేమువలంబించు విధానము భారతదేశాభివృద్ధికి మార్గమని మాకు గాఢముగ విశ్వాసము గలదు. భారతదేశాభివృద్ధియే దేశము వాణిజ్యాభివృద్ధి మూలం చాలభాగ మట్టి వాణిజ్యమునందే యున్నాము. భారతీయవర్తకుల కెట్టి పరిస్థితులవసరమా మాకుగూడ నట్టి పరిస్థితులే యవునరము. స్థిరమైనట్టియు సామర్థ్య వంతమైనట్టియు పరిపాలన వాణిజ్యమున కవసరము. యూరపియనుల సంఘవారి యాదర్శములుగూడ నవియే దేశమునందలి ప్రతి వర్తకువారును గూడ పరిపూర్ణ హక్కులు గలిగియుండు ప్రభుత్వ ముండవలెను. కాని భారతదేశమును సామాజ్యమునుండి వెలుపలనుండు నట్లు జేయుచున్నట్లు మేముంగీకరింపము.

మా మాసంఘము, సాంఘికాభిమానముచే నేర్పరుపబడెనని తీవ్రముగ విమర్శింప బడుచుంటిమి. సాంఘిక పాక్షికభావముతోనే సంఘముల నేర్పరుట పాపాయకమని నేనుంగీకరించెదము. ఈదేశమున ప్రజాపాతినిధ్యము గల ప్రభుత్వము నేర్పరుచుటయే మాయాదర్శము.

మేము కొంతవట్టి అధికారమును బ్రతిఘటించుకొని భారతీయ వర్తకులు భారతీయ నిరంతరభావికార వర్తకులుండి భారతీయ నిరంతరభావికార వర్తకులను మా గుర్తులెనని గాదు నియోజకవర్గము వారి యభిప్రాయముల ననుసరించి పరిపాలన జరుగుచున్నట్లు గావలెను. కాని నియోజకవర్గమువారు, భాషననభిలషించి తమప్రతినిధులను తమకోరికల ప్రకారము వర్తించునట్లు జేయగలరేనికను సంపాదించలేదు. అందుకు విద్యయవసరము. అట్టివిద్యాభివృద్ధిగలుగువరకు అధికారమును ప్రజాప్రతినిధుల కొసగుటవలన లాభములేదు.

ప్రస్తుతము భారతీయసమస్యల కన్నిటికిని మూలమున నున్నది. ప్రభుత్వ నిర్మాణసమస్య. ఈవిషయముయొక్క అర్హతానర్హతలబట్టి మీరు చర్చించుటలేదు. ఈసందర్భమున మాయభిప్రాయమిది. మనకు కొంత స్వపరిపాలన మొసగుటదేను. అది సంపూర్ణమైనది గాకపోవచ్చును. కొందరి యభిప్రాయములలో నది యంత్రమైనది గాకపోవచ్చును. కాని మనము దాతో పనిజేయవలెనని తలంచుచో అదిపనిజేయును. మనము పనిజేయుచుట కుద్దేశింపనిచో ఎట్టి పరిపూర్ణముగ ప్రభుత్వనిర్మాణముగూడ పనిజేయజాలదు.

దేశీయ రక్షణ

దేశీయరక్షణ బాధ్యతను వహించుకుండ స్వపరిపాలన యుండజాలదు. బ్రిటిషు వైనికాధికారులతో సరిపూర్ణ కక్షిసామర్థ్యముగల భారతీయ వైనికాధికారులను సంపాదించుట చాల కష్టమగుచున్నది. వైనికాధికారు లీ సమస్యను చాలబాగుగా పరిష్కరింప నెత్తించుచున్నారు. భారతీయయువకులను కొనిపోయి వారి నధికారులుగా తరిగిపేజేయుచున్నారు. కాని అది ఇంకను పరిష్కార పథమందున్నది. సంగ్రామమునందుగాని ఈ విధానముయొక్క ఫలితములు దెలియజాలవు. భారతీయ పటాలములు, బ్రిటిషు అధికారుల నాయకత్వము క్రింద, అన్నిలో నురుకుటకైన సిద్ధముగనుండును. కాని, భారతీయాధికారులయెడల భారతీయ పటాలముల వారి కిట్టివిశ్వాస మింకను జనింపలేదు.

సాంఘిక ద్వేషము

వికమత్యము ఈ దేశమున వ్యాపించియున్న సాంఘిక ద్వేషముల సమస్యల కష్టముగనున్నది. ఈ విషయముయొక్క తీవ్రతను, చాలమంది భారతీయులు నిర్లక్ష్యమొనర్చుచున్నారు. ఈ సమస్యను పరిష్కరించినచోగాని నిజముగ నభివృద్ధియుండజాలదు. వికమత్య తివ్రమును గురించి నా యభిప్రాయముల దెలుపవలెనని అడిగిరి. ఇట్టి సమస్యవాంగ్మత్యమున గూడ ప్రాబుల్యములు, రోమును కాథలిక్కులమధ్య నిప్పటికి గూడ గలదు. తీర్మానములనొనర్చుటచే మాత్రమే సమస్యను పరిష్కరింపజాలరు. ఇట్టి విల్లజ్వేషమును పోగొట్టుటకు ప్రభుత్వమువారి సహాయ మవసరము. వికమత్య భంగకరముగ పనిజేయు వారి యెడల ప్రభుత్వము వారు పోలీసుల నుపయోగింపవలెను. భారతభాషనభిలషించి భారతీయులందరును ప్రభుత్వముతో సహకారభావముతో మెలిగి వారికి తోడ్పడినప్పుడే ఇతర సాధ్యముగను. ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకాధికారుల నిరంతరము ఎదిర్చి విమర్శించుచున్నయెడల నిది సాధ్యము గాదు. ఇది మాయభిప్రాయము.

బెంగాలుపరిస్థితులు

ప్రస్తుత నిమిషమున ప్రతివారి మనస్సులను ఆందోళపరుచునది బెంగాలులోని పరిస్థితులు. మియందజిరికెనలే మాకు గూడ బహిరంగవిచారణ లేకుండ వ్యక్తులను కారాగారములకు పంపుట అసహ్యముగనే యున్నది. కాని అసాధారణముగు అపత్సమయములు సంభవించినపుడు, అసాధారణాధికారము లుండుటవసరమని మేము గమనించుచున్నాము. ప్రస్తుతసందర్భమున, అసాధారణ అపత్సందర్భము లెవ్వయో ప్రభుత్వప్రకటనయందు బాగుగ వివరింపబడెను. అదిమీకు సంశ్చికిరముగ లేకున్నచో చిత్రరంజనదాసు, పండిత నెహ్రూగారభే— బెంగాలునందువల్లవకాయలును, రహస్యసంఘములును గలవనువిషయమును అంగీకరించుచు నుడివిన వాక్యముల పడింపుడు. ప్రతిభారతీయుడును, అరాజకాద్యమమును నిరసించుచునే యుండెను. ఇందుకు గాంధీ మహాత్మునివాక్యములే సాక్ష్యము. ఇట్టి అసాధారణపరిస్థితులు గలుగుటచే, అందులకు తగు అసాధారణాధికారముల నుపయోగింపవలెను. శాంతియుతులును, ప్రభుత్వ కీపరులును నగువారిని ఈయధికారము లెంత మాత్రమును బాధింపవు. బెంగాలులోని రహస్యసంఘములపై సాధారణ న్యాయకాస్త్రము ననుసరించి కోర్టుగో విచారణ జరిగించుటకు తగు సాక్ష్యముల భింపదు. రహస్యసంఘముల వారని న సాక్షులకు బెదరు అధింపము. అందుచే వారిపై సాక్ష్యము రాదు. ఈక్షమములన అసాధారణాధికారము నుపయోగింపవలసినవచ్చెను.

ఆర్థిక విధానము

భారతదేశమున, ప్రధానమైనది వ్యవసాయపరిశ్రమ ప్రజలలో నూటికి 90 చొప్పున నావృత్తియందు గలదు. అందుచే భారతదేశముయొక్క ఆర్థికవిధాన మపరిశ్రమకు అనుకూలముగ నుండవలెను. ప్రభుత్వమువారు ఇనుము మొదలగు ఇతరతరీశ్రమలకు సహాయమొనర్చి అభివృద్ధికి దేవలెననినచో వానికి ఆర్థికసహాయ మొనర్పవలెనేగాని, రక్షణసుంకముల విధింపరాదు. అందువలన ప్రధానపరిశ్రమయగు వ్యవసాయముపై భారమధికమగును.

ఉద్యోగముల భారతీయులపర మొనర్చుట

విద్యాభ్యాసయందు చాలసంస్కరణ మవసరము. ఉద్యోగముల భారతీయులపర మొనర్చువిషయమున నా యభిప్రాయములు చాల విరుద్ధముగ ప్రకటించబడుచుండెను. ఈవిషయమున యూరపియనుల అభిప్రాయ మిది. "సమావర్తతలు గల భారతీయులు లభించుచో, ఉద్యోగములను భారతీయుల కొసగుదు." కాని అభ్యర్థియొక్క జాతినిబట్టియు, వర్ణమునబట్టియు నుద్యోగముల నొసగుపద్ధతికి మే మంగీకరింపము. అర్హతను బట్టిగాక, జాతినిబట్టి యుద్యోగముల నొసగుచుండుచో, పరిపాలనాశాఖల కక్షిసామర్థ్యములు తగ్గిపోవును. ప్రస్తుతము ఉద్యోగముల భారతీయులపర మొనర్చువిధానము అనివేశమైనది. ఇప్పుడు, అర్హతగలవారు, ఉద్యోగములందు ప్రవేశించుటలేదు.

విద్య

ప్రస్తుత విద్యావిధానము సరిగలేదు. దానినిసంస్కరింపవలెను. విశ్వవిద్యాలయములందు ప్రస్తుత మొసగబడుచున్న విద్య ఇదివరకే క్రిస్టియన్లు వృత్తులలోనికే క్రొత్తవారినిగూడ జేర్చునది. నున్నది గాని, నూతనవృత్తులందు ప్రవేశింపజేయునదిగ లేదు. అందుచే, విద్యవిలువ చాల తగ్గిపోయి, తుదకు జూరులో బి. ఎ. డిగ్రీకి నెల 1 కి రు 25 రు విలువ ఏర్పడెను. ఇది ఏమియు బాగుగలేదు. బి. ఎ. డిగ్రీకి అంతకంటె చాల అధికమగు విలువ గలదని గమనింపవలెను.

నేనునూచించిన కష్టసమస్యలన్నియును జాగ్రత్తగ పరిష్కరించినగాని దేశాభివృద్ధి ఏర్పడజాలదు. ఈసమస్యలకు విరుగుడు— ప్రభుత్వకార్యనిర్వాహకవర్గము నెదుర్చుటలే లేదు వారితో సహకారమునొనర్చుటయందేగలదు. ఇందులకు, ప్రజలయందు శోషణము అవసరము. నిర్మాణ మవసరము. యూరపియనుసంఘమువారి ఆర్థికస్థితి వృద్ధపడినతరువాత, భారతీయుల వద్దకు వచ్చి, తమ విధానముతో నంగీకరించు భారతీయులనందరిని తమపక్షములో జేర్చుకొని ఆందరును గలసి దేశముయొక్క అభివృద్ధికి పాటుపడుటకుయత్నించెదము.

సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు

తరువాత నన్యక్షునియొక్కయు, సభ్యులయొక్కయు కోరికపై సర్. కె. వి. రెడ్డినాయుడుగారు మాటలాడుచు, నీ సమయమున భేదాభిప్రాయములదెలుపుట యుక్తముగాదనియు, తాను ఉపన్యాసకుని యభిప్రాయములతో చాలవిషయ

ములం దేక్షింపజాలననియు నుడివి, యుపన్యాసకునికి కృతజ్ఞతను తెలిపిరి.

గా. జి. ఎ. నక్షత్రముగారు, కె. వి. రెడ్డివార్యులుగారు దేశీయములను బలపరుచుచు, యూరప్యములు దేశీయరాజకీయములందు పాల్గొనుట చాలశుభముననియు, ఇకమీద భారతీయులతోగలసి, రాజకీయములందు పాల్గొనెదరుగాకమనియు ఆశించిరి. భారతీయుల ఆదర్శముతోనే కేంద్రమును చుట్టుముట్టి క్రాంత్యుగారు నుడివినపుడు ఆదర్శమును గురించి స్పష్టముగా తెలియలేదని విడిచిరి.

ప్రొఫెసరు రత్నస్వామిగారుగూడ సర్ కె. వి. రెడ్డిగారియుభిప్రాయములను బలపరిచిరి.

హిందీగారు మాటలాడుచు, క్రాంత్యుగారివాక్యములను లక్ష్యవిధానభరితములను బ్రతిఘటించుటనువిధానముయొక్క లోపమేకారణమని తోచుననియు, ఈవిషయమున క్రాంత్యుగారు తమయుభిప్రాయముల స్పష్టపరుపవలెననియు కోరిరి.

క్రాంత్యుగారు ప్రత్యుత్తర మొసగుచు, భారతీయుల ఆదర్శముగా, భారతీయులకొరకు భారతీయులచే నిర్వహింపబడుచున్నపరిపాలనను తమ యుద్దేశమున నుడిచిరి.

హిందీగారికి ప్రత్యుత్తర మొసగుచు విద్యావిధానలోపమునకు ప్రజలు ప్రభుత్వమువారును గూడ కారణ మనియు గతమును మరచి లోపముల నవరించుటకై యత్నింపవలెననియు తెలిపిరి. ఆంధ్ర సభముగి సెన.

పశ్చిమగోదావరిజిల్లా

జిల్లా కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులు:-

ఈజిల్లానుండి రాజ్ గోవు కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులుగా వెళ్లగోరువారు తమ దరఖాస్తు ఫారములను జిల్లా సంఘకార్యాలయమునకు (ఏలూరుకు) 5-11-24 తేదీ నాటికి చేరులాగుతు 30-0-0 రుసుముతో సహా పంపవలెను, రుసుము పంపని దరఖాస్తులు అంగీకరింపబడవు.

దరఖాస్తు సమీక్షా

- (1) పేరు (2) చిరునామా (3) తండ్రితేడ భర్తపేరు (4) ఏతాలూకా తరపున (5) ఏగ్రామసంఘములో సభ్యుడైనది. (6) కులము (7) మరియిద్దర సభ్యులు సంతకములు (8) వయస్సు (9) వృత్తి (10) దరఖాస్తుదారు సంతకము.
- పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాసంఘము } యర్రమల్లి మంగయ్య
ఏలూరు } కార్యదర్శి

శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేద కళాశాల ధన్వంతరిజయంతి

తెజవాడ:- శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేద కళాశాల భవనమున 26.10.24 వ తేదీన ఉదయము ధన్వంతరిపూజయు సాయంత్రము రిత్తెద్దు సభజడ్డగారైన శ్రీ వావిలాల శివావధానిగారి యధ్యక్షతక్రింద వోకసభయుఁ గావింపబడెను. పండిత శతావధాని వేమూరి శ్రీరామశాస్త్రిగారును, అధ్యక్షులును విద్యార్థుల ప్రవర్తననుగూర్చి సరసముగా నుపన్యసించుచు సంస్కృతభాషయొక్క యానశ్శక్తినుజూపి యీ కళాశాలలో జరుగుచున్న సంస్కృతభాషా ప్రచారమును బ్రశంసించిరి.

శ్రీ వేంకటేశ్వరాయుర్వేద కళాశాలా ద్వితీయవార్షికోత్సవ దినమునఁ బ్రారంభింపబడిన యాయుర్వేదీయ వస్తుప్రదర్శనము పౌరు లన్నివస్తులనుజూచి చక్కగా గ్రహించుట కొరకు నేటివఱకును బ్రదర్శింపబడెను.

ఆయుర్వేదాభిమాని

ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసుసంఘసభ

కార్యసంఘసభ

తెనాలిలో నవంబరు 10,11 తేదీలలో జరుగును

“ఆంధ్రరాష్ట్ర కాంగ్రెసు సంఘసభ నవంబరు 10 వ తేదీ మధ్యాహ్నము మాడుగంటలకును, రాష్ట్రీయసంఘసభ 11 వతేదీ మధ్యాహ్నము రెండుగంటలకును తెనాలిలో జాతీయోన్నత పాఠశాలలోభవమున కూడును. సభ్యులందరూ రాగోరదను.” అని రాష్ట్రీయసంఘ కార్యదర్శి శ్రీయత కాశేక్వరపుగారు తంతింపిరి.

స్థానిక వార్తలు

రాకపోకలు:-నిన్న పి.పి. పాత్రోగారు వెల్లూరు నకు వెళ్లిరి.

ఆనిలిసెంటుమ్యుగారు నేడు మదరాసునకు వచ్చిరి.

తెలుగుజిల్లాలయందు బొబ్బర్గము:-బల్లారిజిల్లాలో హర్షనహర్ తాలూకాలో పేగున్నదని ప్రచురింపబడినది.

దీపావళి:-బ్రహ్మశ్రీ దొడ్ల వెంకటాచలయ్యగారు కడపను, సోమవారమునాడు సాయంత్రం మైలాపూరు, మహారాష్ట్ర బాలికల పాఠశాలలో బాలికలకు, బ్రహ్మశ్రీ ఆర్ రామచంద్రరావుగారి సతీమణి, శ్రీమతి, కృష్ణమ్మ, బాయిగారి అధ్యక్షతక్రింద ఒక విందు కావింపబడెను. దీపావళి ననుసరించి శ్రీమతి తప్ప, యితరులు ఆనందార్థమున వాస్తవమునకు, పాపాదనందున, దొడ్ల వెంకటాచలయ్యగారి భార్య, భక్త్యములు, ఫలములు, తీసికొనిపోయి యిచ్చివైచిరి.

అధ్యక్షురాలు వెంకటాచలయ్యగారి భార్య చేసిన విందుకు, చాలా సంతసించి, కృతజ్ఞత తెలిపిరి.

రెండవవిందు:-నిన్నటిరోజున చెన్నపట్నం కాల వీధిలోఉండుఅమరావతిబాలికా విద్యాలయమున పాఠశాలయందలి బాలికలకు, దొడ్ల వెంకటాచలయ్యగారు వారి గృహమునంకు, దీపావళి ననుసరించి, అత్యుత్తమైన విందు గావించిరి. బాలికలు వైషపాత్తనలు నొసరించి, విడిచిన దంపతిశ్రేణులకు వందనము లుకావించి, విందు భుజించి, మిక్కిలి కుతూహలముతో, వారి వారి గృహములకు జనిరి. (విశేషం)

మూకబధిరా శ్రమము-గుంటూరు

శ్రీ ఉయ్యూరు జమీందారిగారు భూరివాసము

గుంటూరులో మూకబధిరాశ్రమమును నిర్మింప దంపించిన సోమా వెంకోటిరావుగారు తమకందులకై గావలసిన స్థలమునంతకు శ్రీ ఉయ్యూరు జమీందారుగారు రను శ్రీరాజా వేంకటాద్రి ఆపూరావు బహద్రురగా కొనగినటుల దెలుపుచున్నారు. వారి యాశ్రమమునకు మద్రాసులోని పింజర్ల నుబ్రహ్మణ్య శ్రేష్ఠిగారు 50 రూ॥ లు విరాళము నొసంగినటులగూడ దెలుపుచున్నారు.

సుబ్రహ్మణ్య శివగారి కేసు

ప్రభుత్వమువారు పంపనంపారించుకొనిరి.

సుబ్రహ్మణ్య శివగారు మేనెల 4,11 తేదీలలో తాజా ద్రోహపు ఉపన్యాసముల గావించెనని ప్రభుత్వమువారిచే దేబడిన కేసు ఈదినమున చీఫ్ ప్రెసిడెన్సీ మేజిస్ట్రేటు యెదుట విచారణకు వచ్చినపుడు, ప్రభుత్వపక్షమున కె. పి. కృష్ణమూసగురు హాజరై ప్రభుత్వమువారు కేసు నుపసంహరించుకొననిశ్చయించిరిని తెలిపి ఈక్రింది ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువును జదివి కోర్టువారి సమ్మతిని గోరెను.

ప్రభుత్వమువారి యుత్తరువు

“ముద్దాయి, తన యుపన్యాసములను బాతిద్యేషము నుగాని, ప్రభుత్వము యెడల ప్రేమ రాహిత్యమునుగాని కలుగజేయు నుద్దేశింపలేదనియు, ఇకమీద కాంతియుత మైనట్టియు, ఉపయోగకరమైనట్టియు జీవితమును గడపుటయే తన ఏకైకవాంఛయనియు ప్రభుత్వమువారికి ప్రాసికోనెను. అందువై ముద్దాయివై వారోపణలను గురించి పట్టుపట్ట నవసరము లేదని ప్రభుత్వమువారు చెందుచున్నారు. కేసు నుపసంహరించుకొనవలసినదని క్రాసు ప్రాసిక్యూటరునకు తెలియజేయబడినది.”

మేజిస్ట్రేటు యుత్తరువు

మేజిస్ట్రేటుగారు, ప్రభుత్వమువారు కేసు నుపసంహరించుకొనుటకు అనుమతి నొసగుచు, ముద్దాయి కోరిన తుమాఫణను మొదలుకొని కోరియున్నయెడల చాల కృపా శ్రమ తప్పి పోయెడిదనియు కేసు నుపసంహరించుకొనుటలో ప్రభుత్వమువారు ముద్దాయియెడల చాల యావార్యముతో నర్తించిరిని నుడివెను. ముద్దాయి యొక్క యుపన్యాసములను మదరాసు యునవరల హృదయములం దెట్టిఫలితమును గలుగజేయ జాలక పోయెనని మదరాసు ప్రజల విచేకమును ప్రశంసించి, అందుచేతనే కేసు నుపసంహరించుకొనుట కనుమరి నొసగుచుంటిని మేజిస్ట్రేటు నుడిచి ముద్దాయిని నిర్దోషిగా విడుదల చేయు నుత్తరువునచ్చెను.

ఫోర్టు సెంటు జార్జి గెజిట్టు

పబ్లిక్ కాఫి

హెచ్. ఎస్. పీట్లగారు గోదావరి జిల్లాకును సి. ఎఫ్ బ్రాకెటరీగారు నెల్లూరు జిల్లాకును పి. హెచ్. ఎ. టాడ్ గారు కర్నూలు జిల్లాకును డబ్ల్యు. ఓ. న్యూసంగారు బళ్లారి జిల్లాకును కలెక్టరులుగా నియమింపబడిరి.

జ్యుడిషియల్ కాఫి

అర్. హ్యూంగారు విశాఖపట్నం జిల్లా ప్రాక్టీకల్ ట్రైనింగుకు ఎన్. రామానుజ అయ్యంగారు మదరాసు నార్త్ నోరేంజి డిప్యూటీ పోలీసు కమిషనరుగాను ఇ. ఎమ్. స్క్రిన్నరుగారు గంజాం పోలీసు నూపరిండెంటు గాను నియమింపబడిరి.

లా క్ కాఫి

సి. వరదరాజులు పంతులుగారు బందరు సబ్కోర్టు జడ్జిగా నియమింపబడిరి. నాయని పెరమాళ్లరావు నాయుడుగారు గోదావరిజిల్లాలో 2 క్లాసు మేజిస్ట్రేటుగా నియమింపబడిరి.

రి జి స్ట్రీ మన్

వి. విశ్వనాథయ్యగారు కడప అన్యూతెన్స్ రిజిస్ట్రారుగా నియమింపబడిరి.

పబ్లిక్ వర్క్స్ కాఫి

విశాఖపట్నము డివిజన్ నూపరిండెంటు మార్బుల నరసింహ సోమయాజులుగారు రచటనే ఆప్రెసిడెంట్ పనినిగూడ చూచెదరు. ఎన్. ఎస్. రామచంద్ర శాస్త్రిగారు గోదావరి నార్టు డివిజన్ డుమ్మగూడెం డివిజన్కు తాత్కాలికముగా ఆసిస్టెంటు యింజనీరుగా నుందురు. చార్లెస్ వేస్ట్ గారు వాల్తేరు సర్కిలుకు ఆసిస్టెంటు యింజనీరుగా నియమింపబడిరి.

లోకల్ సెర్ప్ గవర్న మెంట్ కాఫి

రా. జి. పి. కృష్ణస్వామిగారు కృష్ణాజిల్లా మెడికల్ ఆఫీసరుగా నియమింపబడిరి.

బ్రిటిష్ కేసుదానక గారిభార్య, అబ్దుల్ హమీద్ సాహెబ్ బహదూర్ గార్లు అనంతపురం ము సిపాలిటీలోను మనోరమబాయి హసన్ నీస్ గారు చిత్తూరు జిల్లాకోర్టులోను సభ్యులుగా నియమింపబడిరి.

మేడం వెంకన్న శెట్టి, ఎన్. సి. రంగాచార్యులు వి. ఎ. గార్లు కర్నూలులోను, మిడ్డె యిస్సాలన్న, నెగరకంటి గురప్ప శెట్టిగార్లు నంద్యాలలోను, మోచర్ల వెంకట సుబ్బారావు, మండల వెంకట కృష్ణయ్య, కాకుల నాథాయణమూర్తి, జాను మత్తుగార్లు పాలకొల్లులోను. చావలి లక్ష్మీనారాయణ శాస్త్రిగారు పెద్దాపురంలోను, పాలకోడేటి గురుమూర్తిగారు (ఇదివరకు పాలకోడేటి అని వ్రాయబడినది)రాజమండ్రిలోను మునిసిపల్ సభ్యులుగా నెన్నుకొన బడిరి.

ఎడ్యుకేషన్

గంజాంజిల్లా ఎడ్యుకేషనల్ కాన్సిలుకు వి. నాగేశ్వరరావుగారు వైస్ ప్రెసిడెంటుగా నెన్నుకొన బడిరి.

ఎ ట్రై జా

వి. వెంకట్రామయ్యగారు హోన్ టేబు సర్కిలుకు అబ్దుల్ కరీం సాహెబ్ గారు నర్సారావుపేట సర్కిలుకు ఎఫ్. ఎఫ్. క్విన్ గారు తెజవాడ సర్కిలుకు, యస్సెక్టరుగా నియమింపబడిరి.

ఫారెస్టు

ఎం. శ్రీనివాసరావువార్యగారు చెమ్మకర్నూలు డివిజన్ ఎక్సైజ్ ఫారెస్టు ఆసిస్టెంటు కన్స్టేబులుగా నియమింపబడిరి.

శివరముద్రం కేసు

యస్. డి. యస్. అయ్యంగారిని

విడుదలచేయవద్దని అప్పీలు ఉపసంహరించుకొనబడెను

తెంగళూరు, అక్టోబరు 23:- మొన్న మొన్నటివరకు శివరముద్రములో ప్రధానఎలెక్ట్రిక్ యింజనీరుగా నున్న యస్. డి. యస్. అయ్యంగారిని విడుదలచేయవద్దని తెంగళూరు ఫిఫ్త్ కోర్టులో ప్రభుత్వమువారు పెట్టినఅప్పీలు ఉపసంహరించుకొనబడెను. ఈతడు ప్రభుత్వమువారిసొమ్మును దాతాపులత్తురూపాణులవరకు అపహరించినట్లును, గవర్నమెంటు కమిషను వారితనిని దోషియని కనుగొన్నట్లును, ప్రభుత్వవారితనిని సర్వీసునుండి సస్పెండుజేసి దాదాపు రు 50,000 లిచ్చునట్లుగా ఈ త్తరువుజేసినట్లును అందరికిని తెలిసినవిషయమే.

ఆం.తె.

ఇరిగేషను చట్టము

సెల్వెక్టుకమిటీవారిచే నవరణ చేయబడిన చట్టము (నిన్నటి తరువాయి)

7 వ అధ్యాయము.

ఒక యెట్టేటులో పన్ను లేకుండ ఉచితముగా నీటి పారుదలకు హక్కుగల భూములనిర్ణయమును, స్థలనిర్దేశమును గురించి.

చార్జీ లేకుండ ఉచితముగా నీరు పారుదల చేసుకొనుటకు హక్కుగల భూమియొక్క నిర్ణయము.

60. (1) 19 వ సెక్షను ననుసరించి వినియోగించుకొనబడిన నీటితో పన్ను లేకుండ ఉచితముగా నీటిపారుదలకు హక్కుగల భూమిని స్త్రీయున్న, లేదా (మొరక లేదా పల్లములను) వివరమున్న, అట్టి నీటిపారుదలకు హక్కుగల పంటలున్న, నీటిపారుదలపద్ధతియున్న నిర్ణయింపబడవలసిన లోకాలు గవర్నమెంటు వారు తమకు అవసరమని తోచినపుడెల్ల నిర్దేశించవచ్చును.

[అయితే, 8 వ సెక్షనులో (బి) నుండి (డి) వరకు గల క్లాజులక్రిందకు వచ్చు సందర్భములలో, ఇరిగేషను వర్క్సుయొక్క సైన్సికాఫీజిగతులలో లేదా దానికిగల నీటిసరఫరాలో ముఖ్యమైన మార్పున కలుగజేయు యేదైన స్కీము లేదా ప్రాజెక్టు జరిగించబడినవిదల మాత్రమే అట్టి నిర్ణయము చేయబడవలసిన నిర్దేశించబడవలెను.]

(2) రివిన్యూ బోర్డువారియొక్కయు, గవర్నమెంటు వారియొక్కయు అధికారమునకు లోబడి, అట్టి నిర్ణయము విధించబడినవిధమున డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరువలన చేయబడవలెను. హక్కుగల ఏమనిషివలనైన ఆ నిర్ణయము అంగీకరింపబడిన సందర్భములో, కలెక్టరు ఆ విషయములో విచారణాధికారముల కోర్టువారికి ఆ వివాదను తీర్చుకొనుట రిఫరచేయవలెను. మరియు దానిని గురించి ఆ కోర్టువారు అట్టి హామీచే తాను హక్కుగా కోరినమేరకు పన్ను లేకుండ ఉచితముగా నీరునుతీసుకొనుటకు తనకు హక్కు ఉన్నట్లు ప్రశ్నితపరపించుకొనుటకు వేయబడిన దావావలెనే వ్యవహరించవలెను.]

(3) 1917 వ సంవత్సరము మే నెల 1 వ తేదీకి పూర్వము చేయబడిన ఏనిర్ణయము అయినను [1923 వ సంవత్సరము జనవరి నెల 1 వ తేదీకి పూర్వము దాఖలు చేయబడిన దావాలైనను ఉన్నయెడల వాటి ఫలితమునకు లోబడి] కడపటిదిగా నుండవలెను.

చార్జీ లేకుండ ఉచితముగా నీరుపారుదల చేసుకొనుటకు హక్కుగల భూమికి స్థలపు నిర్దేశమును చేయుట

61. (1) విచారణచేసిన తరువాత, సంబంధము గల రయితుల లాభము నిమిత్తము అట్టి స్థలనిర్దేశము అవసరమని డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరు నిర్ణయించినయెడల లేదా అట్టి స్థలనిర్దేశముకొరకు అట్టి రయితులలో అధికసంఖ్యాకులు దరఖాస్తు పెట్టుకున్నయెడల, ఒక ఎట్టేటులో ఏదైన యిరిగేషను వర్క్సునుండి పన్ను లేకుండ ఉచితముగా నీరుపారుదల చేసుకొనుటకు హక్కుగల భూమికి స్థలనిర్దేశము చేయబడవలెనని లోకాలు గవర్నమెంటు వారు ఆజ్ఞాపించవచ్చును.]

(2) అట్టి స్థలనిర్దేశము నిర్ణయింపబడిన విధమున చేయబడవలెను. మరియు [ఇదివరకే చేయబడిన] ఏస్థలనిర్దేశమైనను, అది ఈ యాక్టు ననుసరించి చేయబడియున్న సెట్లో, అట్లే అమలునకు కలిగియుండవలెను.

(3) ఒక ఎట్టేటులో పన్ను లేకుండ ఉచితముగా నీటి పారుదలకు హక్కుగల భూమియొక్క స్థలనిర్దేశమునకు సంబంధించిన యెట్టి విషయములోనైన ఏ సివిల్కోర్టును విచారణాధికారమున కలిగియుండకుండ, లేదా విచారణాధికారమును చెలాయించరాదు.

(4) ఈ సెక్షను ననుసరించి చేయబడినదేదియును భూస్వామికిని, రయితు లేదా రయితులకును వారిలో వారికి గల హక్కులను బాధ్యతలను బాధించుకూడదు.]

8 వ అధ్యాయము

అకంపెన్సేషను (పరిహారద్రవ్యము) ఇచ్చుటను గురించి

నష్టమునకుగాను యియ్యదగిన పరిహారద్రవ్యము

62. ఈ యాక్టులో యితర విధమున నిబంధించబడినట్లు తప్ప, ఇందు నిలుతర్వాత ఉన్న నిబంధనలకు లోబడియును, ఈ

యాక్టులన ఇవ్వబడిన అధికారములను చెలాయించుటవలన కలిగిన నష్టము విషయములో పరిహారద్రవ్యము ఇవ్వబడవచ్చును, కాని:—

మినహాయింపులు

(1) [నష్టముకలిగిన] తేదీనుండి ఒక సంవత్సరము అంత మైనతరువాత, అట్టి కాలములోగా పరిహారద్రవ్యము అడుగకండుటకు చాలినంత కారణము సదరు పరిహారమును కోరువానికి కలదని కలెక్టరు తృప్తిపొందినతప్ప, ఏ నష్టపరిహారపు దావాగాని అంగీకరింపబడకూడదు.

(2) (ఎ) పల్లముగా రిజర్వు చేయబడుచున్న ఈ ట్టుయొక్క నిబంధనల ననుసరించి నీటిపారుదలకు హక్కుగలిగిన దైనట్టిన్ని, అట్టి నిలిచిపోవుటకు లేదా తగ్గిపోవుటకు పూర్వము ఎడతెగకుండ పదిసంవత్సరముల కాలపరిమితివరకు నీరు పారుదల చేయబడియుండనట్టిన్ని ఏదైనయింతువారీ భూమికి నీటి పారుదలకు నీటిసరఫరా నిలిచిపోయినందునకు గాని తగ్గిపోయినందుకుగాని]

(బి) గవర్నమెంటువారి వశములో లేనికారణముల మూలమున నీటిసరఫరా నిలిచినందుకుగాని, తగ్గినందుకుగాని, హెచ్చినందుకు గాని;

(సి) ఏదేని నీటిపారుదల లేదా మురుగునీటి పనికి (వర్క్సు) ఏ మరమ్మత్తులైనను చేయుటకు అసరమైన కాలపరిమితికి నీటిసరఫరా నిలిచినందుకుగాని, తగ్గినందుకుగాని, హెచ్చినందుకుగాని;

(డి) లోకాలు గవర్నమెంటువారు అప్పటప్పటికి నిర్ణయించునట్టి కాలములలోను, నీటి సరఫరా తాత్కాలికముగా నిలిచినందుకుగాని, తగ్గినందుకుగాని, అట్లు నిలుచుటకు గుఱించి తన తగ్గుటకు గుఱించి క్రమమైన నోటిసు నిచ్చియున్నపుడు;

(ఇ) 20 వ సెక్షనుయొక్క 2 (బి) సబు సెక్షనులో నిబంధింపబడినట్లుగా నీటిపారుదల విషయమై నీళ్లు పొందుటకు హక్కు గలిగియుండు మనుష్యులకు న్యాయముగా కావలసియున్నంత ఒకరివెనుక నోకిరికి వరుసక్రమముగా నిచ్చుటకు అగత్యమై యుండునపుడెల్లను అంతమట్టుకును నీటి సరఫరా నిలిచినందుకు గాని, తగ్గినందుకుగాని;

(ఎఫ్) 44 వ సెక్షను ననుసరించి యేదేని నీటి మారుమనకు నీటి సరఫరా నిలిచినందుకుగాని తగ్గినందుకు గాని;

(జి) వరదనీరైనను లేదా ఒకప్రవాహముగా ప్రవహించినట్టియు ఒక మడుగుగాగాని, చెరువుగాగాని మతీయొక విధముగాగాని కాళ్ళతమగా కూడియుండనట్టియు, పై మట్టపు నీటి సరఫరామైనను లేదా నిర్ణయమైన ఒకపిల్ల కాలువనుండా ప్రవహించని భూమిలోపలి నీళ్లయినను నిలిచినందుకుగాని తగ్గినందుకు గాని;

(హెచ్) మీరుగా నానుటకు నడుపుటకు, లేదా కలపను (నీళ్లపై) తొప్పుటకైనట్టి యేర్పాటును నిశ్చయించుకుగాని;

(ఐ) ఒండుమట్టిలేకుండ జేసినందుకుగాని నీటిలోగల (భూమిని) సారవంతముగా జేయుటకు గుణములు తగ్గినందుకుగాని; కలిగిన యేనష్టమునకైనను హానికైనను పరిహారద్రవ్యమేదియు ఇవ్వబడకూడదు.

[ఈ సెక్షనులో ఉన్నదేదియును, తత్కాలముందు అమలులోనుండు ఉత్తరువులను లేదా విధులను అనుసరించి ముజరా ఇవ్వబడకుండ ఆటంకపరచుచున్నట్లు భావింపబడకూడదు]

(3) ఈ అక్టువలన ఇవ్వబడిన అధికారములను చెలాయించుటవలన మనుష్యులు తాను ఏ నీటి సరఫరామైన వస్తువో తగ్గినపుడు లేదా ఖీడించినపుడును, సాకర్వమైనట్టియు, చాలినట్టియు తగినట్టియు ఇతరసరఫరా యేదియును సాధ్యముకానప్పుడును, సాకర్వమైన మారుమలోగా లోకాలు గవర్నమెంటువారు అట్లు తగ్గిన లేదా ఖీడించినదానికి బదులుగా చాలినంత పానార్జ్యమైన నీటి సరఫరాను ఏర్పాటు చేయవలెను. మరియు ఏ మనిషికిని సదరు తగ్గిపోవుటగాని, ఖీడించినపోవుటగాని ఎట్టి బాధపరిహారములకుగాని అనుగుటకు హక్కు ఉండకూడదు.

నష్టపురుషుడిన అస్తికి పరిహారము

63. 11, 24, 25, 26 లేదా 27 వ సెక్షన్లను అనుసరించి ప్రజాశాసన ప్రతిపందర్శననందును, అట్లు ప్రజాశాసన అధీపరు సదరు ప్రజాశాసనవలనగాని పై సెక్షన్లను ననుసరించి ఏదేని చేసినందున గాని నష్టము ఏదైన కలిగియున్నయెడల అది ఇంత మాత్రమని కనుగొని రికార్డు చేయవలెను. అట్లు ప్రజాశాసన లేదనుండి ఒక నెలలోగా అట్టి అధీపరు హానిపొందిన సార్లు యొక్క భామందునకు పరిహారద్రవ్యమును చెల్లించవలయును. హాని యితమాత్ర మను విషయముగాని యిచ్చిన మొత్తము

చాలియుండు విషయముయొక్క వివాదము కలిగినయెడల, ఆ వివాదమును అతడు వెంటనే కలెక్టరునకు తెలియజేయవలెను.

విషయములోనున్న విషయములనుగుఱించి కలెక్టరు విచారణచేసి పరిహారద్రవ్యపు మొత్తమును నిర్ణయించవలెను.

కలెక్టరుయొక్క తీర్పుమీద, డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరుకు ఒక అప్పీలు ఉండవలెను. మరియు డిస్ట్రిక్టు కలెక్టరుయొక్క ఉత్తరువు కడపటిదిగా నుండవలెను.

పరిహారమునకైన దావాలు కలెక్టరుకు దాఖలు చేయబడవలెను.

64. 63 వ సెక్షనుయొక్క నిబంధనలకు లోబడి, ఇతర విధమున నిబంధించబడినట్లు తప్ప, ఈ యాక్టువలన ఇవ్వబడిన ఏ అధికారములుగాని చెలాయించిన కారణమున కలిగిన ఏహాని నిమిత్తముగాని పరిహారద్రవ్యమునకై చేయబడు దావాలున్నియు, ఏభూమి లేదా భూమిభాగము విషయమై [నష్టము కలిగించబడినని చెప్పబడునో] ఆభూమి లేదా భూమిభాగము ఉన్న ప్రదేశముపైని విచారణాధికారముగల కలెక్టరునకు చేసుకొనబడవలెను.

పరిహారద్రవ్యమొత్తమును కలెక్టరు నిర్ణయించవలెను.

65. పైసెక్షను ననుసరించి చేయబడిన అనిదావాలు కలెక్టరు విచారణచేసి యియ్యవలసిన పరిహారద్రవ్యపు మొత్తము ఏదయిన నున్నయెడల దానిని నిర్ణయించవలెను.

కొన్ని కేసులలో సివిల్కోర్టులకు రిఫరెన్సు.

66. ఈ అక్టుయొక్క నిబంధనల ననుసరించి పరిహారద్రవ్యము పొందుటకు ఒకమనిషికి హక్కుకలుగజేయు సితిగతులలో నీటిసరఫరా తాత్కాలికముగా నిలుపుటగాని తగ్గించుటగాని ఉత్తరువీయబడినసందర్భములలో, కలెక్టరు ఇచ్చిన పరిహారద్రవ్యము దావాదారుడు అంగీకరింపనియెడల, కలెక్టరు అవిషయమును ఎవరివిచారణాధికార స్థానిక సరిహద్దులలోగా ఏభూమి లేదా భూమిభాగమువిషయమున [నష్టముకలిగియుండనని చెప్పబడుచున్నదో] ఆభూమి లేదా భూమిభాగము ఉన్నదో అట్టి అసలు సివిల్ విచారణాధికారముగల ప్రధాన సివిల్కోర్టుకు తీర్పుకోరకు రిఫరచేయవలెను.

68 వ, 69 వ సెక్షన్లక్రిందకు వచ్చునవి కాక ఇతరకేసులలో అవలంబించబడినవిని చర్య.

67. ఈ యాక్టుయొక్క 68 69 వ సెక్షన్లక్రిందికి వచ్చు సందర్భములలో తప్ప, 1894 వ సంవత్సరపు భూసంపాదన అక్టుయొక్క 9 నుండి 14 (చేరి) వరకు గల సెక్షన్లయొక్కయు, 18 నుండి 22 (చేరి)వరకు గల సెక్షన్లయొక్కయు, 26 నుండి 34 (చేరి) వరకు గల సెక్షన్లయొక్కయు, 45వ సెక్షనుయొక్కయు, 51నుండి 55 (చేరి) వరకుగల సెక్షన్లయొక్కయు నిబంధనలు, సాధ్యమయినంతమట్టుకును, ఈ అక్టులో ఇందుకున్యతిరక్తమయిన ఉద్దేశము ఎరుకపరచబడినంత (మట్టుకు) తప్ప, ఈయాక్టుచే ఇవ్వబడిన అధికారములను చెలాయించుటవలన కలిగిన నష్టములకు పరిహారద్రవ్యముకొరకు చేయబడు దావాలను గురించిన విచారణల కన్నిటికిని వర్తింపను.

పరిహారము ఎట్లు నిర్ణయింపబడవలెను?

68. (1) 67 వ సెక్షను ననుసరించి చేయబడిన విచారణలలో యివ్వబడవలసిన పరిహారద్రవ్యమును నిర్ణయించుటయందు ఇతర విషయములను అలోచించుటతోకూడ ఏయాస్తి విషయముయొ పరిహారద్రవ్యము కొరబడుచున్నదో దానికి [నష్టముకలిగిన] కాలమునందు బహుధర తగ్గియుండుటకుకూడ గడనంపవలెను, మరియు బహుధరతగ్గుటకు తెలుసుకొనుటకు నిలులేనియెడల [తగ్గిన] మొత్తము, ఈయాక్టువలన ఇవ్వబడిన అధికారముజీను చెలాయించుటవలన అట్టియాస్తి తాలూకు సంవత్సరవారి నికరపు లాభములలో తగ్గిన మొత్తమునకు [ఇరువది]రెట్లుగా తగ్గింపవలెను.

(2) 29 నుండి 38 వరకుగల సెక్షన్ల ననుసరించుచున్న 41వ సెక్షను ననుసరించుచున్న ఒకనీటిమార్గమును నిర్మించుటకు అన, పెంపుచేయుటవలన, అభివృద్ధిజేయుటవలన లేదా మార్పుటవలన లేకప్రస్తుతమునందున్న నీటిమార్గమునుండి విడిచి తీసుకొనిపోవుటవలన కలుగజేయబడిన యేహానికయినను పరిహారద్రవ్యము ఈయబడినపుడు, వారివద్దనుండి అట్టిపరిహారద్రవ్యముయొక్క మొత్తము గవర్నమెంటువారిచే వసూలు చేయబడదగియువలెను.

భూమికిప్రత్యేక రూపములలో పరిహారము

69. (1) తాత్కాలికముగాగాని కాళ్ళతమగాగాని యేదేని నీటిపారుదల పని (వర్క్సు)యొక్కగాని మురుగునీటి పని

(వర్క్య)యొక్క గాని కార్యము కొరకు ఏ నేని భూమి కావలసియున్నను దానిని ఉపయోగించవలసియున్నను, కలెక్టరు—

(ఎ) పరిహారద్రవ్యమును పొందుటకు హక్కుగల మనిషియొక్క సమ్మతితో అది అట్టి నీటిపారుదల పని (వర్క్య)యొక్క గాని మురగునీటిపని (వర్క్య)యొక్క గాని కార్యము నిమిత్తము కావలసియున్నంతవరకును గవర్నమెంటువారిచే ఆ భూమికిగల ఉపయోగించుకొనబడుటకు లోబడి, ఆభూమికిగల హక్కులును అట్టిఉపయోగమునకు ప్రతిహతుకాని దానియొక్క దేవిధమయిన అనుభవమునను అట్లుహక్కు గలిగిన మనుష్యునకే ఉండవలయుననియు, దానినిగవర్నమెంటువారు ఉపయోగించుకొనినందుకు మాత్రమే పరిహారద్రవ్యము ఈయబడుననియు ఆజ్ఞాపించుచున్నా; లేదా

(బి) పరిహారద్రవ్యమును పొందుటకు హక్కుగల మనిషియొక్క సమ్మతితో, లోకలు గవర్నమెంటువారి సామాన్యమయిన లేదా ప్రత్యేకమయిన అంగీకారమునకులోబడిని అట్లుహక్కుగల మనిషికి దేవయిన పరిహారద్రవ్యమునకు బదులుగాగాని దానిలో కొంతభాగముగాగాని అట్టి నీటిపారుదల నుండి నీటిసరఫరా పొందుటకు హక్కు నివ్వవచ్చును.

[2] ఈ సెక్షనుయొక్క (1)వ సబ్ సెక్షను(ఎ)క్లాజు ననుసరించి (బి) క్లాజుననుసరించినిద చేయబడిన యేదేని ఆవార్డుయొక్క గాని ఉత్తరువుయొక్క గాని వరతులకులోబడి భూమికి హక్కుగలమనిషి, అది మూడుసంవత్సరములకంటె మించినకాలమువరకు యేదేని నీటిపారుదల పని (వర్క్య) కొరకుగాని మురుగునీటి పని (వర్క్య) కొరకుగాని ఆక్రమింపబడి యున్నపుడు 1894వ సంవత్సరపు భూసంపాదన అట్ట ననుసరించి దానిని పూర్తిగా సంపాదించుటకు కలెక్టరును కోరవచ్చును. మరియు తక్షణసారము గా భూమిసంపాదించబడవలెను.

పరిహారమునకు లేదా పరిహారములోభాగమునకు బదులుగా నీటిసరఫరాకు హక్కు.

70. ఈ అక్షరాలన ఇవ్వబడిన అధికారములను చెలాయించుటలో ఏమనిషికియినను నీటిసరఫరా రీతిని సెక్షను ననుసరించి అతనికి పరిహారమునకు హక్కునుకలుగజేయు సంవత్సరములలో నిలుపుచేయబడినపుడెల్ల లేదా తగ్గింపబడినపుడెల్ల లోకలు గవర్నమెంటువారు అట్టిహక్కుగల మనిషి అంగీకారముతోను ఒప్పానబడగలగట్టి వరతులకు లోబడిని అట్టిపరిహారమునకు బదులుగా లేదా దానిభాగముగా ఏవయిన ఇతరమున లేదా డ్రైయినేజివర్క్యనుండి నీటిసరఫరాకు హక్కును ఇవ్వవచ్చును.] (సశేషము)

సత్యమేఉత్తమమతము

స్విస్ క్రీస్తు మతబోధకుడును మహాత్మాగాంధీగారును ఢిల్లీనగరమందుండి బి. యఫ్. బరూచాగారిట్లు వ్రాయుచున్నారు:—ముందునెల ప్రారంభమందు కొహాటునకు గాంధీగారు వెడలెదరు. గాంధీగారిని సందర్శించుట కొకక్రిస్ త్రైస్తవమతబోధకుడు వచ్చెను. ఆయన సంతసమునదెల్పి గాంధీగారి బోధనవలెనన్నవని దెల్పెను. సర్వమతముల మూలసిద్ధాంతములొకటగుటచే క్రీస్తుగారి, కృష్ణునిగారి, మహమ్మదుగారి మరెవ్వరినైనా ప్రవర్తనలబోధనలగాని గాంధీగారు అవలంబించుచున్నారాయని ప్రశ్నించెను. క్రైస్తవమతము ఉత్తమమతముగాదాయని గాంధీగారినిడిగినప్పుడు సత్యమే ఉత్తమమతమని గాంధీగారు బ్రహ్మత్వమిచ్చిరి. పిమ్మట క్రైస్తవమతబోధకుడు నెలపుడిసికొనివెడలెను.

పండిత మదనమోహన మాలవ్యగారు ఆమృతసరము వ్రేడుచున్నారు. గురుద్వారా టిల్లు తయారుచేయుటయొక్క దాయని నిమగ్నులై యున్నారు. హిందూగారి బావమరిది జనిపోయెను. పాపమాయన ఘనచెద్యుడు. సరోజినీ నాయుడుగారును, అసఫ్ అలీగారును ఆరోగ్యమునొందుచున్నారు. అగ్నికాఖండహందుండి గాంధీగారి కొమారుడు వచ్చెను.

మధురలో అల్లరులు:

మధుర, ఆక్టోబరు 28:— పోలీసు డిప్యూటీ సూపర్వైం టెండెంటుగారియింటి కెదుట నిన్నరాత్రి అల్లరి జరిగెను. ఆ యుధము పోలీసులములో నుపయోగించబడెను. పెక్కుండ్రుగాయములు దగిలెను. ఈసమాచారము తెలియగానే ఉత్తరమున నున్న పోలీసుస్టేషను సిబ్బంది సాహాయ్యమునకు బోయినట్లుగన అరెస్టుచేసియుధములను స్వాధీనపరచుకొనెను తక్కిన అల్లరిదారులు పారిపోయిరి. ఆరాత్రియే వెంట్రుటవరుపిడియందు నొకకలనామ సంభవించెను. ఒకనిని పోలీసువా రెస్టుచేసిరి.

(ఆ. వె.)

Goodwin's WHITE ROSE Toilet Soap

శ్రేష్ఠతరమైన వస్తువులచే తయారు చేయబడినది.

అది మిక్కిలి సుదృఢమైనది, మంచి సువాసనగలది, చర్మమునకు చాల మంచిది.

ఎప్పుడూను శ్రేష్ఠమైన సబ్బునే కొనుడు.

కోల్ మాన్యు ఆవపిండి

(ఈ ఒకవిధ కాయధాన్యము)

బి. ఎస్. ఎఫ్. ఆవపిండి

దర్శనం ఆవపిండి..

ఈగరపు డబ్బాపైనను బుడ్డిపైనను ఈ గురుకును గమనింపుడు.

ఉడకపెట్టబడిన:— కూరగాయలు, చేపలు, మాంసము.

పేర్చిన:— చేపలు, మాంసము, బంగాళాదుంప ముక్కలు, తుండ్లు.

కాల్చి పక్వముచేయు:— మాంసము, పక్షులు మొదలగునవి దీనికోచేర్చిన మిక్కిలి రుచికరముగానుండును. దీనికి సమానమైన సంచారమేలేదు.

చైత్రులందరూను:—చాలమేలై వదనలంది కోల్ మాన్యుస్వచ్ఛమేవాడుచున్నారు.

డి. ఎస్. ఎఫ్. ఆవపిండి (ఈగరపు డబ్బాలలో ప్యాకుచేయబడును)

డర్ హమ్ మస్టర్డ్:—(ఈగరపు డబ్బాలలోనుబుడ్డలోనుప్యాకుచేయబడును)

ఈగరపు డబ్బాయొక్కయు, బుడ్డియొక్కయు, అకారమును, వాటిపైన యుండుగురులనుచక్కగాగమనింపుడు అన్నియకాములందును దొరకును

చప్పనిబోరుబారికి రుచినిచ్చును.

మిక్కిలి రుచికరమైనది.

పగుళ్లకు తైలము

వెల డబ్బీ 1-కి రూ. 0-6-0. వి. పి. తో 0-11-0

1 డబ్బీ మొదలు 6 డబ్బీల వరకు పోస్టేజి 0-5-0 మాత్రమే.

అరికాళ్లు, అరిచేతులు, చర్మము కారకవలన, కీతగాలి వలన పగిలి నీరుకారుటయు, జిలపుట్టుటయు సంభవించును. ఈ తైలమును రాచిన పగుళ్లుమాని జిలపోయి మంచిచర్మము రాగలదు. పగుళ్లునొప్పియు నయమగును. స్వల్పకయము. కాతి వగుళ్ళకు ఈ తైలము అత్యంతోపయోగకరము.

నేత్రాంజనము

డబ్బీ 1-కి రూ. 0-4-0

ఈ కాటుకలలో పచ్చకర్పూరము మొదలగు మృదువైనవలు చేర్చబడినవి. అందరును సామాన్యముగ వాడతగినది కండ్లకు ఏవిధమైన జబ్బునుచేయదు. ఈకాటుకను విడువక కొద్ది దినములు పెట్టుకొనిన కంటిమంటలు, ఎటుపులు, పుసికట్టుట, కండ్లు అంటుకొనుట, కంటిదురదలు, కండ్లనునకలు మొదలగు మానును. డబ్బీలో పావులాయెత్తు కాటుకమాత్రమేయుండును.

అమృతాంజనం డిపో, మదరాసు. బొంబాయి

ఉత్కళాందోళనము

ఇండియాగవర్నమెంటువారి విచారణ

గంజాంతింధుల అభిప్రాయము

శ్రీయుత న్యాయపతి నారాయణగూర్గిగారి డిల్లీ ప్రాయశ్చర్యము:— బాబూ భువనానందదాసుగారిచే ప్రతిపాదించబడి, భారత సామ్రాజ్యకానసభవారిచే నామోదితమైన నూతనానుసారము, ఇండియా గవర్నమెంటువారిచే నియోజితమైన కమిషనువారుఉత్కళాందోళనమునుగూర్చి వర్గావుతేయటకుగాను కొద్దిదినములలో గంజాం విశాఖపట్టణముజిల్లాలలోప్రభుత్వముగావించెదరని ప్రకటింపబడినది. ఈకమిషను యిద్దరుసభ్యులతో కూడుకొనియున్నది. అందులకుగాను సి. ఎల్. ఫీలిప్సు, ఐ. సి. యస్, డి. సి. డి. ఐ. సి. ఎస్. గార్లు, నియోజంపబడియున్నారు. ఒకరు మనరాజధానికిని, రెండవవారు బీహారు, ఒరిస్సారాష్ట్రమునకునుచేరిన సివిలియను ఉన్నతోద్యోగియును. మన మద్రాసురాజధాని నుందలి ఉత్కళప్రాంతమును, ఒరిస్సాతో కలిపివేయుటనుగూర్చి నిజముగా ప్రజాభిప్రాయమెట్లున్నదో విచారించుటయే యీ కమిషనువారు చేయవలసినపని. ఉత్కళాందోళనము నిజముగాప్రజాసమ్మతమైయున్నదో, లేక కేవలము కొందరువాయకుల ఆనవసారాట్టహాస, స్వయముగాచూచి మీరేల్పువలసియున్నారు. కావునయిప్పుడు నియోజితమైయున్న కమిషనువారిపని చాలాసంకల్పితమైయున్నదని వేరుగ నుడువనవసరములేదు. ఉత్కళప్రాంతముల, ఒరిస్సాతో గలిపివేయుటనుగూర్చి ఉత్కళ ప్రజలలో నెట్టిఅభిప్రాయమున్నదో అనువిషయమునుగూర్చి అభిప్రాయభేదమే లేదు. ఉత్కళప్రాంతములలో నెల్లుండెనో నాకుతెలియదుగాని యిప్పటిలో, నీభావము ఉత్కళ ప్రజాభావమునందు వివిధగా వ్యాపించియున్నదట నిర్వివాదాంశము. గవర్నమెంటువారి కమిషను వేర్పరచుటలన, ఉత్కళప్రజాభిప్రాయమును తాముతెలిసికొనుటయే వారి అభిప్రాయమై యుండవచ్చును. ఇట్టిసంకుచితోదేశముతో పంపబడుచున్న యీకమిషనుతో ఆంధ్రుల కెట్టిప్రసక్తియును లేదని స్పష్టము.

ఉత్కళాందోళన మీనాటిది గాదు. అదిప్రారంభమై 15 లేక 20 సంవత్సరములు కావచ్చినవి. 1908 వ సంవత్సరమున ఉత్కళయూనియన్ కాన్ఫరెన్సు ఫాపింపబడినప్పుడే యీ యుద్యమము ప్రారంభమైనదని తెల్పవచ్చును. నాటగోల ఉత్కళులలో నీయాందోళనము చెలరేగుచునే యున్నది. ఈఅందోళనవలననే, మొన్న మొన్నటివరకు, అనగా, కాంగ్రెసు భాషాప్రయత్న రాష్ట్రవిభజనమును సంపూర్ణముగా అంగీకరించిన వరకు, ఉత్కళులు కాంగ్రెసు మహాసంస్థలోకూడ చేరలేదు. ఇట్టి సందర్భములలో ఉత్కళ ప్రజాభిప్రాయము నెవ్వరు శంకింపగలరు?

ఆంధ్రోత్కళులనడుమ, చెలరేగిన మహాసంరంభము అభిప్రాయభేదమునను, మనస్ఫూర్ణమున, ప్రాంతనిర్ణయముతో సంబంధించి యున్నవిగాని ఆదర్శవిషయమున కాదు. గంజాం మండలములోని ఉత్కళులు, ఒరిస్సా ప్రాంతములోని ఉత్కళులతోగలిసి ఏకపరిపాలనా సౌమ్యమును బడయవలెనని వాంఛించిన ఎవరుకాదనగలరు? కాని, ఉత్కళులవాదము, కోరికలును, మితిమీరియుండుటలనను, అన్యతభూయిష్టములై యుండుటలను, తమ యాశయసాఫల్యమునకై, ఆంధ్రుల ననవసరదూషణములకు లోనుగాజేయుట, అధికార వర్ధమువారికి నిర్యదాడులై సదా ఆంధ్రులపై వేరములమోపుట, ఉత్కళాధికారము గల ప్రతిస్థలము నుండి ఆంధ్రుల తరుమగొట్టుట మున్నగు కుత్సితత్వముల ద్వారా ఉత్కళులే అనవసరమైనవ్యయములకు కారకులైరి. శ్రీకాకుళము తాలూకా తప్ప, తక్కినయూవత్తు గంజాము మండలమును, ఉత్కళ మేయనుట సత్యదూరము, సాహసము. జనాభాతక్కిలను తయారుచేయుటలో జరిగిన అక్రమములు, మున్నగు విషయములవలన మనస్ఫూర్థ లభికమయ్యెగాని, అసలు ఆదర్శవిషయమున నెంతమాత్రమును గాదు. కావుననప్పుడు గవర్నమెంటువారిచే నడుపబడనున్న విచారణ, అనవసరమును, అప్రస్తుతమునై యున్నది. ప్రాంతనిర్ణయమునకీ, ఆంధ్రులకును ఉత్కళులకును తీవ్రమైన అభిప్రాయభేదములున్నవి. కావున అనవసర ప్రసంగములలోని కీకమిషను దిగకుండ చూడవలసిన బాధ్యత గంజాంనుండ లాంధ్రులెల్లరిపై నున్నది. కావున ననతికాలములో మండలములోని అన్ని ప్రాంతములలోని ఆంధ్రులను సభిల్చి, ఆంధ్రాభిప్రాయమును విస్తృతముగా తెలియజేయవలసిన సమయము వచ్చినది. గంజాంమండలములో శ్రీకాకుళం, నరసన్నపేట తాలూకాలు తప్ప, తక్కినదంతా ఉత్కళ మేళుచు మొన్న బరంపురం లో జరిగిన ఉత్కళసభవారి తీర్మానము, ఆభిప్రాయ స్పష్టముగా ప్రకటింపెదరుగాక! ఇట్టి ప్రకటన యత్యవసరము. ఇప్పుడప్రస్తుతమైతిమా, తరువాత చింతింపవలసి వచ్చును. ఆంధ్రులీతరుణమును పోగొట్టుకొనవలయు గాక!

మెక్కా స్వాతంత్ర్యోత్సవము

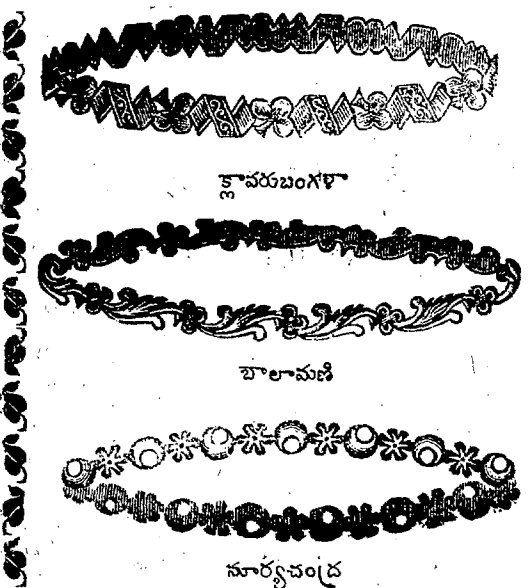
లాహోరు, అక్టోబరు 28:— హుస్సేనురాజు బారి నుండి మెక్కా స్వాతంత్ర్యము నొందెను. తదర్థము అక్టోబరు 31 వ తేదీ శుక్రవారము నాడుత్సవము జరుపుటకు పంజాబు భిల్లాభుతు కమిటీవారు నిశ్చయించిరి. (ఆ. ప్రె.)

చెన్నపురి బజారుధరలు

అక్టోబరు 30-వ తేదీ గురువారము

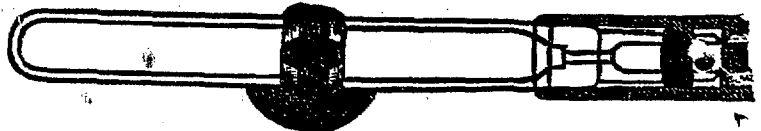
(1) భాస్యములు			
దనియాలు బా 1-కి ర 80.0-0 మొదలు	42.0-0	వజ్ర	
బియ్యము బస్తాలు	మొదలు	వరకు	
కునును తెనాలి ,, ప 48 గలవి ర	14.0-0	14.8-0	
నెలారివి ,, డిటా ,,	15.8-0	16.0-0	
డిల్లీవి ,, డిటా 45 గలవి ,,	16.8-0	17.0-0	
రాగులు రా. 164 బస్తా 1-కి ,,	8.12-0	9.0-0	
నవ్వులు ,, ,,	20.0-0	24.0-0	
(2) పప్పుభాస్యములు			
కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ర	11.0-0	ర 12.0-0	
నెనగలు ,, డిటా ,,	11.8-0	12.4-0	
పెసలు ,, డిటా ,,	11.8-0	12.4-0	
మినుములు ,, డిటా ,,	18.0-0	16.0-0	
ఉలము ర 164 ,, ,,	9.4-0	11.4-0	
(3) నూనె వస్తువులు			
నవ్వులనూనె బా 1-కి ర	170.0-0	175.0-0	
నెయ్యి మ 1-కి ,,	14.0-0	126.0-0	
కొండాపురం వేరునెనగపప్పుబా1-కి ,,	65.0-0	68.0-0	
ఇతరప్రదేశము ,, ,,	60.0-0	62.0-0	
వేరునెనగనూనె గానుగ బా 1-కి ర	155 మి.ఎ.కె ను	నె150	
అముదమునూనె బా 1-కి ర	190.0-0		
(4) చిల్లర వస్తువులు			
చాయపసుపు బా 1-కి ర	190.0-0	195.0-0	
కూరపసుపు ,, ర	125.0-0	180.0-0	
మిరపకాయలు(గుంటూరివి) బా1-కి ర	120.0-0	188.0-0	
గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమందు ములుగు 1-కి ర	50, 55		
కాళహస్తపాయకట్టు ,, ర	70, 75		
బెల్లము బా 1-కి ర	85.0-0	60.0-0	
చింతపండు బా 1-కి ర	80.0-0	49.0-0	
(5) ఇనుము			
పట్టారకంబా 1-కి వ	ర 82.0-0	88.0-0	
చదరం ,,	82.0-0	88.0-0	
రవుండు ,,	82.0-0	86.0-0	
(6) లోహములు			
నెండి 100 కులంకు ర	78.0-0	80.0-0	
బంగారము, కులము 1-కి ర	22.8-0	28.0-0	
సవరను 1-కి		14.14-0	
ఇత్తడి బా 1-కి ర	265.0-0	272.0-0	
రాగి డిటా ర	800.0-0	805.0-0	
అస్కాచక్కర బా 1-కి ర	38.4-0	38.12-0	
(7) రంగులు అలిజలై ను			
అవుక్కన్లుడు 20 డిగ్రీలు ర		75.0-0	
తొట్టిక్కన్లుడు డిటా		,,	
సింహం డిటా		,,	
గుర్రం డిటా		,,	
(8) దూడి			
బోండా వస్తు బారువ 1-కి ర		820.0-0	
(9) నూలు			
కోయంబుత్తూరు నెం 10 1/2 పెట్టె 1-కి ర		9.10-0	
మధుర నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ర		8.6-0	
పుట్లూరు తేనుగ నెం 8 1/2 పెట్టె 1-కి ర		8.12-0	
అహమదాబాదు నెం 12 1/2 పెట్టె 1-కి ర		9.8-0	
డిటా నెం 14 డిటా ర		10.2-0	
నూళయేనుగ నెం 20 ర		11.18-0	
జపాన్ నెం 20 ర		11.12-0	
,, ,, 40 ఏ లేబిలు అమునను ర		14.6-0	
గోకాకు నెం12 1/2 ర		9.10-0	
వడ్యాక్ నెం 24 1/2 ర		12.0-0	
14 1/2 క్వీల క పక్షి ర		9.12-0	

తిరుమేని యనుదొంగ పట్టుపడెను
మధుర, అక్టోబరు 29:—తిరుమేని యను దొంగ చాల కాలమునుండి పట్టుపడకుండనుండెను. ఒకబండిపోటువేరమువిషయమున నీదొంగకావలసివచ్చెను. పొట్టెంటుదానియలుగారిచేసరెస్తుకాబడి పట్టుబడినతరువాత మేజిస్ట్రేటుగారియెదుట నిన్ననీదొంగ పట్టుబడెను. జామీనుయాయబడనందున దొంగను రిమాండులో నుంచిరి. (ఆ. ప్రె.)

చిత్ర విచిత్ర గాజులకు పుట్టినిల్లు
ప్రస్తుత వననాగరికమునకు తెగినబంగారుగాజులు పలురకములలో అనేక కొలతలలో అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి.
2 1/2 సవరము మొదలు 6 సవరములవరకు తయారగును.
చేదారము సహా మజూరి జత 1-కి ర 10.0-0
ఒకసారి మావద్ద చేరముచేసిన అంతయు మీకే తెలియును.
సవరము బంగారుకు సీమవెండికి పూచీ యివ్వబడును. (8)
ఉమ్మిడి రామయ్య శెట్టి గురుస్వామి శెట్టి కంపెనీ,
నగలవర్తకులు, 25 వైనాబజారుగోడ్డు- మద్రాసు.

నెల్వెన్ పిల్లింగు "ఆ గేట్" పపుంటిన్ వేనా

పొంబెన్ పెన్ ప్రపంచమునందు, నూతనఫక్కి అని చెప్పదగు ఈ "ఆగేట్" కలము, అమెరికా అస్ట్రేలియా, మొదలగు భండములలో విరివిగా వ్యాపించియున్నది. ఇప్పుడిప్పుడు మన హిందూదేశమునందు కూడ మిక్కుటముగా జనాదరణీయమైయున్నది.
సాధారణమయిన "ఆగేట్" కలము 2957
మామూలుగా ఉపయోగింపబడు ఉత్కళాభిజితులు "ఆగేట్" గాజుపాళి నుపయోగించుట యన్యుతముగా నూతన విధానము. ఒకతూరి సిరాలో ముంచినయెడల అయిదు నిమిషములవరకు చక్కగా వ్రాయును.
మైలాపూరు విక్టోరియా డి. పో, మద్రాసు. (2957)

ఆంధ్ర పత్రిక

జ్వరహరి

సీసా 1-కి వెల 0-12-0. వి. పి. సహా 1-2-0

జ్వరహరి అంబుద్ధి పూటలు సేవించిన పట్టు విడుపు జ్వరమూలం.
చలి పురాణాల్లరవలూ తెలవలగు నువ్వ న్న అర్ధమూలం మోడున.

కలరా మాత్రలు

డబ్బి 1-కి 12 మాత్రలు వెల రూ 0-8-0.

కలరా ప్లేగులనే ఒకవిధమైన అంబుద్ధిమాత్రము.
కలరా తగ్గితిన వెంటనే చులమత తినుట అవశ్యకము.

వల సీసా 1-కి వేలకు మందు రు. 0.40

ఈమానెన తలకురాచిన పేలు ఈపి నశించును. చర్మమునకు వెండ్రుకలకు హాని యుండక వెండ్రుకలు పెరుగును.
అమ్మతాంబూలము డిపో, మదరాసు - బొంబాయి.

లోక మయహార కస్తూరిమాత్రలు

ఈ అమూల్యమైన మూత్రము మొదటిరకం కస్తూరి, కంఠమపువ్వు, పచ్చకర్పూరము, అతిగుణకారలగు వనమాలికలు చేర్చి రయ్యగుచేయబడినది. అత్యవకరమగు ఏదనువుకాని యిందులో చేరుటలేదు. పసిబిడ్డలు, బాలుర, బాలికలు, యివ్వలకు లెరుగులకు, ముసలివారు ప్రతియొక్కరు డీనిని పాధారణరొగము లన్నిటిని ఆన పానభేదముతో వాడతగినది. బిడ్డలకు, బాలికలకు ఇది సంజీవివంటిది. వేసకు నేల బుడ్లు ఖచ్చ ఆకుచున్నది 250-300 మాత్రలు గలబుడ్డి 1 కి 0-4-0, 6 బుడ్లుకు 1-4-0 పోస్తూఖచ్చునకు. ఈ దిగువ తెలుపబడిన బొంబాయి మాత్రము అది ఏ యే వ్యాధికి, గుణమిచ్చునట్లు తెలుపబడినది అందుకు యేలాటి సంజీవామేలేదు. తప్పక వాడి చూడుడు.

సారస్వతావం:-రక్తస్పర్ధిని, బుద్ధిశక్తిని, జ్ఞానశక్తిని పెంపొందించును. బుడ్డి 1 కి ఫర రు 1-0-0.

బాలనుభోదయ:-బిన్నపిల్లలకు బలమిచ్చు దివ్యమూత్రము. తిరుగానుండును. గుణ మత్యద్భుతము 0-12-0.

భావనబిరక రసాయనం:-పిత్రిసంబంధమైన వ్యాధులు, హింతులు, అజీర్తి కటావంతులైపోవును. రు 1-0-0.

చాతగడ కేవలలేవ్యామూ:-సర్వవ్యాధులకు అత్యంతమందగించుట ముఖ్యమైనది మొదలగునా: 12, పెట్టినది బిడ్డకు రు 2.

మా బొంబాయి గుణము ఒకసారి కొనినవారికే తెలియును. ఒకకథా మాత్రద్ద కొనిన పిదప ఎన్నడును మాత్రద్దనే కొనవలసి మాత్రధనమృతము.

పాశ్చాత్యవెంకటాచలపండితులు, వైద్యకాలాధికారి, ప్రధానవైద్యులు,
శ్రీ సీతారాధునైద్యకాల, మొదల.

ఆయుర్వేద వైద్య సంగ్రహము

అన్ని వ్యాధులకును సులభముగా చికిత్సచేసికొన దగిన 600 యోగములు గల వైద్యసంగ్రహము. 1-కి 1-4-0 వి. పి. అ 6

ఆయుర్వేదచంద్రిక:- వైద్య, ఆరోగ్య, కారీర, వస్తుగుణ, చికిత్స మొ|| వ్రాయబడు వైద్యపుత్రిక. సం|| చంపా. రూ. 2-8-0. మాదిరి యుచితము. (885)2

పి. సి. ఏ అందు కో, వెలిదేపి, నెల్లూరుజిల్లా.

కర్ణశాలహరి

వెల సీ|| 1-కి అ. 6 వి. పి. సహా 0-11-0

ఈ ద్రావకము వలన చెవిపోటు, చెవినుండి చీము, కారుట, చెవిబిడ్డ మొదలగునవి వెంటనే నయమగును. 1, 6 బొట్లును చెవిలో పోసిన బాధ వెంటనే తగ్గును.

అమ్మతాంబూలము డిపో,

మదరాసు - బొంబాయి

సిటీ మోటారుపాఠశాల మదరాసు

టెలిఫోను నెంబరు 148

ఇచ్చట మంచి అనుభవముగలవారితో మోటారు బండిని నడుపువిధానము, మెకానిజిమ్, మొసలగునవి నేర్పబడును.

మరియు మోటారుబండ్లు మరమతులు, రంగులు వేయుట వగైరా అన్ని పనులును చేయబడును.

యోగ్యతాపత్రములు మంచినిపుణులైన ఆటో ఇంజనీర్లచే ఇయ్యబడును.

అన్నివిధములైన ధరలు సరసముగా యుండును. వివరములు తెలియగో వా ర్శికిందివిలాసమునకు వ్రాయలయును.

మేనేజరు,

సిటీ ట్రాక్సికంపెని, 1736

2/3 అంపర్స్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

మానసోల్లాసినీ మాత్రలు

30 మాత్రలు 0-10-0 (వది అణాలు)

తలనులభము! (పోస్టుఖర్చులుప్రత్యేకము) గుణమద్భుతము!

శరీరములో ఉష్ణాధికముచే కలిగిడి వైద్యకాలక మాత్రలు దివ్యామృతము. అజీర్ణము, ఆరుచి, ఆపులీల, అగ్నిమాంద్యము, అతిదాహము, ఎక్కిళ్లు, సర్వాంగముల యందు బలహీనము, పిక్కలు, పూర్వములు, శిరస్సు, వ్రేళ్లు, అనులు, మొదలగువానియందు గలిగిడి నొప్పిలను బోగొట్టి దేహమును మంచి యారోగ్యమునకు దెచ్చును.

ఈ మాత్రలు మేహవార నొప్పిలను వెంటనే మాన్పును. యిందు అనేకవిషయము చేరినవి. అనుభవము గల బొంబాయిగుణచేతన పరమహంసక్రియ యని చెప్పవచ్చును. ఒక్కసారి వాడిచూచిన నిజము తెలియగలదు.

చిరునామా:- (1078)

ఆయుర్వేద వైద్యనిలయం,

పోస్టు నిడుమోలు, ఎలకుర్రు, కృష్ణాజిల్లా.

కామినియానూనె

వెంట్రుకలేఅందము.

రాలిపోకుండ జాగ్రత్తపడుడు.

వెంట్రుకలు దువ్వివపుడు ఊడకమున్నే త్వరపడకపోయిన ఊడ మొదలుపెట్టి పూర్తిగా పొగగును. అట్లుకాకుండ

నేడే కామియానూనెను వాడి సత్వరముగా శిరోజముల గాపాడుకొనుడు. వెంట్రుకల కేజాడ్యమున్నను మాన్పి ఈ దివ్యోషధము వానిని మొత్తముగా పట్టువలె నెదుగునట్లుచేయును. ఒకపరీక్షవల్లమీకే తెలియగలదు. మీ శిరోజముల నతిశుభ్రపరచును. బుడ్డివెల 1 రూపాయి. 3 బుడ్లఖరీదు రూ 2-10-0.

126

వీపీచార్జీలు ప్రత్యేకము.

ఆటోదిల్ బహారు

(రిజిష్టరుచేయబడినది)

మీకు ఏ సువాసన ద్రవ్యము లేక

అత్తరు కావలసియున్న

ఆటోదిల్ బహారుకు వ్రాయుడు.

1/2 అవున్సు బుడ్డి ధర రూ. 2-0-0 } మీ చేతిరుమాలునందు చుక్కలు వేసికొన్న సరిమళ్
1 డ్రాం బుడ్డి 0-12-0 } మన్నిదిశలను వ్యాపించును.
1/2 డ్రాం బుడ్డి 0-8-0 }

పై కామినియానూనె, ఆటోదిల్ బహారు మందునరకులమ్ము ప్రతిచోటను విక్రయింపబడును. తేకున్న సోలువజెంట్లగు,

ఆంగ్లో ఇండియన్ డ్రగ్స్ అండ్ కెమికల్ కంపెనీ,

155 బాహ్యమడి, బొంబాయి అని వ్రాసిన బడయగలరు